

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
від найдавніших часів до початку ХХІ
століття**

(за вимогами кредитно-модульної системи)
для студентів філологічних факультетів

Умань
РВЦ «Софія»
2007

ББК 63.3 (4 УКР)я73

I-90

Рецензент:

Шевчук В. В., професор кафедри історії України, доктор історичних наук

Історія України від найдавніших часів до початку ХХІ століття /
Уклад.: І. І. Кривошея, Ір. І. Кривошея, О. В. Скус. – Умань: РВЦ «Софія»,
2007. – 84 с.

*Рекомендовано кафедрою історії України УДПУ імені Павла Тичини
(протокол №1 від 30 серпня 2007 року)*

У навчально-методичному посібнику подано програму курсу «Історія України», тематику лекцій та плани семінарських занять зі списками рекомендованої літератури, контрольні тести, питання до іспиту.

© І. І. Кривошея, Ір. І. Кривошея, О. В. Скус, 2007
©РВЦ «Софія», 2007

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Факультет іноземної філології

Курс: Підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика дисципліни навчальної
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3 Модулів: 2 (змістові модулі + ІНДЗ) Змістових модулів: 4 Загальна кількість годин: 108 Тижневих годин: 4	Шифр та назва напрямку: 0101. Педагогічна освіта Шифр та назва спеціальності: 6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Іноземна мова (англійська, німецька та французьк1). Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Обов'язкова Рік підготовки: 1 Семестри: 1 Лекції (теоретична підготовка): 34 год. Семінарські заняття: 34 год. Самостійна робота: 24 год. Індивідуальна робота: 16 год. Види контролю - 1 семестр: іспит

Факультет української філології

Курс: Підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика дисципліни навчальної
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 3 Модулів: 2 (змістові модулі + ІНДЗ) Змістових модулів: 4 Загальна кількість годин: 108 Тижневих годин: 4	Шифр та назва напрямку: 0101. Педагогічна освіта Шифр та назва спеціальності: 6.010100 Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова і література. Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Обов'язкова Рік підготовки: 1 Семестри: 1 Лекції (теоретична підготовка): 34 год. Семінарські заняття: 30 год. Самостійна робота: 28 год. Індивідуальна робота: 16 год. Види контролю - 1 семестр: іспит

Мета

Стислий системний виклад історії українських земель від найдавніших часів до сучасності, спрямований на ознайомлення з найважливішими закономірностями та подіями вітчизняної історії в широкому контексті історії слов'янських народів, європейської й світової цивілізації.

Цілі навчання

Студент повинен знати:	Студент повинен уміти:
<i>Основні події та дати</i>	Співвідносити історичні події, процеси з періодом, епохою на основі знання періодизації історії
<i>Основні поняття та терміни</i>	Аналізувати і узагальнювати у певній системі, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі різнобічного вивчення джерел і застосування історичних знань; користуватися категорійно-понятійним апаратом історичної науки
<i>Історичні персоналії</i>	Розглядати і характеризувати суспільні явища у розвитку і конкретних історичних умовах
	Скласти план, тези

ПРОГРАМА КУРСУ

МОДУЛЬ I. ДАВНЯ І НОВА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 1. Вступ. Еволюція людини і найдавніших цивілізацій на території сучасної України. Формування держави у східних слов'ян (VI–X ст.)

Курс “Історія України”: предмет і завдання. Методологія історії. Походження та основні етапи розвитку українського етносу. Джерела вивчення історії України. Вітчизняна та зарубіжна історіографія.

Найдавніше населення України. Палеоліт. Виникнення родового ладу. Мезоліт. Неоліт. Енеоліт. Трипільська культура. Розклад патріархально-родових відносин.

Перші держави на території України: Кіммерія, Скіфія, грецькі міста-держави, Сарматія. Гуни та готи.

Розселення стародавніх слов'ян. Розклад первіснообщинного ладу в слов'ян. Союзи племен та перші протодержави слов'ян в Україні. Заснування Києва. Розвиток феодальних відносин.

Передумови утворення феодальної держави на Русі. “Норманська теорія” походження Київської Русі.

Тема 2. Київська Русь (X – перша половина XII ст.). Давньоруські князівства в XII – перша половина XIV ст.

Соціально-економічний та політичний розвиток Київської Русі.

Походи на Візантію. Поширення християнства. Войовнича політика Святослава. Розквіт Київської держави за часів князів Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства на Русі. Боротьба Русі проти половців. Князювання Володимира Мономаха.

Культура Київської Русі.

Причини феодальної роздробленості Русі. Феодальні усобиці. Особливості розвитку руських князівств в умовах роздробленості.

Зміцнення Галицького князівства. Галицько-Волинська держава часів Романа Мстиславича та Данила Романовича.

Боротьба Русі проти завойовників у XIII–XIV ст. та її значення.

Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн (друга половина XIV – перша половина XVI століття). Україна в другій половині XVI – першій половині XVII століть

Захоплення Литовським князівством Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини та Переяславщини.

Литовсько-Руське князівство – феодальна поліетнічна держава з елементами федеративного устрою і певною автономією українських та білоруських земель. Кревська унія (1385) та її персональний характер. Островська угода (1392). Посилення влади литовських феодалів в Україні.

Загарбання Польщею Західного Поділля. Боротьба проти литовських і польських феодалів.

Соціально-економічні відносини. Литовські Статути. Магдебурзьке право. Антифеодальні рухи.

Виникнення козацтва: територія, соціальний та національний склад, устрій.

Люблінська унія (1569) та її наслідки для українських земель. Національне гноблення. Церква в Україні. Брестська унія (1596) і боротьба православного духовенства з нею. Діяльність Петра Могили.

Козацтво у другій половині XVI – першій половині XVII ст. Запорозька Січ. Боротьба козаків з турками і татарами. Реєстрове козацтво. Політика П. Сагайдачного. Козацькі повстання першої половини XVII ст.

Тема 4. Українська національна революція (1648–1676 рр.). Україна в другій половині XVII століття.

Національно-визвольна революція: періодизація, причини, хід. Початок повстання під проводом Б. Хмельницького. Селянська війна 1648–1653 рр. Формування української державності в умовах війни. Зовнішня і внутрішня політика козацького уряду. Відновлення війни з Польщею. Смерть Б. Хмельницького.

Боротьба за владу. Ю. Хмельницький, І. Виговський, П. Тетеря, І. Брюховецький. Андрусівська угода. Боротьба за гетьманську булаву на Правобережжі. П. Дорошенко. І. Самойлович. Підсумки селянської війни і революції.

“Вічний мир” і закріплення поділу України. Адміністративно-територіальний устрій Лівобережжя. Політика російського царизму щодо України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. НОВА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 5. Посилення феодално-кріпосницького і національного гніту в Україні в XVIII ст. Ліквідація автономних прав України Російською імперією

Гетьманування І. Мазепи. Українці у вигнанні. Пилип Орлик – гетьман в екзилі. Олешківська Січ.

Російська політика в Україні в першій половині XVIII ст. Гетьманування І. Скоропадського. Перша Малоросійська колегія. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. Посилення гетьманської влади у часи Д. Апостола. Правління гетьманського уряду. Друге відновлення гетьманства. К. Розумовський і спроби реформ у Гетьманщині. Ліквідація гетьманства і утвердження Другої Малоросійської колегії. Особливості розвитку Слобожанщини. Ліквідація Запорозької Січі: причини та наслідки.

Соціально-економічний розвиток Правобережжя. Полонізація. Гайдамаки. Антифеодалне визвольне повстання 1768 р. Західноукраїнські землі. Рух опришків.

Колонізація Південної України.

Поділи Речі Посполитої (1772, 1793, 1795) і доля українських земель.

Тема 6. Україна в період кризи феодално-кріпосницької системи і формування капіталістичного укладу в першій половині XIX ст.

Українські землі в першій половині XIX ст., їх адміністративно-територіальний устрій. Посилення гніту царизму на Україні.

Розвиток капіталістичних відносин і посилення розкладу феодално-кріпосницької системи. Селянські рухи та виступи найманих робітників.

Дворянські революціонери в Україні. Польське повстання 1830–1831 рр. на українських землях. Кирило-Мефодіївське братство: програмні документи, діяльність, значення.

Соціально-економічний та політичний розвиток західноукраїнських земель. Суспільно-політичний рух. “Руська трійця”. Активізація національного руху в 1848–1849 рр.

Політика російського самодержавства в галузі культури та освіти в Україні (перша половина XIX ст.). Феномен Т.Г. Шевченка в українській та світовій історії.

Тема 7. Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму в Україні в другій половині XIX ст.

Кримська війна та її вплив на розвиток українських земель. Скасування кріпосного права. Селянський рух після реформи 1861 р. Еволюція капіталістичних відносин.

Земський рух. Народництво в Україні. Громади.

Польське повстання 1863 р. на Правобережній Україні. Посилення національно-культурного гноблення в Україні після 1863 р.: “Валуєвський циркуляр” (1863) та Емський указ (1876). Активізація національного руху. Київська громада. Діяльність М. Драгоманова. Часописи “Громада” і “Киевская старина”.

Робітничий рух в Україні. Поширення соціалістичних ідей і перші соціал-демократичні гуртки та групи.

Культурне життя в Україні другої половини XIX ст.

МОДУЛЬ II. НОВІТНЯ І НОВІТНЯ СУЧАСНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. НОВІТНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 8. Україна на початку XX століття (1900–1914 рр.). Україна в період Першої світової війни і Лютневої революції (1914 – лютий 1917 рр.)

Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст. Розшарування селянства і зростання робітничого класу. Селянські виступи. Робітничі страйки.

Розвиток студентського і земсько-ліберального руху. Національний рух. Утворення політичних партій.

Україна в роки російської революції 1905–1907 рр. Український національно-визвольний рух в роки революції. Створення “Просвіт” та українських клубів. Українська думська громада в Державних Думах Росії.

Політичне становище на українських землях після поразки революції. Наступ політичної реакції. Аграрна політика П.А. Столипіна та її наслідки.

Розвиток культури на початку XX ст.

Причини і характер Першої світової війни. Головні військові дії на території України. Політичні партії і течії в умовах війни. “Спілка Визволення України”. Головна Українська Рада. Українські січові стрільці.

Господарська розруха. Назрівання революційної кризи. Лютнева революція.

Тема 9. Національно-визвольна революція та державне будівництво в Україні (1917–1920 рр.)

Створення та діяльність Української Центральної Ради. Війна з радянською Росією. Брестська угода та її наслідки для України.

Німецько-австрійська окупація. Квітневий переворот 1918 р. Українська держава П. Скоропадського: внутрішня та зовнішня політика.

Відродження УНР. Директорія та її політичний курс. Проголошення ЗУНР. Політичні перетворення на західноукраїнських землях. Українська Галицька Армія. Акт злуки УНР та ЗУНР.

Відновлення та падіння радянської влади в Україні в 1919 р. Політика “воєнного комунізму”. Селянські повстанські рухи. Селянська армія Н. Махна.

Захоплення території України військами генерала А. Денікіна. Війська УНР та ЗУНР у боротьбі з денікінцями.

Боротьба за владу в Україні в 1920 р. Варшавська угода. Ризький мирний договір (1921). Підсумки і уроки української революції.

Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Соціально-економічні та політичні перетворення в Українській РСР в 20–30-ті роки XX ст. Західноукраїнські землі під владою іноземних держав

Світ після закінчення Першої світової війни. Успіхи зовнішньополітичної діяльності УСРР. Перехід від політики “воєнного комунізму” до нової економічної політики. Національно-державне будівництво. Входження України до СРСР. Голод 1921–1922 рр. Відбудова народного господарства на засадах НЕПу.

Українізація: передумови, суть та наслідки.

Перехід від НЕПу до адміністративно-командних методів керівництва економікою. АКС у політичній та культурній сферах.

Причини, наслідки та національно-політичні аспекти голоду 1932–1933 років.

Економічний розвиток УРСР напередодні Другої світової війни. Репресії проти партійно-державних діячів та військових, їх вплив на суспільне життя республіки.

Західноукраїнські землі в 20–30-х роках. Соціально-економічне становище. Діяльність політичних партій. Створення та діяльність Української Військової Організації. Організація українських націоналістів напередодні Другої світової війни.

Крах Версальсько-Вашингтонської системи і загострення міжнародних відносин. Мюнхенська змова і справа Закарпатської України. Автономія Карпатської України. Українське питання в міжнародній політиці напередодні війни.

Наука, література, театр, музика, кінематограф, образотворче мистецтво в умовах тоталітарного режиму.

Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 роки)

Західна Україна і геополітичні інтереси Німеччини та Радянського Союзу. Пакт Ріббентропа-Молотова. Радянська влада в Західній Україні.

Напад Німеччини на СРСР. Оборонні бої радянських військ в Україні. Оборона Києва, Одеси, Харкова. Бої на Донбасі та в Криму.

Проголошення ОУН Української держави у Львові та його наслідки.

Німецька окупація України: міфи і реалії “нового порядку”. Економічні та політичні плани гітлерівського керівництва щодо майбутнього України.

Рух Опору. Створення та діяльність підпільних організацій і партизанських загонів. УПА: міфи і реалії.

Контрнаступ радянських військ. Початок визволення українських земель. Курська битва. Визволення Києва. Розгортання боїв на Правобережній Україні.

Визволення Західної України та Закарпаття від окупантів.

Наслідки війни для України. Початок відбудови народного господарства. Соціально-економічні перетворення в західних областях України.

УРСР на міжнародній арені. ООН і Україна.

Тема 12. УРСР в 1945–1991 рр.: від тоталітаризму до незалежності

Перехід України до мирного будівництва. Відродження народного господарства. Голод 1946–1947 рр. Колективізація в західних областях республіки та її вплив на політичну ситуацію в краї. Загострення політичної боротьби. ОУН-УПА. Репресії та депортація населення західноукраїнських земель.

Суспільно-політичне життя. Культ особи Й.В.Сталіна та його вплив на життя республіки.

Смерть Й. Сталіна. XX з’їзд КПРС. Демократизація суспільно-політичного життя республіки. Економічний розвиток у 50–60-х роках.

Соціально-економічне становище УРСР в другій половині 60-х–наприкінці 80-х років. Пошуки шляхів прискорення розвитку економіки та реформування соціальної

сфери. Економічні реформи та причини їх незавершеності. Наростання кризових явищ у соціально-економічному розвитку республіки, країни. Занепад економіки України. Чорнобильська трагедія.

Суспільно-політичне життя республіки. Національна політика в Україні. Русифікація. Політичні репресії 60–70-х років. Українські правозахисники. Українська Гельсінська Спілка (Груп1).

Культурне життя в Україні в другій половині 40–80-х рр. Нігілістичне ставлення до збереження національної самобутності.

Складність, протиріччя та незавершеність соціально-економічних перетворень доби перебудови. Суспільно-політична ситуація в республіці та СРСР наприкінці 80-х років. Декларація про державний суверенітет України. Формування нових політичних партій.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. НОВІТНЯ СУЧАСНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Тема 13. Українська держава в сучасну добу (від початку 90-х років і до сьогодення). Незалежна Україна і українська діаспора

Спроби трансформації СРСР у 1991 році. Серпневі події у Москві і позиція українського керівництва. Проголошення незалежності України. Вибори президента України та референдум 1 грудня 1991 року. Державна символіка. Економічна криза в Україні, спроби її подолання. Проблеми реформування ВПК. Прогресуючий занепад сільського господарства.

Вибори Президента України 1994 та 1999 років. Діяльність Верховної Ради. Спроби реформування економіки українським урядом. Референдум 2000 року та перспективи державного будівництва. “Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного і соціального розвитку на 2000–2004 роки”. Вибори 2002 року до Верховної Ради. Сучасне суспільно-політичне і соціально-економічне становище України. Вибори Президента України у 2004 році. Політична ситуація в Україні в 2005–2006 роках. Вибори до Верховної Ради у 2006 році. Проблеми в соціально-культурній сфері. Національне питання в сучасній Україні.

Міжнародна діяльність України в сучасних умовах. Відмова від статусу ядерної держави та її наслідки. Участь в ООН. Роль і участь України в СНД.

Українці за кордоном: історія і сучасність. Взаємозв'язки між Україною та українською діаспорою.

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ для студентів факультету іноземної філології

Змістові модулі / Теми	Кількість годин, відведених на:			індивідуальну роботу
	лекції	семінарські заняття	самостійну роботу	
ПЕРШИЙ СЕМЕСТР				
МОДУЛЬ I. Давня і нова історія України				
Змістовий модуль 1. Давня історія України				
Тема 1. Вступ. Еволюція людини і найдавніших цивілізацій в Україні. Формування держави у східних слов'ян (VI–X ст.)	2	2		
Тема 2. Київська Русь (X – перша половина XII ст.). Давньоруські князівства в XII – перша половина XIV ст.	2	2		
Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн (друга половина XIV – перша XVI століття). Україна в другій половині XVI – першій половині XVII століть.	4	2		
Тема 4. Українська національна революція (1648–1676 рр.). Україна в другій половині XVII століття.	4	4		
Кількість годин на змістовий модуль 1	12	10		
Змістовий модуль 2. Нова історія України				
Тема 5. Посилення феодально-кріпосницького і національного гніту в Україні у XVIII ст. Ліквідація автономних прав України Російською імперією.	4	4		
Тема 6. Україна в період кризи феодально-кріпосницької системи і формування капіталістичного укладу в першій половині XIX ст.	2	2		
Тема 7. Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму в Україні в другій половині XIX ст.	2			
Кількість годин на змістовий модуль 2	8	6		
Підсумковий контроль		2		
Кількість годин на модуль I:	20	18		
МОДУЛЬ II. Новітня і новітня сучасна історія України				
Змістовий модуль 3. Новітня історія України				
Тема 8. Україна на початку XX століття (1900–1914 рр.). Україна в період Першої світової війни і Лютневої революції (1914 – лютий 1917 рр.).			6	
Тема 9. Національно-визвольна революція та державне будівництво в Україні (1917–1920 рр.).	4	6		
Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Соціально-економічні та політичні перетворення в Українській РСР в 20–30-ті рр. XX ст. Західноукраїнські землі під владою іноземних держав.	2	2	6	
Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 роки).	2	2		
Тема 12. УРСР в 1945–1991 рр.: Від тоталітаризму до незалежності.	4	2	6	
Кількість годин на змістовий модуль 3	12	12	18	
Змістовий модуль 4. Новітня сучасна історія України				
Тема 13. Українська держава в сучасну добу (від початку 90-х років і до сьогодення). Незалежна Україна і українська діаспора.	2	2	6	
Кількість годин на змістовий модуль 4	2	2	6	
Підсумковий контроль		2		
Кількість годин на модуль II	14	16	24	
Реферат (ІНД3)				16
Кількість годин	34	34	24	16

СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ для студентів факультету української філології

Змістові модулі / Теми	Кількість годин, відведених на:			індивідуальну роботу
	лекції	семінарські заняття	самостійну роботу	
ПЕРШИЙ СЕМЕСТР				
МОДУЛЬ I. Давня і нова історія України				
Змістовий модуль 1. Давня історія України				
Тема 1. Вступ. Еволюція людини і найдавніших цивілізацій в Україні. Формування держави у східних слов'ян (VI–X ст.)	2	2		
Тема 2. Київська Русь (X – перша половина XII ст.). Давньоруські князівства в XII – перша половина XIV ст.	2	2		
Тема 3. Українські землі в складі Литовського князівства, Польщі, Угорщини та інших країн (друга половина XIV – перша XVI століття). Україна в другій половині XVI – першій половині XVII століть.	4	2		
Тема 4. Українська національна революція (1648–1676 рр.). Україна в другій половині XVII століття. Наступ російського царизму на українську державу. Україна в політичних планах Речі Посполитої, Османської імперії та інших держав.	4	4		
Кількість годин на змістовий модуль 1	12	10		
Змістовий модуль 2. Нова історія України				
Тема 5. Посилення феодально-кріпосницького і національного гніту в Україні у XVIII ст. Ліквідація автономних прав України Російською імперією.	4	4		
Тема 6. Україна в період кризи феодально-кріпосницької системи і формування капіталістичного укладу в першій половині XIX ст.	2	2		
Тема 7. Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму в Україні в другій половині XIX ст.	2			
Кількість годин на змістовий модуль 2	8	6		
Кількість годин на модуль I	20	16		
МОДУЛЬ II. Новітня і новітня сучасна історія України				
Змістовий модуль 3. Новітня історія України				
Тема 8. Україна на початку XX століття (1900–1914 рр.). Україна в період Першої світової війни і Лютневої революції (1914 – лютий 1917 рр.).			8	
Тема 9. Національно-визвольна революція та державне будівництво в Україні (1917–1920 рр.).	4	6		
Тема 10. Україна між двома світовими війнами. Соціально-економічні та політичні перетворення в Українській РСР у 20–30-ті роки XX ст. Західноукраїнські землі під владою іноземних держав (20–30-ті роки XX ст.).	2	2	6	
Тема 11. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 роки).	2	2		
Тема 12. УРСР в 1945–1991 рр.: Від тоталітаризму до незалежності.	4	2	6	
Кількість годин на змістовий модуль 3	12	12	20	
Змістовий модуль 4. Новітня сучасна історія України				
Тема 13. Українська держава в сучасну добу (від початку 90-х років і до сьогодення). Незалежна Україна і українська діаспора.	2	2	8	
Кількість годин на змістовий модуль 4	2	2	8	
Кількість годин на модуль II	14	14	28	
Реферат (ІНДЗ)				16
Кількість годин	34	30	28	16

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ.	2
2	Ранньофеодальна держава на Русі: становлення і розвиток.	2
3	Українські землі в другій половині XIV – другій половині XVI ст.	4
4	Українська національно-визвольна революція (1648–1676).	4
5	Політичний розвиток України наприкінці XVII–XVIII ст.	4
6	Україна в період кризи феодально-кріпосницької системи і формування капіталістичного укладу в першій половині XIX ст.	2
7	Скасування кріпосного права і розвиток капіталізму в Україні в другій половині XIX ст.	2
8	Українська національно-демократична революція (1917–1920 рр.).	4
9	Соціально-економічні перетворення наприкінці 20–30-х рр. в Україні.	2
10	Українське питання напередодні і в роки Другої світової війни.	2
11	УРСР в 1945–1991 рр.: від тоталітаризму до незалежності.	4
12	Україна в сучасному світі.	2
	Всього	34

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
для студентів факультету іноземної філології

№	ТЕМА	Кількість годин	Кількість рейтингових балів
1	Доісторичні часи та перші державні утворення.	2	5
2	Галицько-Волинське князівство в боротьбі за збереження державності на українських землях.	2	5
3	Козацька республіка – Запорозька Січ	2	5
4	Українська козацька держава XVII ст.	4	10
5	Розвиток українських земель у XVIII ст.	4	10
6	Суспільно-політичне становище українських земель в другій половині XIX століття.	2	5
	Підсумковий контроль	2	15
7	Українська Центральна Рада.	2	5
8	Українська державність в умовах німецько-австрійської окупації.	2	5
9	Відродження УНР. Боротьба за владу в Україні (1918–1920).	2	5
10	Утвердження тоталітарного режиму в Україні.	2	5
11	Україна і українці в Другій світовій війні (1939–1945).	2	5
12	УРСР в період наростання системної кризи радянського ладу (друга половина 60-х – перша половина 80-х років).	2	5
13	Внутрішня і зовнішня політика України на сучасному етапі.	2	5
	Підсумковий контроль	2	15
Всього:		34	105

Завдання для самостійної роботи

№	Тема	Годин	Кількість рейтингових балів
1	Соціально-економічні та політичні процеси в Україні початку XX ст.	6	5
2	Західноукраїнські землі в першій третині XX століття.	6	5
3	УРСР в 1945–1964 рр.	6	5
4	Українська діаспора: історія і сучасність.	6	5
Всього		24	20

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
для студентів факультету української філології

№	ТЕМА	Кількість годин	Кількість рейтингових балів
1	Доісторичні часи та перші державні утворення.	2	5
2	Галицько-Волинське князівство в боротьбі за збереження державності на українських землях.	2	5
3	Козацька республіка – Запорозька Січ	2	5
4	Українська козацька держава XVII ст.	4	10
5	Розвиток українських земель у XVIII ст.	4	10
6	Суспільно-політичне становище українських земель в другій половині XIX століття.	2	5
	Підсумковий контроль		5
7	Українська Центральна Рада.	2	5
8	Українська державність в умовах німецько-австрійської окупації.	2	5
9	Відродження УНР. Боротьба за владу в Україні (1918–1920).	2	5
10	Утвердження тоталітарного режиму в Україні.	2	5
11	Україна і українці в Другій світовій війні (1939–1945).	2	5
12	УРСР в період наростання системної кризи радянського ладу (друга половина 60-х – перша половина 80-х років).	2	5
13	Внутрішня і зовнішня політика України на сучасному етапі.	2	5
	Підсумковий контроль		5
Всього:		30	85

Завдання для самостійної роботи

№	Тема	Годин	Кількість рейтингових балів
1	Соціально-економічні та політичні процеси в Україні початку XX ст.	8	5
2	Західноукраїнські землі в першій третині XX століття.	6	5
3	УРСР в 1945–1964 рр.	6	5
4	Українська діаспора: історія і сучасність.	8	5
Всього		28	20

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ

(Індивідуальне навчально-дослідне завдання)

Навчальний посібник “Вища освіта України і Болонський процес” окреслює цей вид роботи студентів так:

“Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)” – вид позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується у процесі вивчення програмового матеріалу навчального курсу і завершується складанням підсумкового екзамену або заліку. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Мета ІНДЗ – самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу, розвиток самостійної роботи”.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) може бути оформленим у вигляді реферату.

Реферат (від. лат. реферо – доповідати) – короткий виклад (перед аудиторією або в письмовій формі) наукової праці, вчення, змісту книги тощо.

Реферат – це перша з письмових науково-узагальнюючих робіт, яку виконують студенти у ВНЗ. Під терміном «реферат» об’єднані два різних види робіт:

1. Рефератом називають короткий проблемний виклад змісту книги або статті, в яких виокремлюють головні ідеї дослідження.

2. Рефератом також називають короткий виклад наявних у науковій літературі концепцій з обраної наукової проблеми. Саме такий тип реферату і виконують студенти.

Студентський реферат – це найменш самостійний різновид письмової наукової роботи. Виходячи з визначення, він не може містити ніяких елементів новизни. Достатньо грамотно і логічно репрезентувати головні ідеї із заданої теми, які містяться в кількох джерелах, а також згрупувати їх за точками зору.

Підготовка реферату покликана:

- поглибити, систематизувати і закріпити знання з окремої або кількох тем;
- виробити первинні навички здійснення науково-дослідницької роботи;
- розкрити рівень підготовленості студента до самостійної роботи з фаховою літературою, показати вміння орієнтуватися у виборі необхідних джерел для розкриття теми;
- виявити здібності студента робити самостійні висновки і теоретичні узагальнення, а також виявити своє ставлення до проблеми.

Етапи підготовки реферату:

- вибір теми;
- вивчення літератури і розробка плану реферату;
- оформлення реферату;
- захист реферату в аудиторії.

Обсяг: до 15 друкованих сторінок.

Вимоги:

- реферат повинен складатися з плану, вступу, основної частини, висновків та списку використаної літератури;
- актуальність і оригінальність тематики, науковий і суспільний інтерес, який вона становить;
- для успішного виконання ІНДЗ обов'язковим є використання фахової літератури (публікацій документів, статей, монографій), що має виявити навички студентів до аналітичної роботи та показати їх обізнаність зі здобутками української історичної науки.

Оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Монографії:	
один – три автори	Солдатенко В. Ф. Три Голгофи: політична доля Володимира Винниченка. – К.: Світогляд, 2005. – 349 с. + 16 с. іл. Русина О., Горобець В., Чухліб Т. Незнайома Кліо. Українська історія в таємницях і курйозах XV – XVIII століття / Наук. ред. В. Смолій. – К.: Наукова думка, 2002. – 311 с.
чотири автори	Московский район, г. Харьков: История и современность / Ю. Кроль, Б. Зайцев, С. Куделко, С. Посохов. – Харьков: Прапор, 1994. – 192 с.
п'ять та більше авторів	Нарис історії Уманщини (з найдавніших часів до 60-х років XX століття) / Монке С. Ю., Петренко А. І., Кузнець Т. В. та ін.: Монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2001. – 266 с.
Багатотомні видання	Всемирная история: В 24 т. / Авт. кол.: А.Н. Бадак, И.Е. Войнич, Н.М. Волчек и др. – Минск: Литература, 1997. – Т. 4: Эллинистический период. – 608 с.
Перекладні видання	Светоний Г. Т. Жизнь двенадцати цезарей. Пер. с. лат. М. Л. Гаспарова / Предисл. и примеч. М. Л. Гаспарова; Послесл. М. Л. Гаспарова, Е. М. Штаерман. – М.: Правда, 1991. – 512 с.
Стандарти	ДСТУ 3008-95. Документація. Звіти у сфері науки і техніки: Структура і правила оформлення. – Чинний від 23.02.1995. – К.: Держстандарт України, 1995. – 38 с.
Збірники наукових праць	Джерелознавчі та історіографічні проблеми історії України: Мова науки. Термінологія: Міжвід. зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДДУ, 1997. – 192 с.
Словники	Архівістика: Термінолог. словник / ГАУ при Кабінеті Міністрів України, УДНДІАСД; Авт.-упоряд.: К.Є. Новохатський (голова), С.Г. Кулешов, І.Б. Матяш та ін. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 1998. – 106 с.
Бібліографічні покажчики	Український історичний журнал: Систематичний покажчик (1987–2001 рр.) / Уклад.: Л.Я. Муха, І.Л. Островська, О.О. Заплотинська, А.В. Невмирицька. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2004. – 263 с.
Складові частини:	
книги	Діброва С. С. Сталінський «великий перелом»: погляд із 80-х // Про минуле – заради майбутнього / Упорядник Ю. І. Шаповал; Редкол.: І. Ф. Курас та ін. – К.: Вид-во при Київ. ун-ті, 1989. – С. 88–106.
збірника	Рибак І. В., Матвеев А. Ю. Колективізація та розкурлення на Поділлі і Південно-Східній Волині (кін. 20-х – сер. 30-х) в історико-красознавчих студіях // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: історичні науки / Українська

	історіографія на рубежі століть: Матеріали міжнародної наукової конференції, 25–26 жовтня 2001 р. – Кам'янець-Подільський: Оіум, 2001. – Т. 7 (9). – С. 590–594.
журналу	Мазепа В. Історіософські ідеї Івана Франка // Київська старовина. – 2000. – № 2. – С. 18–32.
газети	Захарченко Р. Охматівська битва 1944 року // Маньківські новини. – 2005. – 18 червня.
енциклопедії	Короткий В. А. Антонович Володимир Боніфатійович // Енциклопедія історії України: В 5 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова), В.Ф. Верстюк, С.В. Віднянський та ін. – К.: Наукова думка, 2003. – Т. 1: А–В. – С. 105–106.
Тези доповідей	Жданов І. О. Основні риси та особливості формування правосвідомості українського народу // Тези міжнародної конференції «Етносоціальні процеси на Середньому Подніпров'ї: минуле і сучасність». – Черкаси, 1999. – С.8–9.
Рецензії:	
як окремої статті в іншому виданні	Ерасулимский К. От истории российской дипломатии к дипломатической истории России: новая концепция российской политики середины XVI века // Соціум. Альманах соціальної історії. – Вип.5. – К., 2005. – С. 261–275. – Рец.: Хорошкевич А. Л. Россия в системе международных отношений середины XVI века. – М., 2003. – 621 с.
у вигляді примітки до рецензованого твору	Тисяча років української суспільно-політичної думки: У 9 т. – Т. 1: X – XV ст. / Упор. і передмова О. Сліпушко. – К.: Дніпро, 2001. – 632 с. Рец.: Горський В. Україна поза межами можливого, або як творяться міфологеми // Український гуманітарний огляд. – К., 2002. – Вип. 8. – С. 127–140.
Дисертації	Петренко О. П. Панський маєток на Східному Поділлі наприкінці XVIII – у першій третині XIX ст.: соціально-економічні та етно-конфесійні відносини: Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01. – Київ, 2005. – 204 с.
Автореферати дисертації	Орлик В. М. Об'єднання Німеччини: передумови та етапи процесу (1989–1990 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Київський ун-т імені Т. Шевченка. – Київ, 1998. – 17 с.
Опубліковані документи	Доповідна записка Оргмасового відділу до правління Укрколгоспцентру про причини виходу селян з колгоспів України // Колективізація і голод на Україні, 1929–1933: 36. док. і мат. – К.: Наукова думка, 1992. – С. 525–531.
Неопубліковані (архівні) документи	Табель і відомості про промисловість й торгівлю в містах Подільської губернії (10 січня – 30 жовтня 1805) // Державний архів Вінницької області. – Ф. 227. – Оп. 1. – Спр. 404. – 234 арк.
Електронні документи	Порядок користування документами Національного архівного фонду України, що належать державі та територіальним громадам // www.archives.gov.ua/Low-base/Regulations/2003-07-08.php
Електронні публікації	Агамов А. Компьютер и генеалогия (опубликовано в журнале «Компьютерра» №39 от 29 сентября 1997 года) // www.computerra.ru/Articles/1997-29-09.php

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА**

Кафедра історії України

**НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVI СТОЛІТТЯ**

Реферат з історії України

Виконав(ла):
студент української (іноземної) філології
I курсу 2 групи
Петренко І. А.

Перевірив:
доцент кафедри історії України
Чорномаз Б. Д.

Умань – 2007

ПЛАН

ВСТУП

РОЗДІЛ I. Історія виникнення козацтва.

РОЗДІЛ II. Козацтво в національно-визвольному русі.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

КОНТРОЛЬ

Контроль на семінарських заняттях включає в себе декілька категорій оцінок знань та практичних умінь студентів. Кількість балів тут коливається в залежності від виду виконаної роботи:

- 1) основне повідомлення по одному з питань семінару - до 5 балів;
- 2) формулювання додаткових питань доповідачу – 1 бал;
- 3) доповнення – 1 бал;
- 4) рецензування відповіді – 1 бал;
- 5) участь у дискусії – 1 бал.

Якщо на семінарі студент тільки слухає (присутній) і не бере участі і в обговоренні питань, то він отримує 1 бал. У випадку, коли на пропозицію викладача відповісти на питання або виконати якийсь інший вид навчальної роботи, студент відмовляється це зробити, він отримує відповідно “нуль балів”.

Упродовж семестру студент виконує ІНДЗ (реферат). Студент має можливість консультуватися з викладачем. Захист виконаного завдання відбувається відповідно до графіку, який встановлюється викладачем. Завдання оцінюються в балах; максимальна сума – 15 балів.

Упродовж семестру на семінарських заняттях будуть проведені дві контрольні роботи. Контрольна робота проводиться у вигляді тестових завдань, які розробляються лектором. Ці завдання включають в себе знання хронології; термінології, персоналій тощо. Кожна контрольна робота оцінюється п'ятнадцятьма балами.

Оцінювання (визначення рейтингу) навчальної діяльності

Модуль I							Модуль II							ІНДЗ	Сума	
						ПК							ПК			
ЗМ_1				ЗМ_2			ЗМ_3					ЗМ_4				
25				15		15	45					10		15	15	140
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6-7		T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13				
5	5	5	10	10	5	15	5	15	10	5	10	10	15	15	140	

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу	
		у відсотках	у балах
A	Відмінно	90-100%	121-140
BC	Добре	75-89%	100-120
DE	Задовільно	60-74%	79-99
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59%	47-78
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1-34%	1-46

У випадку, якщо студент набрав кількість балів, що не дозволяє йому виставити підсумкову оцінку або бажає підвищити її, він складає екзамен. Успішне складання іспиту дає можливість набрати **30 додаткових балів** (по 10 за кожну правильну відповідь на питання).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: опорні конспекти лекцій; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); нормативні документи; ілюстративні матеріали.

I. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – 568 с.
2. Борисенко В. Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – 616 с.
3. Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – 687 с.
4. Грицак Я. Й. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – 360 с.
5. Грушевський М. С. Історія України-Русі. – К., 1991–1997. – Т. I–X.
6. Грушевський М. С. Історія України. – К., 1992. – 228 с.
7. Грушевський М. С. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – 396 с.
8. Дорошенко Д. І. Нарис історії України. – Львів, 1991. – 574 с.
9. Єфіменко О. Я. Історія України та її народу. – К., 1991. – 252 с.
10. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – 230 с.
11. Історія України / За ред. В. А. Смолія. – К., 1998. – 416 с.
12. Історія України: Курс лекцій. – К., 1991. – Кн. 1. – 576 с.
13. Історія України: Курс лекцій. – К., 1992. – Кн. 2. – 464 с.
14. Крип'якевич І. П. Історія України. – Львів, 1990. – 520 с.
15. Крушинський В. Ю., Левенець Ю. А. Історія України: події, факти, дати. – К., 1992. – 200 с.
16. Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожжін та ін. – К., 2000. – 663 с.
17. Полонська-Василенко Н. Історія України: В 2 т. – К., 1992.
18. Сторінки історії України XX ст. – К., 1992. – 336 с.
19. Сторінки політичної історії України. – К., 1990. – 598 с.
20. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – 510 с.
21. Терещенко Ю. І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. – К., 1996. – 496 с.
22. Україна в XX столітті (1900–2000): Зб. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – 351 с.
23. Яковенко Н. М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – 312 с.

II. ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

В останні роки багато сайтів в Internet дають можливість історику використовувати інформацію з недоступних у звичному режимі джерел.

Пошук потрібної інформації – основне завдання користувача у WWW. Для його ефективного виконання у Web-просторі існують спеціальні засоби – так звані пошукові системи. Наведемо адреси найбільш популярних пошукових систем:

<http://online.com.ua>;

<http://www.ukrpost.net>;

<http://www.ukr.net>;

<http://www.yandex.ru>;

<http://www.mail.ru>;

<http://www.google.com.ua> (www.google.com.ru; www.google.com.pl);

<http://mail.bigmir.net>;

<http://www.rambler.ru>.

Найголовніший український академічний історичний сайт <http://www.history.org.ua> – це сайт Інституту історії України Національної академії наук України та його профільного часопису «Український історичний журнал». На сайті можна переглянути архів «УІЖ». Сайт постійно оновлюється.

Окремі книги (М. Грушевського, І. Борщака, О. Субтельного, Н. Полонської-Василенко) та статті з історії України можна переглянути на сайті www.ukrhistory.narod.ru. Важливу бібліографічну інформацію про наукові видання та автореферати можна знайти на сайті Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського НАН України – www.nbuv.gov.ua.

На сайті www.slovnuk.org.ua (або на www.franko.lviv.ua) можна прочитати книги Н. Яковенко «Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.», виданої у 1997 р. та Я. Грицака «Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст.», що побачила світ у 1996 році.

Мають власні сайти і окремі історичні факультети ВНЗ. Так, за адресою <http://www.history.univ.kiev.ua> знаходиться сайт історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. На ньому можна ознайомитися з текстами білорусько-литовських літописів, уривками Галицько-Волинського літопису, короткою хронологією історії України.

На веб-сторінці www-history.univer.kharkov.ua можна прочитати статті з історії Слобожанщини, опубліковані у збірниках наукових праць Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Портал www.litopys.org.ua забезпечить студента первинною інформацією з історії України IX–XIX ст., адже тут він знайде тексти давньоруських та козацьких літописів, а також багатотомну історію України-Русі М. Грушевського, монографії З. Когути, Д. Бовуа та інших авторів.

Сучасну бібліографію та бази даних з історії України розміщено на сайті <http://myslenedrevo.com.ua>.

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар №1

Тема: Доісторичні часи та перші державні утворення

1. Первіснообщинний лад на території України.
2. Перші державні утворення: від Кіммерії до Готської держави.
3. Слов'яни на сучасних українських землях у першій половині I тисячоліття н.е.

Реферат: Трипільська культура: походження, географія, пам'ятки.

Література:

- Александров О. В. Образ світу в літописній "Повісті" 6523 р. // Український історичний журнал (далі – УІЖ). – 2000. – №4. – С.65–73.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.5–30.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.5–52.
- Васильченко С., Холодна Н. 2015 рік або невимушені роздуми навколо проблеми "кінця світу" // Перехід – IV. – 2000. – №1. – С.59–81.
- Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.9–17.
- Винокур І.С., Трубчанінов С.В. Давня і середньовічна історія України. – К., 1996. – С.5–151.
- Геродот із Галікарнасу. Скіфія. – К., 1992.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.46–62, 63–79.
- Грушевський М.С. Історія України-Русі. – К., 1991. – Т.І.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С.21–32.
- Етнічні процеси у середньовічному слов'янському світі (Матеріали "круглого столу") // УІЖ. – 2001. – №3. – С.3–47.
- Ефименко А.Я. История украинского народа. – К., 1990. – С.9–41.
- Зубар В.М. Виникнення воєнного та релігійного союзу грецьких міст Боспору Кіммерійського // УІЖ. – 1997. – №4. – С.41–52.
- Иванов С. А. Концепция К. Цукермана и византийские источники о христианизации Руси в IX в. // Славяноведение. – 2003. – №2.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1991. – Кн.1. – С.5–35.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.5–53.
- Каганець І. Арійська метацивілізація // Перехід – IV. – 2001. – №1. – С.5–18.
- Каганець І. Генеалогія України // Перехід – IV. – 2000. – №1. – С.27–44.
- Калинина Т. М. Восточные источники о древнерусской государственности (К статье К. Цукермана "Два этапа формирования Древнерусского государства") // Славяноведение. – 2003. – №2.
- Козлов М.М. Уявлення давніх слов'ян про потойбічний світ // УІЖ. – 2000. – №3. – С.61–73.
- Котляр М. Київська держава часів Аскольда і Олега // Київська старовина (далі - КС). – 1993. – №. – С.70–77.
- Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. – К., 1993. – С.4–22.
- Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990. – С.22–41.

- Миро Продум. Структура українського характеру // Перехід – IV. – 2000. – №1. – С.51-58.
- Моця О.П. Давньоруська народність // УІЖ. – 1990. – №7. – С.3–14.
- Моця О.П., Ричка В.М. Київська Русь: від язичництва до християнства. – К., 1996. – С.3–56.
- Огієнко І. Початки християнства серед українського народу // КС. – 1992. – №1. – С.124–138; №2. – С.110–121.
- Одрін О. В. З історії транспортного флоту Ольвійської держави доримського часу // УІЖ. – 2003. – №1. – С.97-108.
- Павленко О. Передісторія України: факти проти міфів // Політика і час. – 1991. – №9–10.
- Ричка В. М. Київська Русь: проблеми, пошуки, інтерпретації // УІЖ. – 2001. – №2. – С.23-33.
- Ричка В.М. За літописним рядком: Історичні оповіді про Київські Русь. – К., 1991. – С.5–76.
- Ричка В.М. Про еволюцію назви “Русь” в етнополітичній історії України // УІЖ. – 1992. – №1. – С.131–142.
- Седов В. В. О русах и Русском каганате IX в. (В связи со статьей К. Цукермана “Два этапа формирования Древнерусского государства”) // Славяноведение. – 2003. – №2.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.17–40.
- Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. – К., 1996. – С.8–52.
- Толочко П. Хозаро-іудейське заснування Києва: до історії міфу // КС. – 2000. – №6. – С.3-9.
- Фарбей О.М. Джерела з історії християнства в Криму в IV-IX ст. // УІЖ. – 2000. – №4. – С.48-57.
- Чмихов М. О., Кравченко Н. М., Черняков І. Т. Археологія та стародавня історія України. – К., 1992.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.: [Навчальний посібник для учнів гуманіт. гімназій, ліцеїв, студентів іст. фак. вузів, вчителів.] – К., 1997. – С.14–31.

Семінар №2

Тема: Галицько-Волинське князівство в боротьбі за збереження державності на українських землях

- 1.** Південно-Західна Русь у середині XII – на початку XIV ст.
- 2.** Галицько-Волинська держава: утворення, розвиток, розпад.
- 3.** Боротьба Русі з монголами (XIII – початок XIV ст.).

Реферат: Культурна спадщина Галицько-Волинського князівства.

Література:

- Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990. – С.69–90.
- Баран В. Д. Княжий Галич в історії України // УІЖ. – 2001. – №4. – С.67–75.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.45-54, 75-80.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.70–86.
- Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.29–30.

- Вілкул Т. Літописні “бояри” і “чернь” на вічі (XII–XIII ст.) // КС. – 2001. – №3. – С.40–55.
- Винокур І.С., Трубчанінов С.В. Давня і середньовічна історія України. – К., 1996. – С.186–215.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.103–114.
- Грушевський М.С. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С.66–94.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С.59–101.
- Історія України в особах IX–XVII ст. – К., 1993. – С.89–127.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1991. – С.53–69.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.53–82.
- Каганець І. Генеалогія України // Перехід – IV. – 2000. – №1. – С.27–44.
- Козюба В. К. “Двір” в історико-юридичних пам’ятках Давньої Русі // УІЖ. – 2003. – №1. – С.36–53.
- Костомаров М.І. Князь Данило Романович Галицький // Наука і суспільство. – 1989. – №9.
- Костомаров Н.И. Исторические произведения. – К., 1989. – С.198–262.
- Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. – К., 1993. – С.42–50.
- Котляр Н.Ф., Смолий В.А. Рожденный в кольчуге (Даниил Галицкий) // История в жизнеописаниях. – К., 1990. – С.97–111.
- Котляр М.Ф. Галицько–Волинське князівство (до 800-ліття утворення) // УІЖ. – 2000. – №1. – С.21–32.
- Котляр М.Ф. Данило Романович Галицький (до 800-ліття з часу народження) // КС. – 2001. – №2. – С.103–117.
- Котляр М.Ф. Спадок Ярослава Мудрого (До проблеми історичної пам’яті літопису) // УІЖ. – 2000. – №4. – С.73–78.
- Котляр М.Ф. Дипломатія галицьких і волинських XII–XIII ст. // КС. – 2000. – №4. – С.3–14; №5. – С.3–14; №6. – С.9–20.
- Котляр М. Ф. Роман і Романовичі в історії та поезії // УІЖ. – 2001. – №4. – С.57–67.
- Котляр М. Ф. Дипломатичні відносини між двома осередками влади в Давньоруській державі (70–90-ті рр. XII ст.) // УІЖ. – 2003. – №1. – С.23–36.
- Крип’якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990. – С.71–109.
- Крип’якевич І.П. Галицько–Волинське князівство. – К., 1984.
- Кучкин В.А. Русь под игом: как это было? – М., 1991.
- Михайлова Р.Д. Деякі особливості розвитку художньої культури Волині в X – першій половині XIV ст. // УІЖ. – 2000. – №2. – С.138–146.
- Моця О.П., Ричка В.М. Київська Русь: від язичництва до християнства.–К., 1996. – С.143–190.
- Пашуто В.Т. Очерки по истории Галицко–Волынской Руси. – М., 1960. – 329 с.
- Плахонін А. Князь Ростислав Володимирович і Волинь // КС. – 2000. – №5. – С.14 – 21.
- Скоблик В.П. Історія Русі–України XI–XVIII ст. у контексті міжцивілізаційних відносин (особливості тоїнбіанської інтерпретації) // УІЖ. – 1998. – №5. – С.16–29.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.30–69.

- Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. – К., 1996. – С.130–198, 200–268.
- Толочко О.П. Конституційний проект Романа Мстиславича 1203 р.: спроба джерелознавчого дослідження // УІЖ. – 1995. – №4. – С.22–37.
- Толочко П. Русь – Мала Русь – руський народ у другій половині XIII–XVII ст. // КС. – 1993. – №3. – С.3–15.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – С.60–77.
- Яценко Б.І. Розвиток державного устрою України-Русі наприкінці XII ст. // УІЖ. – 1997. – №3. – С.119–133.

Семінар №3

Тема: Козацтво в XV – першій половині XVII ст.

1. Кримське ханство і південноукраїнські терени в XV ст.
 2. Виникнення українського козацтва: теорії, передумови, територія, соціальний та національний склад.
 3. Запорозька Січ у другій половині XVI ст.
 4. Українське козацтво напередодні національно-визвольної революції (перша половина XVII ст.).
- Реферат:** Реєстрове козацьке військо (остання третина XVI – перша половина XVII ст.).

Література:

- Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991.
- Апанович О. Розповіді про запорізьких козаків. – К., 1991.
- Апанович О. Останній кошовий отаман // Політична думка. – 1994. – №1–2. – С.15–22.
- Апанович О.М. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993.
- Боєчко В.Ф., Чабан А.Ю. Роль порубіжних територій у процесі генезису козацтва // УІЖ. – 1999. – №2. – С.48–63.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.81–125.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.146–178.
- Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.38–60.
- Голобуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994.
- Голобуцький В. Києво-Могилянська академія // Політична думка. – 1996. – №1–2. – С.10–14.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.142–163.
- Гурбик А.О. Виникнення Запорізької Січі (хронологічний та територіальний аспект) // УІЖ. – 1999. – №6. – С.3–17.
- Денисенко А. Козацький гетьман Байда Вишневецький // КС. – 1992. – №1. – С.70–74.
- Запорожці: До історії козацької культури. – К., 1993.
- Каганець І. Генеалогія України // Перехід – IV. – 2000. – №1. – С.27–44.
- Кащенко А. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове. – К., 1991. – С.21–116.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.83–123.

- Леп'явко С.А. Повстання К.Косинського (1591–1593) // УІЖ. – 1995. – №4. – С.120–132.
- Леп'явко С.А. Українське козацтво на державній службі (початковий період) // УІЖ. – 1999. – №3. – С.57–62.
- Мельниченко І. Як козаки з чехами воювали // КС. – 2001. – №1. – С.178–182.
- Наливайко Д. І. Козацька християнська республіка. – К., 1992.
- Народна пам'ять про козацтво. – Запоріжжя, 1991.
- Поліщук В. В. Луцький замковий уряд в адміністративній системі Великого князівства Литовського до реформи 1564–1566 рр. // УІЖ. – 2003. – №2. – С.3–14.
- Потульницький В. Інтелектуальні впливи Заходу на духовне життя української еліти в XVII – XVIII ст. // КС. – 2001. – №1, 2, 3.
- Сас П. Петро Конашевич Сагайдачний // КС. – 1992. – №2. – С.58–70.
- Сергієнко Г.Я. Біля витоків українського козацтва й Запорозької Січі // УІЖ. – 1992. – №12. – С.123–132.
- Сушинський Б. Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців XV – XIX століть: Історичні есе. – Одеса, 1998. – 682 с.:іл.
- Терещенко Ю.І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. – К., 1996. – С.394–409, 484–494.
- Щербак В.О. Запорізька Січ як фактор консолідації українського козацтва до середини XVII ст. // УІЖ. – 1995. – №5. – С.66–72.
- Щербак В.О. Джерела формування українського козацтва // УІЖ. – 1994. – №2–3. – С.75–83.
- Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків. – К., 1990. – Т.1–3.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – С.108–118, 153–176.

Семінар №4 (заняття №1)

Тема: Українська козацька держава (XVII ст.)

1. Державний устрій Війська Запорозького за гетьманування Б. Хмельницького.
2. Дипломатія козацької держави:
 - 1) зовнішньополітична орієнтація в 1648–1653 рр.; 2) Переяславська Рада і «Березневі статті»: їх вплив на міжнародне становище Війська Запорозького.

Реферат: Козацька держава і Православна Церква в середині XVII ст.

Література:

- Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990. – С.171–175, 202–210, 227–231.
- Батюк В.С. Українська державність напередодні та в роки визвольної війни 1648–1654 рр. у працях дослідників із західної діаспори // УІЖ. – 1993. – №1. – С.50–56.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.126–152.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.179–223, 254–277.
- Венгрженовський С. Свддьба Тимоша Хмельницького // УІЖ. – 1995. – №6. – С.106–111; 1996. – №2. – С.87–91.
- Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.61–70.
- Гетьмани України. – К., 1991.
- Горобець В.М. Іван Нечай та українсько-російські суперечки за Білорусь (1654–1659) // УІЖ. – 1998. – №1. – С.24–39; №2. – С.26–29.

- Горобець В.М. Українська зовнішня політика після Переяслава: стратегічні цілі та тактичні відступи другої половини 1655 р. // УІЖ. – 2000. – №1–2.
- Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.164–179.
- Грушевський М.С. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С.193–203.
- Гуржій О.І. Іван Богун: міфи і реальність // УІЖ. – 1998. – №1. – С.99–112.
- Дашкевич Я. Полково-сотенний лад XVII–XVIII ст. на Україні – штучна біла пляма // Пам'ятки України. – 1990. – №1. – С.6–8.
- Джеджула Ю. Таємнича дипломатія Богдана Хмельницького // Політика і час. – 1994. – №1–8.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С.236–284.
- Замлинський В. Гетьмани у боротьбі за суверенітет і державність України // КС. – 1992. – №4. – С.2–6.
- Замлинський В.А. Богдан Хмельницький. – М., 1989.
- Історія України в особах IX–XVIII ст. – К., 1993. – С.294–390.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1991. – С.283–314.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.124–140.
- Кащенко А. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове. – К., 1992. – С.117–152.
- Костомаров М.І. Богдан Хмельницький: історичний нарис. – К., 1992.
- Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990. – С.170–186, 233–252.
- Мицик Ю. Козацька держава очима поляка // КС. – 1993. – №4. – С.2–12.
- Мицик Ю.А., Стороженко І.С. Засвіт встали козаченьки /Визвольна війна 1648–1654 рр. на Черкащині/. – Дніпропетровськ, 1990.
- Мицик Ю.А. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. у першоджерелах // УІЖ. – 1998. – №6. – С.103–105; 1999. – №1. – С.98–104.
- Мицик Ю.А. Два публіцистичних трактати про причини Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. // УІЖ. – 1999. – №6. – С.122–125.
- Мицик Ю. А. Невідомі листи керівників Національно-визвольної війни українського народу 1648–1654 рр. // УІЖ. – 2001. – №1. – С.134–147.
- Нововиявлені документи з історії Національно-визвольної війни середини XVII ст. // УІЖ. – 1998. – №8. – С.105–117.
- Потульницький В. Інтелектуальні впливи Заходу на духовне життя української еліти в XVII–XVIII ст. // КС. – 2001. – №1, 2, 3.
- Сас П.М. “Руська” орієнтація політичної свідомості Адама Кисіля // УІЖ. – 2000. – №5. – С.38–44.
- Сентеція про заспокоєння Війська Запорозького одного польського шляхтича // УІЖ. – 1999. – №6. – С.125–128.
- Відповідь на цю сентецію про запокоєння Війська Запорозького 1649 // УІЖ. – 1999. – №6. – С.128–135.
- Смолій В., Степанков В. У пошуках нової концепції визвольної війни українського народу XVII ст. – К., 1992.
- Смолій В.А. Богдан Хмельницький: особистість у контексті епохи // УІЖ. – 1995. – №4. – С.3–14.
- Смолій В.А. Українська козацька держава // УІЖ. – 1991. – №4. – С.5–20.
- Смолій В.А., Гуржій О.І. Становлення української феодальної державності // УІЖ. – 1990. №10. – С.10–21.

- Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція 1648–1676 рр.: крізь призму століть // УІЖ. – 1998. – №1. – С.3–24; №2. – С.3–26; №3. – С.3–12.
- Степанков В.С. Богдан Хмельницький і проблеми української державності // УІЖ. – 1991. – №9–10.
- Степанков В.С. Українська революція 1648–1676 рр. у контексті європейського революційного руху XVI–XVII ст.: спроба порівняльного аналізу // УІЖ. – 1997. – №1.
- Стороженко І.С. Битва на Жовтих Водах // УІЖ. – 1995. – №5. – С.109–120.
- Сушинський Б. Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців XV – XIX століть: Історичні есе. – Одеса, 1998. – 682 с.:іл.
- Флоря Б. Богдан Хмельницький і турецька “протекція” // КС. – 2001. - №3. – С.87-107.
- Чухліб Т. В. Переяславська угода 1654 р. у контексті міжнародного утвердження ранньомодерної української держави: причини, укладення, наслідки // УІЖ. – 2003. – №1. – С.68-81.
- Харишин М.В. Богдан Хмельницький і українська православна церква (1648–1657) // УІЖ. – 1995. – №4. – С.92–100; №5. – С.57–66.
- Хроненко І. Спадковий гетьманат в Україні у другій половині XVII ст. (Розвиток ідеї українського монархізму) // КС. – 2000. – №4. – С.15-22.
- Шляхами віків: довідник з історії України. – К., 1993. – С.69–74.
- Універсали Богдана Хмельницького / Упоряд. І. Крип'якевич, І. Бутич / Ред. колегія: Смолій В.А. (голов1) та ін.: Матеріали до Українського дипломатарію. Серія 1: “Універсали українських гетьманів”. – К., 1998. – 383 с.: іл.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.– К., 1997. – С.177–208.
- Яковлів А. Україно-російські договори XVII–XVIII ст. // УІЖ. – 1993. – №2–3,4, 6,9,11.
- Яковлева Т.Г. Іван Богун: проблеми біографії // УІЖ. – 2000. - №2,4.

Семінар №4 (заняття №2)

Тема: Українська козацька держава (XVII ст.)

- 1. Політична нестабільність козацької держави:**
 - 1) Україна після смерті Б.Хмельницького. І.Виговський, Ю.Хмельницький;
 - 2) поділ України на Правобережну і Лівобережну;
 - 3) занепад Правобережжя. П.Дорошенко;
 - 4) останні роки козащини на Правобережній Україні.
- 2. Посилення Лівобережжя. Гетьманщина:**
 - 1) козацька державність за часів І.Самойловича;
 - 2) зовнішня і внутрішня політика гетьмана І.Мазепи.

Реферат: Запорозька Січ на зламі XVII – XVIII ст.

Література:

- Антонович В.Б, Беп В.А. Исторические деятели Юго-Западной России в биографиях и портретах // УІЖ. – 1990. – №9; 1991. – №3,7.
- Апанович О.М. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993.
- Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990. – С.210–290.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.126-160.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.224–277.
- Борисенко В. Дем'ян Многогрішний // КС. – 1992. – №4. – С.44–52.

- Бульвінський А.Г. Конотопська битва 1659 р. // УІЖ. – 1998. – №3. – С.76–83; №4. – С.33–43.
- Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.70–85.
- Газін В. В. Крим – Україна: політичні стосунки періоду гетьманування Павла Тетері (1663-1665 рр.) // УІЖ. – 2001. – №1. – С.62-73.
- Горобець В. Спроба імплантації Козацького Гетьманату в соціо-політичну структуру Речі Посполитої в контексті сеймової боротьби 1661 року // КС. – 2001. – №3. – С.108-118.
- Горобець В.М., Струкевич О.К. Українсько-російські політичні відносини другої половини XVII– XVIII ст. // УІЖ. – 1997. – №1. – С.22–43.
- Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.181–203.
- Грушевський М.С. Очерки истории украинского народа. – К., 1990. – С.203–233, 244–334.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – К., 1991. – С.256–344, 366–443.
- Ефименко А.Я. История украинского народа. – К., 1990. – С.220–299.
- Історичні постаті України. – Одеса, 1993.
- Історія України в особах IX–XVIII ст. – К., 1993. – С.318–338.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1991. – Кн.1. – С.283–314.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.141-158.
- Качмарчик Януш. “Діялося в обозі під Чудновим, дня XVII жовтня, року 1660“ // КС. – 2001. – №3. – С.127 – 129.
- Кащенко А. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове. – К., 1992. – С.117-176.
- Крип’якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990. – С.188–222.
- Мазепа. – К., 1993.
- Маланюк Є. Ясновельможний пан Мазепа. – К., 1992.
- Мельниченко В.М. Торговельні зв’язки між Лівобережною і Правобережною Україною у другій пол. XVII ст. // УІЖ. – 1998. – №1. – С.69–76.
- Муляр А.М. Міграційні процеси на Правобережній Україні в кінці XVII – на початку XVIII ст. // УІЖ. – 2000. – №2. – С.94–101.
- Павленко С. Міф про Мазепу. – Чернігів, 1998.
- Панащенко В.В. Шлях армії Карла XII на Україну (1709 р.) // УІЖ. – 1991. – №2. – С.107–112.
- Потульницький В. Інтелектуальні впливи Заходу на духовне життя української еліти в XVII – XVIII ст. // КС. – 2001. – №1, 2, 3.
- Сергієнко Г.Я. Правобережна Україна: відродження козацької державності й визвольний рух проти панування Речі Посполитої (80–90-ті рр. XVII – поч. XVIII ст.) // УІЖ. – 1996. – №3. – С.105–119.
- Смолій В.А., Степанков В.С. Гетьман Петро Дорошенко // УІЖ. – 1992. – №7. – С.84–103.
- Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція 1648–1676 рр.: кризь призму століть // УІЖ. – 1998. – №1. – С.3–24; №2. – С.3–26; №3. – С.3–12.
- Станіславський В.В. Політичні відносини Запорізької Січі й Кримського ханства напередодні Полтавської битви // УІЖ. – 1998. – №1. – С.76–86.

- Станіславський В. В. Гетьман Правобережної України Андрій Могила // УІЖ. – 2002. – №4. – С.110-121.
- Степанков В.С. Українська революція 1648–1676 рр. у контексті європейського революційного руху XVI–XVII ст.: спроба порівняльного аналізу // УІЖ. – 1997. – №1. – С.3–22.
- Стороженко І.С. Збройні сили України від останньої третини XVII ст. до кінця XVIII ст. // УІЖ. – 1998. – №1. – С.87–93.
- Струкевич О.К. Українська “нація до націоналізму”: пошуки критеріїв ідентичності в Україні-Гетьманщині XVIII ст. // УІЖ. – 1999. – №6. – С.17–33.
- Струкевич О. К. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини // УІЖ. – 2002. – №4. – С.49-59.
- Субтельний О. Порівняльний підхід у дослідженні постаті Мазепи // УІЖ. – 1991. – №2. – С.123–130.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.128–183.
- Сушинський Б. Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців XV – XIX століть: Історичні есе. – Одеса, 1998. – 682 с.:іл.
- Чухліб Т.В. Є. Гоголь – полковник Війська Запорізького та наказний гетьман Правобережної України // УІЖ. – 1997. – №1. – С.94–103.
- Чухліб Т.В. Українсько-польська військова взаємодія під час гетьманування С.Куницького (1683–1684 рр.) // УІЖ. – 2000. – №5. – С.44-56.
- Шевченко Ф.П. Гетьман Іван Мазепа в західноєвропейських джерелах 1687–1709 рр. // УІЖ. – 1993. – №2–3. – С.115–122.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – С.209–236.
- Яковлева Т.Г. Іван Богун: проблеми біографії // УІЖ. – 2000. – №2. – С.147–157; № 4. – С.144-152.
- Яковлева Т. Г. Кримсько-татарський фактор у політиці гетьманів України у 60-ті рр. XVII ст. // УІЖ. – 2003. – №2. – С.14-24.
- Яковлів А. Україно-російські договори XVII–XVIII ст. // УІЖ. – 1993. – №2–3,4,6,9,11.

Семінар №5 (заняття №1)

Тема: Розвиток українських земель у XVIII ст.

1. Російський централізм і українська автономія (Гетьманщина) в першій половині XVIII ст.:

- 1) гетьманування І.Скоропадського;
- 2) Перша Малоросійська колегія. П.Полуботок;
- 3) відновлення гетьманства. Д.Апостол;
- 4) Канцелярія міністерського правління (Правління гетьманського уряду).

2. Українці поза межами Гетьманщини: мазепинці і Олешківська Січ.

Реферат: Соціальна структура населення Гетьманщини (XVIII ст.).

Література:

- Апанович О.М. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993.
- Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990. – С.297–316.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.160-183.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.278–326.

- Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.85–90.
- Волошин Ю. Міграція російських старовірів на територію Гетьманщини у світлі переписів першої половини XVIII ст. // КС. – 2001. – №3. – С.130–162.
- Горобець В.М., Струкевич О.К. Українсько-російські політичні відносини другої половини XVII–XVIII ст. // УІЖ. – 1997. – №1. – С.22–43.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.204–250.
- Грушевський М.С. Очерки истории украинского народа. – К., 1990.
- Гуржій О.І. Гетьман І. Скоропадський // УІЖ. – 1998. – №6; 1999. – №1.
- Гуржій О. Інтелектуальна еліта Гетьманщини в країнах Західної Європи, Азії та Америки в контексті культурно-релігійних і політичних контактів // КС. – 2003. – №2. – С.22–30.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – К., 1991. – С.389–422.
- Ефименко А.Я. История украинского народа. – К., 1990. – С.299–322.
- Історичні постаті України. – Одеса, 1993. – С.310–382.
- Історія України в особах IX–XVIII ст. – К., 1993.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1991. – Кн.1. – С.283–335.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.158–164.
- Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990.
- Мельник Л.Г. Маєтності та скарби Полуботків // УІЖ. – 2000. – №5. – С.57–68.
- Кащенко А. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове. – К., 1992. – С.177–224.
- Муляр А.М. Міграційні процеси на Правобережній Україні в кінці XVII – на початку XVIII ст. // УІЖ. – 2000. – №2. – С.94–101.
- Потульницький В. Інтелектуальні впливи Заходу на духовне життя української еліти в XVII – XVIII ст. // КС. – 2001. – №1, 2, 3.
- Репан О. Мобілізація козаків Гетьманщини для воєнних походів у 1725–1739 роках // КС. – 2000. – №1. – С.18–30.
- Сапожников І. Лівобережне Подністрів'я в середині XVIII ст. (за даними картографії) // КС. – 2000. – №5. – С.39–49.
- Стороженко І.С. Збройні сили України від останньої третини XVII ст. до кінця XVIII ст. // УІЖ. – 1998. – №1. – С.87–93.
- Струкевич О.К. Українська “нація до націоналізму”: пошуки критеріїв ідентичності в Україні-Гетьманщині XVIII ст. // УІЖ. – 1999. – №6. – С.17–33.
- Струкевич О. К. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини // УІЖ. – 2002. – №4. – С.49–59.
- Субтельний О. Мазепинці. – К., 1994.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.151–156.
- Сушинський Б. Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців XV – XIX століть: Історичні есе. – Одеса, 1998. – 682 с.:іл.
- Хеггман Бертіл. Пилип Орлик у Швеції (1716–1719 pp.) // УІЖ. – 1996. – №3. – С.151–154.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – С.236–274.

Семінар №5 (заняття №2)

Тема: Розвиток українських земель у XVIII ст.

1. Відновлення і остаточне скасування гетьманства.
2. Ліквідація Запорозької Січі та її наслідки для українських земель.
3. Правобережна Україна в другій половині XVIII ст.: від Речі Посполитої до Російської імперії.
4. Західноукраїнський регіон у другій половині XVIII ст.

Реферат: Гайдамацький рух у XVIII ст.

Література:

- Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991. – С.181–194.
- Антонович В.Б. Уманський сотник Іван Гонти (1768 г.) // УІЖ. – 1993. – №9. – С.72–86.
- Апанович О.М. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К., 1993.
- Аркас М. Історія України-Русі. – К., 1990. – С.316–366.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.160–183.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.327–353.
- Верстюк В.Ф. Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення: Хронологічний довідник. – К., 1995. – С.90–101.
- Грушевський М.С. Очерки истории украинского народа. – К., 1990. – С.264–281.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – К., 1991. – С.419–443, 476–496.
- Ефименко А.Я. История украинского народа. – К., 1990. – С.322–363.
- Зінчук С. Іван Гонти: кайдани стереотипів. – К., 1992.
- Історія України в особах IX–XVIII ст. – К., 1993. – С.371–374.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1991. – Кн.1. – С.283–335.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.164–187.
- Кащенко А. Оповідання про славне Військо Запорозьке низове. – К., 1992. – С.189–265.
- Коліївщина: повертаючись до надрукованого (Матеріали історичних читань, присвячених 225-річчю Коліївщини). – Умань, 1993. – 68 с.
- Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. – К., 1993. – С.28–93.
- Котляр Н.Ф., Смолій В.А. История в жизнеописаниях. – К., 1990. – С.214–228.
- Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990.
- Петренко О. Брацлавська губернія і Брацлавське намісництво // КС. – 2000. – №1. – С.44–61.
- Путро О.І. До питання про форми власності на землю українського козацтва // УІЖ. – 1992. – №2. – С.64–69.
- Смолій В.А. Максим Залізняк // УІЖ. – 1990. – №3. – С.96–106.
- Стороженко І.С. Збройні сили України від останньої третини XVII ст. до кінця XVIII ст. // УІЖ. – 1998. – №1. – С.87–93.
- Струкевич О.К. Українська “нація до націоналізму”: пошуки критеріїв ідентичності в Україні-Гетьманщині XVIII ст. // УІЖ. – 1999. – №6. – С.17–33.
- Струкевич О. К. Інституція гетьманства у політико-культурному сприйнятті старшинської еліти України-Гетьманщини // УІЖ. – 2002. – №4. – С.49–59.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.156–161.

- Сушинський Б. Козацькі вожді України. Історія України в образах її вождів та полководців XV – XIX століть: Історичні есе. – Одеса, 1998. – 682 с.:іл.
- Храбан Г.Ю. Спалах гніву народного (Антифеодальне, народно-визвольне повстання на Правобережній Україні у 1768–1769 рр.). – К., 1989. – 176 с.
- Яковенко Н.М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. – К., 1997. – С.274–296.

Семінар №6

Тема: Суспільно-політичне становище українських земель в другій половині XIX ст.

1. Україна після скасування кріпосного права. Селянський рух.
2. Польський національно-визвольний рух на Правобережній Україні. Повстання 1863 р.
3. Громадівський рух.
4. Революційні народники на Україні.

Реферат: Поширення марксизму на українських землях.

Література:

- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.216–247.
- Борисенко В.Й. Курс української історії: З найдавніших часів до XX століття. – К., 1996. – С.432–551.
- Боряк О. О. Стан народного акушерства в XIX ст. // УІЖ. – 2001. – №2. – С.49–61.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – С.60–91.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С.540–550.
- Історія України в особах XIX–XX ст. – К., 1995. – С.85–154.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1992. – Кн.1. – С.446–453, 461–504.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.202–217.
- Каппелер Андреас. Структура українського національного руху в Російській імперії (XIX ст.) // Сучасність. – 1992. – №7. – С.48–56.
- Катренко А. Політична діяльність земців-лібералів України (друга половина 70-х – початок 80-х років XIX ст.) // КС. – 2001. – №1. – С.118–137.
- Качкан В.А. Українське народознавство в іменах. – К., 1994. – Ч.І. – С.86–98.
- Копилов А.О., Заводовський А.А. Православна церква в Україні та національно-визвольна боротьба балканських слов'янських народів у 60–80-х рр. XIX ст. // УІЖ. – 2000. – №5. – С.97–110.
- Копилов А. О., Заводовський А. А. Вплив визвольної боротьби балканських слов'ян на трансформацію слов'янської ідеї в суспільно-політичній думці України другої половини XIX ст. // УІЖ. – 2003. – №2. – С.56–66.
- Крип'якевич І.П. Історія України. – Львів, 1990. – С.269–280.
- Лазанська Т.І. Соціальне походження промислової буржуазії України в XIX ст. // УІЖ. – 1996. – №2. – С.65–73.
- Орлик В. М. Казенні палати в системі фінансового управління Російської імперії в кінці XVIII – у XIX ст. (на матеріалах Київської губернії) // УІЖ. – 2003. – №2. – С.66–73.
- Охримович Ю. Політичний світогляд Т.Шевченка // КС. – 1994. – №2. – С.5–27.

- Павко А. І. Теоретико-методологічні засади дослідження діяльності політичних партій та організацій в Україні наприкінці XIX – на початку XX ст. // УІЖ. – 2001. – №4. – С.112–125.
- Поліщук М.С. Учительські семінарії Правобережної України в др. пол. XIX ст. // УІЖ. – 1994. – №4. – С.54–60.
- Потульницький В. Світогляд українського лівобережного панства у другій половині XIX ст. // КС. – 2000. – №4.
- Пріцак О. Пророк // КС. – 1994. – №2. – С.3–5.
- Присяжнюк Ю.П. Горенко Л.М. Ринкова еволюція аграрних відносин в Україні (друга половина XIX ст. – 1905 р.) // УІЖ. – 2000. – №5. – С.88–97.
- Світленко С.І. Народництво в Україні: сучасний погляд на проблему // УІЖ. – 1997. – №3. – С.41–49; №4. – С.29–39.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.210–213, 231–260.
- Якименко М.А. Становлення селянського (фермерського) господарства в Україні після скасування кріпосного права (1861–1918 рр.) // УІЖ. – 1996. – №1. – С.3–14.

Семінар №7

Тема: Українська Центральна Рада: від федералізму до незалежності

1. Утворення Центральної Ради у Києві. Відносини з Тимчасовим Урядом і Радою в Петрограді (березень–вересень 1917 р.)
2. Проголошення Української Народної Республіки. Стосунки з Раднаркомом.
3. Четвертий Універсал Центральної Ради. Іноземна окупація України.

Реферат: Зовнішня політика Центральної Ради.

Література:

- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.280–295.
- Веденєєв Д.В. Становлення зовнішньополітичної служби України в період Центральної Ради // УІЖ. – 1997. – №3. – С.79–90.
- Верстюк В.Ф. Роль і місце Центральної Ради в модерній історії України // УІЖ. – 1997. – №5. – С.17–25.
- Гошуляк І.Л. Про причини поразки Центральної Ради // УІЖ. – 1994. – №1. – С.31–45.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.306–336.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996. – С.111–125.
- Губа П.І. Преса як джерело вивчення історії національно-демократичної революції в Україні (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.29–41.
- Гулянович Г.Д. З'їзд народів Росії у Києві (вересень 1917 р.) // УІЖ. – 1994. – №6. – С.82–88.
- Гунчак Т. Україна. Перша половина XX ст. – К., 1993. – С.79–141.
- Дмитришин В. Повалення німцями Центральної Ради у квітні 1918 року: нові дані з німецьких архівів // Політологічні читання. – 1994. – №1. – С.104–120.
- Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле (1914–1918) // УІЖ. – 1993. – № 4–6.
- Євсєєва Т. М. Зародження християнської демократії в структурі Російської православної Церкви в 1917–1921 рр. (загальний та український аспект) // УІЖ. – 2001. – №1. – С.107–121.
- Зубалій О.Д., Рященко Д.С. Освітній рух в Україні у добу національно-державного відродження (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1998. – №3. – С.12–23.

- Іванець А. В. Українізація сухопутних військових частин у Криму (1917 р.) // УІЖ. – 2001. – №1. – С.53–62.
- Історія січових стрільців: Воєнно-історичний нарис / Репр. відтворення вид. 1937. – К., 1992. – С.30–87.
- Історія України в особах: ХІХ–ХХ ст. – К., 1995. – С.188–216.
- Історія України. Курс лекцій. – Кн. 2. – К., 1992. – С.115–150.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.244–277.
- Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України. – К., 1992. – С.5–69.
- Копилов А.О., Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський державний український університет: від ідеї заснування до ліквідації (1917–1921 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.41–51.
- Кудлай О.Б. Боротьба навколо прийняття «Тимчасової інструкції Генеральному Секретаріатові Тимчасового уряду на Україні» на ІV сесії Української Центральної Ради // УІЖ. – 1997. – №5. – С.80–86.
- Кудлай О.Б. Переговори Центральної Ради і представників Тимчасового уряду (28–30 червня 1917 р.) // УІЖ. – 1999. – №6. – С.43–54.
- Кульчицький С.В. Центральна Рада. Утворення УНР // УІЖ. – 1992. – №5. – С.71–89; №6. – С.73–95.
- Марчук В.В. Греко-католицька Церква у 1914–1923 рр. // УІЖ. – 2000. – №6. – С.16–29.
- Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К., 1993. – С.64–118
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожжин та ін. – К., 2000. – С.170–187.
- Остапенко Т.С. З історії літературно-мистецького життя в Україні за часів Центральної Ради // УІЖ. – 1998. – №3. – С.24–38.
- Питуляк П.П. Економічний договір УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною // УІЖ. – 1997. – №1. – С.62–72.
- Про створення української національно-державної символіки у роки визвольної боротьби (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.115–127.
- Ресніт О.П. Ставлення пролетаріату України до Центральної Ради // УІЖ. – 1994. – №3.
- Розовик Д.Ф. Центральна Рада й українська культура // УІЖ. – 1993. – №2–3. – С.17–28.
- Северинюк В.М. Історія і політика в публіцистиці М.С. Грушевського // УІЖ. – 2000. – №5. – С.18–31.
- Солдатенко В.Ф. Еволюція суспільно-політичних поглядів В.К. Винниченка в добу української революції // УІЖ. – 1994. – №6. – С.15–26.
- Солдатенко В.Ф. Проблема класово- і національно-політичних сил у концепції української революції // УІЖ. – 1997. – № 5–6.
- Солдатенко В.Ф. Українська революція доби Центральної Ради: аналіз досвіду періодизації // УІЖ. – 1997. – № 3. – С.3–26.
- Солдатенко В.Ф. Українська революція: концепція та історіографія. – К., 1997.
- Солдатенко В.Ф. Центральна Рада та українізація армії // УІЖ. – 1992. – №6. – С.26–40.
- Солдатенко В.Ф., Солдатенко І.В. Виступ полуботківців у 1917 р. // УІЖ. – 1993. – № 9,10.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.300–309.

- Україна в ХХ столітті (1900–2000): 3б. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.26–56.
- Харитонов В. Л. Лютнева революція в Росії – феномен світової історії ХХ ст. // УІЖ. – 2001. – №1. – С.3–15.
- Шевченко І. Біля витоків становлення української дипломатії доби УНР // Політика і час. – 1995. – №9. – С.76–82.

Семінар №8

Тема: Українська державність в умовах німецько-австрійської окупації:

гетьманська держава Павла Скоропадського

1. Державний переворот у квітні 1918 р. Проголошення Української Держави Павла Скоропадського.
2. Внутрішня політика гетьманського уряду.
3. Дипломатія Української Держави.

Реферат: Причини краху української монархічної ідеї і падіння гетьманської влади.

Література:

- Бойко О.Д. Утворення єдиного національного фронту українськими політичними силами у 1918 р. // УІЖ. – 1997. – №6. – С.14–24.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.295–300.
- Врублевський В.Г. До створення Української Академії Наук // УІЖ. – 1993. – №1. – С.29–40.
- Гетьман Павло Скоропадський. Спомини. – К., 1992. – 112 с.
- Горєлов М.Є. Дмитро Донцов: Штрихи до політичного портрету // УІЖ. – 1994. – №6. – С.89–97.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.337–340.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття. – К., 1996. – С.127–134.
- Губа П.І. Преса як джерело вивчення історії національно-демократичної революції в Україні (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.29–41.
- Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. – К., 1993. – С.141–155.
- Дмитришин В. Повалення німцями Центральної Ради у квітні 1918 року: нові дані з німецьких архівів // Політологічні читання. – 1994. – №1. – С.104–120.
- Дмитрієнко М.Ф., Лисенко О.Ю. Національна валюта України (1918–1919 рр.) // УІЖ. – 1994. – №6. – С.26–41.
- Дорошенко Д. Мої спомини про недавнє минуле (1914–1918) // УІЖ. – 1993. – №4–6.
- Зубалій О.Д., Рященко Д.С. Освітній рух в Україні у добу національно-державного відродження (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1998. – №3. – С.12–23.
- Історія січових стрільців. – К., 1992. – С.88–98.
- Історія України в особах: ХІХ–ХХ ст. – К., 1995. – С.216–222.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.277–284.
- Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України. – К., 1992. – С.69–96.
- Копилов А.О., Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський державний український університет: від ідеї заснування до ліквідації (1917–1921 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.41–51.

- Кульчицький С.В. Українська Держава часів Гетьманщини // УІЖ. – 1992. – №7. – С.6–80.
- Історія України. Курс лекцій. – Кн.2. – К.,1992. – С.150–172.
- Мирні переговори між Українською Державою та РСФРР 1918 р.: Протоколи та стенограми пленарних засідань. – Київ–Нью-Йорк–Філадельфія, 1999. – 366 с.
- Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К.,1993. – С.119–171.
- Нестуля О.О. Охорона пам'яток України за гетьманату (1918 р.) // УІЖ. – 1994. – №1. – С.101–113.
- Пиріг Р.Я., Проданюк Ф.М. Павло Скоропадський: штрихи до політичного портрета // УІЖ. – 1992. – № 9. – С.91–105.
- Піскун В. Одне писали, інше тримали «в умі»: Мирні переговори між Українською Державою та РСФРР 1918 року // Політика і час. – 1994. – № 2. – С.72–77.
- Покровська І., Хорошилова Ю. Місія, приречена на невдачу. Україно-британські відносини за часів гетьмана Скоропадського і Директорії // Політика і час. – 1995. – № 5. – С.73–78.
- Про створення української національно-державної символіки у роки визвольної боротьби (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.115–127.
- Сверстюк Є. Залізні стовпи В'ячеслава Липинського // Політологічні читання. – 1994. – №1. – С.209–215.
- Соловей Д. У справі оцінки акту державного перевороту 29 квітня 1918 року // Політологічні читання. – 1994. – № 4. – С.226–268.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.310–314.
- Марчук В.В. Греко-католицька Церква у 1914–1923 рр. // УІЖ. – 2000. – №6. – С.16–29.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожжин та ін. – К., 2000. – С.187–205.
- Україна в ХХ столітті (1900–2000): 36. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.56–62.

Семінар №9

Тема: Відродження УНР. Боротьба за владу в Україні (1918–1921 рр.)

1. Листопадове повстання 1918 р. Суспільно-політична сутність Директорії: внутрішня і зовнішня політика.
2. Ідея соборності українських земель і Акт Злуки УНР та ЗУНР.
3. Боротьба за владу в Україні (1919–1920).

Реферат: Українські січові стрільці.

Література:

- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.300–324.
- Верстюк В.Ф. Махновщина: Селянський повстанський рух на Україні (1918–1921). – К., 1991.
- Висоцький О. До питання про міжнародні зв'язки українських соціал-демократів за доби Директорії // Політологічні читання. – 1994. – №1. – С.121–126.
- Гончар Б.М., Городня Н.Д. Відносини між Францією та УНР (грудень 1918 – квітень 1919 рр.) // УІЖ. – 2000. – №2–3.
- Гордієнко В. Українські січові стрільці. – Львів, 1990.

- Городня Н. Їм потрібні були сильні союзники: Українське питання на Паризькій конференції // Політика і час. – 1995. – №11. – С.75–80.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.340–365.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996. – С.141–165.
- Губа П.І. Преса як джерело вивчення історії національно-демократичної революції в Україні (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.29–41.
- Гунчак Т. Україна. Перша половина XX ст. – К., 1993. – С.155–183.
- Історія січових стрільців: Воєнно-історичний нарис. – К., 1992.
- Історія України в особах: XIX–XX століття. – К., 1995. – С.222–234, 261–281, 289–311.
- Історія України. Курс лекцій. – Кн.2. – 1992. – С.159–196.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.284–291.
- Карпус З., Срібняк І. Формування зібрань Армії УНР у Польщі в 1920 р. // УІЖ. – 2000. – №1. – С.80–94.
- Кичигіна Н. «Україна, якої я домагався» (Чому В.Винниченко повернувся на Батьківщину 1920 року) // Політологічні читання. – 1994. – №3. – С.10–30.
- Коваленко А. Січові стрільці в українській революції // Наука і суспільство. – 1992. – №1. – С.18–23.
- Коваль В. Чи було «шахрайство» Антанти? Конференція у Спа (1920 р.) і проблема формування західного кордону України // Політика і час. – 1994. – №2.
- Копилов А.О., Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський державний український університет: від ідеї заснування до ліквідації (1917–1921 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.41–51.
- Кульчицький С. Як вирішувалося «українське питання»: Чи була радянська Україна в 1917–1920 роках незалежною? // Політика і час. – 1994. – №9,10,11,12.
- Лазарович М.В. Українські січові стрільці в революційних подіях у листопаді 1918 р. в Східній Галичині // УІЖ. – 1998. – №5. – С.40–52.
- Литвин М.Р., Науменко К.Є. Українські січові стрільці. – К., 1992.
- Литвин С.Х. Історія однієї змови // УІЖ. – 2000. – №1. – С.123–129.
- Лозовий В.С. Аграрна політика Директорії УНР // УІЖ. – 1997. – №2. – С.68–75.
- Лозовий В.С. Пошук Директорією ідейно-політичних засад відновлення діяльності УНР // УІЖ. – 2000. – №5. – С.32–38.
- Макарчук С. Січові стрільці: що стоїть за легендою? // Наука і суспільство. – 1990. – №3. – С.20–24.
- Марчук В.В. Греко-католицька Церква у 1914–1923 рр. // УІЖ. – 2000. – №6. – С.16–29.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожин та ін. – К., 2000. – С.205–241.
- Павлюк О.В. Українсько-польський союз і політика США щодо УНР у 1920 р. // УІЖ. – 2000. – №6. – С.3–16.
- Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К., 1992. – С.254–412.
- Покровська І., Хорошилова Ю. Місія, приречена на невдачу. Україно-британські відносини за часів гетьмана Скоропадського і Директорії // Політика і час. – 1995. – №5. – С.73–78.
- Полонська-Василенко Н. Історія України (1900–1923). – К., 1991.

- Про створення української національно-державної символіки у роки визвольної боротьби (1917–1920 рр.) // УІЖ. – 1999. – №4. – С.115–127.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.316–331.
- Тютюнник Ю. З поляками проти Вкраїни. – К., 1991.
- Хто такі «Українські січові стрільці?» // Історія України в запитаннях та відповідях. – Вип.2. – К., 1991. – С.26–30.
- Україна в ХХ столітті (1900–2000): 36. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.63–75.
- Яневський Д.Б. Директорія УНР як міф // УІЖ. – 2000. – №1. – С.115–123.

Семінар №10

Тема: Утвердження тоталітарного режиму в Україні

1. Україна і створення СРСР. Здійснення нової економічної політики.
2. Ліквідація української інтелігенції під приводом боротьби з «українським буржуазним націоналізмом».
3. Колективізація сільського господарства УСРР. Голодомор 1932–1933 років
4. Розгром українських партійно-державних кадрів.
5. Сталінський терор в армії і його наслідки для боєздатності СРСР напередодні Другої світової війни.

Література:

- Безотосний М.Т. Опір сталінізму в Україні (1920–1930-ті рр.) // УІЖ. – 1993. – №2–3.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.325–379.
- Борисюнок О.Ю. Обговорення проблем українізації вищим партійним керівництвом у 1922–1923 рр. // УІЖ. – 2000. – №4. – С.90–99.
- Голод 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – К., 1990. – 606 с.
- Грабовський С., Ставрояні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С.346–376.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996. – С.166–186.
- Діброва С. Найстрашніший злочин Сталіна // Наука і суспільство. – 1989. – №12.
- Єфіменко Г.Г. Зміни в національній політиці ЦК ВКП(2) в Україні (1932–1938) // УІЖ. – 2000. – №2. – С.82–93; №4. – С.37–47.
- Єфіменко Г.Г. Національні аспекти у формуванні компартійно-радянського апарату в УРСР (1932–1938) // УІЖ. – 2000. – №5,6.
- Журба М. А. Селянська кооперація радянської України і Міжнародний кооперативний альянс (20-ті роки ХХ ст.) // УІЖ. – 2001. – №2. – С.61–74.
- Зальмон Б.Й. Православ'я в Україні (1917–1938) // УІЖ. – 2000. – №3. – С.120–130
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1992. – Кн.2. – С.252–282, 301–328.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.291–318.
- Касьянов Г.В., Даниленко В.М. Сталінізм і українська інтелігенція (20–30-і роки). – К., 1991. – 96 с.
- Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносов Ю.О. Історія України. – К., 1992. – С.233–309.
- Колективізація і голод на Україні: 1929–1933. Збірник документів і матеріалів. – К., 1993. – 739 с.

- Конквест Роберт. Жнива скорботи: Радянська колективізація і терор голодом. Доля куркулів // Дніпро. – 1990. – №1,2.
- Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. – К., 1993. – С.185–197,204,208,217–225.
- Кульчицький С., Саксудов С. Втрати населення України від голоду 1933 р. // УІЖ. – 1991. – №2. – С.3–10.
- Кульчицький С.В. Між двома війнами (1921–1941) // УІЖ. – 1991. – №9. – С.3–9.
- Лисенко О.Є. Релігійне питання у теорії та практиці українського націоналізму в першій половині ХХ ст. // УІЖ. – 2000. – №6. – С.29–50.
- Лібер Дж., Черниш Н. Соціально-політичні і національні процеси в Україні в 20–30-ті роки // Політична думка. – 1994. – №1. – С.206–215.
- Марочко В.І. Про діяльність Міжнародної комісії для розслідування голоду в Україні 1932–1933 рр. // УІЖ. – 1993. – №10. – С.47–53.
- Марчук В.В. Греко-католицька Церква у 1914–1923 рр. // УІЖ. – 2000. – №6. – С.16–29.
- Нікольський В. М. Національні аспекти політичних репресій 1937 р. в Україні // УІЖ. – 2001. – №2. – С.74–89.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин та ін. – К., 2000. – С.244–297.
- Олійник М. М. Політика державних і партійних органів України щодо приватних підприємств у період непу // УІЖ. – 2001. – №1. – С.16–29.
- Онопрієнко В.І., Щербань Т.О. Доля науки в Україні (кінець ХІХ ст. – 30-ті роки ХХ ст.) // УІЖ. – 1993. – №4–6.
- Пиріг О.А. Місце грошової реформи 1922–1924 рр. у здійсненні нової економічної політики // УІЖ. – 2000. – №3. – С.92–102.
- Рафальський О.О. До питання єврейської сільськогосподарської колонізації півдня України // УІЖ. – 2000. – №6. – С.67–76.
- Рубльов О.С., Черненко Ю.А. Сталінщина й доля західноукраїнської інтелігенції (20-ті–40-ві роки ХХ ст.) // УІЖ. – 1991. – №1–7.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1992. – С.351–368.
- Табачник Д., Розтальний В. Сталінський терор: Про репресії в армії // Київ. – 1989. – №2.
- Україна в ХХ столітті (1900–2000): 36. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.77–117.
- Фон Хаген Маркс. Проблеми сталінізму і переосмислення радянського минулого // УІЖ. – 1994. – №1. – С.88–101.
- Хогісман Я.С. Колективізація, голодомор і занепад єврейського землеробства в Україні // УІЖ. – 1994. – №2–3. – С.66–75.
- Шаповал Ю.І. Сталінізм і Україна // УІЖ. – 1990. – №12; 1991. – №3–4.
- Шаповал Ю.І. У ті трагічні роки (Сталінізм на Україні). – К., 1990. – 142 с.
- Шаповал Ю. І. М. С. Грушевський у дзеркалі справо-формуляра // УІЖ. – 2001. – №4. – С.140–160.
- Шипович М.А. Радянське керівництво та літературно-мистецька інтелігенція України: 20–30-ті роки // УІЖ. – 2000. – №1. – С.95–102.
- Шитюк М. М. Еволюція репресивно-каральної системи в радянській Україні // УІЖ. – 2001. – №3. – С.128–142.

Семінар №11

Тема: Україна і українці в Другій світовій війні (1939–1945 рр.)

1. Пакт Ріббентропа–Молотова і доля західноукраїнських земель.
2. Оборонні операції на Україні (1941–1942). Німецький окупаційний режим.
3. Рух Опору на українських землях.
4. Визволення України від гітлерівських військ.

Реферат: Україна в планах гітлерівської Німеччини

Література:

- Бар М., Зеленський А. Війна втрачених надій: український самостійницький рух у 1939–1945 рр. // УІЖ. – 1992. – №6. – С.111–123.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.380–417.
- Боротьба й діяльність ОУН під час війни // УІЖ. – 2000. – №2. – С.129–137.
- Буцько О.В. Військовополонені в СРСР (1941–1945 рр.) // УІЖ. – 2000. – №4. – С.120–126.
- Виговський М., Кучер В. Закерзоння // КС. – 1994. – №1. – С.94–102.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. – С.210–265.
- Гунчак Т. Україна. Перша половина XX століття. – К., 1993. – С.221–247.
- Ільюшин І.І. Становлення польського емігрантського уряду в Парижі та Лондоні й польського підпілля у Львові до українського питання в 1939–1941 рр. // УІЖ. – 1999. – №6. – С.70–81.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1992. – Кн.2. – С.328–355.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.319–365.
- Ковалюк В.Р. Західна Україна на початку другої світової війни // УІЖ.–1991.–№9.– С.30–42.
- Коваль В. М. 1941-й рік. Проблема історичної пам'яті // УІЖ. – 2001. – №3. – С.69–91.
- Коваль В.С. Невідомий варіант плану «Барбароса» // УІЖ. – 1996. – №3. – С.41–53.
- Коваль М.В. 1941–1945 роки. Україна // УІЖ. – 1991. – №6. – С.3–24.
- Коваль М.В. Доля української культури за «нового порядку» (1941–1944 рр.) // УІЖ. – 1993. – №11–12. – С.15–38.
- Коваль М.В. Друга світова війна та історична пам'ять // УІЖ. – 2000. – №3. – С.3–21; №4. – С.3–19.
- Коваль М.В. ОУН-УПА: між «третім рейхом» і сталінським тоталітаризмом // УІЖ. – 1994. – №2–3. – С.94–130.
- Коваль М.В. Український народ у Великій Вітчизняній війні (1941–1945) // УІЖ. – 1990. – №3. – С.88–95.
- Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України. – К., 1992. – С. 309–364.
- Косик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. – Львів, 1993.
- Маслов О.О. Втрати радянського генералітету в боях 1941–1944 років в Україні // УІЖ. – 1993. – №1. – С.57–72.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожжин та ін. – К., 2000. – С.277–291, 298–338.
- Патриляк І.К. Військові плани ОУН(2) у таємній Інструкції Революційного проводу (травень 1941 р.) // УІЖ. – 2000. – №2. – С.127–129.

- Патриляк І. К. Військовотворчі заходи ОУН (2) у липні-вересні 1941 р. // УІЖ. – 2001. – №4. – С.126–139.
- Патриляк І.К. Націоналістичний партизанський рух на території Західної України влітку 1941 р. // УІЖ. – 2000. – №4. – С.113–119.
- Петров Б.М. Що робили Гітлер і Муссоліні в Умані у серпні 1941 року? // УІЖ. – 1994. – №1. – С.82–88.
- Рекотов П.В. Органи управління на окупованій території України (1941–1944 рр.) // УІЖ. – 1997. – №3. – С.90–101.
- Рік 1941-й: партизани України // УІЖ. – 1996. – №3. – С.53–61.
- Руденко Н. М. Партизанський командир (до 100-річчя від дня народження О. Ф. Федорові) // УІЖ. – 2001. – №3. – С.143–148.
- Руденко Н.М. Українці в партизанському русі у Молдавії (січень – липень 1944 р.) // УІЖ. – 2000. – №4. – С.100–113.
- Русак А. В. Хорватські легіони на Східному фронті 1941–1943 рр. // УІЖ. – 2001. – №2. – С.112–121.
- Русак А.В. Генерал А.А. Власов: домисли й правда // УІЖ. – 2000. – №6. – С.76–82
- Скоробагатов А.В. ОУН у Харкові за часів окупації (1941–1943 рр.) // УІЖ. – 1999. – №6. – С.81–89.
- Сторінки історії України: ХХ ст. – К., 1992. – С.105–170.
- Субтельний О. Україна: історія. - К., 1991. – С.392–418.
- Трубайчук А.Ф. Червона армія і рейхсвер у 20-ті роки // УІЖ. – 1993. – №1. – С.40–49.
- Україна в Другій світовій війні. Збірник німецьких архівних документів. Т.2 (1941–1942). / Упорядкування Володимира Косика. – Львів, 1998.
- Україна в Другій світовій війні. Збірник німецьких архівних документів. Т.3 (1942–1943). / Упорядкування Володимира Косика. – Львів, 1999.
- Україна в ХХ столітті (1900–2000): 36. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.117–140, 162–164.

Семінар №12

Тема: УРСР в період наростання системної кризи радянського ладу (друга половина 60-х – перша половина 80-х років)

- 1.** Адміністративно-командні методи керівництва народним господарством (60–80-ті роки).
- 2.** Наростання кризових явищ в суспільному житті.
- 3.** Національно-визвольний і робітничий рух.

Реферат: Суперечливі процеси у розвитку культури і науки.

Література:

- Бакіров Н. За право на самовизначення: Проблема права націй на самовизначення в контексті минулого і сучасного кримських татар // Політика і час. – 1995. – №5. – С.66–72.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.452–475.
- Васюта С. І. Чорнобильська катастрофа в контексті соціоекологічних проблем // УІЖ – 2001. – №4. – С.75–111.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття. – К., 1996. – С.276–320.

- Джамільов М. Петро Григоренко та кримсько-татарський національний рух // Політична думка. – 1994. – №4. – С.251–266.
- Зайцев Ю.Д. Дисиденти: опозиційний рух 60–80-х рр. // Сторінки історії України. – К., 1992. – С.195–236.
- Зубкова Е.Ю. От 60-х к 70-м: власть, общество, человек // История Отечества: люди, идеи, решения. Очерки истории Советского государства. – М., 1991. – С.321–356.
- Історія України. Курс лекцій. – Кн.2. – К., 1992. – С.367–462.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.400–411.
- Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України. – К., 1992. – С.385–510.
- Кожухало І.П., Шаповал Ю.І. М.С.Хрущов на Україні: сторінки історії // Про минуле заради майбутнього. – К., 1989. – С.356–370.
- Лендбел М. Формування стратегії США в «українському питанні» (1939–1996 рр.) // Політична думка. – 1997. – №4. – С.141–152.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. П. Дрожин та ін. – К., 2000. – С.422–471.
- Панченко П.П. Деформації в розвитку українського села у 80-х – на початку 90-х років // УІЖ. – 1992. – №1. – С.18–29.
- Разуваєва Н.Н. Противоречия и трудности социально-экономического развития СССР в 1961–1985 гг. // Страницы истории советского общества: Факты, проблемы, люди. – М., 1989. – С.327–345.
- Романцов В.О. Деякі актуальні аспекти демографічної ситуації в Україні у 1945–1990 рр. // УІЖ. – 1992. – №10–11. – С.34–47.
- Русначенко А.М. Український національний фронт – підпільна група 1960-х рр. // УІЖ. – 1997. – №4. – С.81–94.
- Савельєв В.Л. 50–80-ті: час пошуків і втрачених можливостей // Про минуле заради майбутнього. – К., 1989. – С.164–178.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.431–460.
- Тронько П. Т. В. В. Щербицький (1918–1990) // УІЖ. – 2003. – №1. – С.109–117.
- Україна в ХХ столітті (1900–2000): 3б. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусев, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.163–176.
- Шаповал Ю. І. В. В. Щербицький: особа політика серед обставин часу // УІЖ. – 2003. – №1. – С.118–129.

Семінар №13

Тема: Внутрішня і зовнішня політика України на сучасному етапі

1. Від Чорнобиля до незалежності: суспільно-політична ситуація і проблеми соціально-економічного розвитку (1985–1991 рр.)
2. Політична еволюція сучасної України (1991–2006 рр.)
3. Соціально-економічний розвиток України на сучасному етапі. Проблеми в галузі культури, науки та освіти.
4. Україна як суб'єкт міжнародних відносин.

Реферат: Проблема депортованих народів в Україні.

Література:

Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради УРСР // Газети від 28 серпня 1991 р.

- Бакіров Н. За право на самовизначення: Проблема права націй на самовизначення в контексті минулого і сучасного кримських татар // Політика і час. – 1995. – №5. – С.66–72.
- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.473–542.
- Братко О.А. Уявлення про світобудову та їх відображення в українській національній символіці. – К., 1990.
- Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Зовнішня політика України як предмет історичного аналізу: концептуальні підходи та перспективи // УІЖ. – 2001. – №4. – С.41–57.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996. – С.297–320.
- Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 р. – К., 1991.
- Історія України. Курс лекцій. – Кн.2. – К., 1992. – С.432–462.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.412–446.
- Конституція України. – К., 1996.
- Лендшел М. Формування стратегії США в “українському питанні” (1939–1996 рр.) // Політична думка. – 1997. – №4. – С.141–152.
- Кульчицький С. В. Утвердження незалежної України: перше десятиліття // УІЖ. – 2001. – №2,3,4.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожин та ін. – К., 2000. – С.540–615.
- Пастернак О. Пояснення тризуба Великого Київського князя Володимира Святого. – К., 1991.
- Піскун О., Прибиткова І., Волович В. Міграційна ситуація в Україні // Політична думка. – 1996. – №3–4. – С.45–72.
- Погребняк Ф. Українські пісні-гімни. – К., 1992.
- Рудич Ф.М. Формування політичних структур в сучасній Україні: політологічний аналіз // УІЖ. – 1994. – №2–3. – С.51–65.
- Сергійчук В.І. Доля Української національної символіки. – К., 1990.
- Симоненко Р. Міжнародне утвердження України // Політика і час. – 1995. – №10. – С.66–74; №11. – С.64–72.
- Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Нові політичні партії України: Довідник. – К., 1990.
- Субтельний О. Україна. Історія. – К., 1991. – С.460–462.
- Україна в XX столітті (1900–2000): Зб. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.175–344.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1: Соціально-економічні та політичні процеси в Україні початку ХХ ст.

1. Назрівання революційної кризи на початку ХХ ст.
2. Революція 1905–1907 рр. та її вплив на активізацію революційного та національно-визвольного руху.
3. Політична реакція в Україні. Українські партії та рухи в умовах посилення національного гноблення.
4. Аграрна політика П.А.Столипіна та її економічні і політичні наслідки для України.

Література:

- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.248–279.
- Волковинський В.М., Левенець Ю.А. П.А.Столипін: з життя та державної діяльності // УІЖ. – 1991. – №2,4,8,9,11.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996. – С.95–101.
- Гунчак Т. Україна. Перша половина ХХ століття. – К., 1993. – С.30–62.
- Дорошенко Д.І. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С.540–555.
- Зырянов П.Н. Столыпин без легенды. – М., 1991.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1992. – Кн.2. – С.5–74.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.218–243.
- Касьянов Г. Український соціалізм: люди, партії, ідеї (поч. ХХ сторіччя) // Політологічні читання. – 1992. – №2. – С.101–104.
- Надтока Г.М. Міжконфесійні відносини в Україні на початку ХХ ст. // УІЖ. – 1998. – №5. – С.86–99.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожин та ін. – К., 2000. – С.10–121.
- Полонська-Василенко Н. Історія України. – К., 1992. – Т.2. – С.407–443.
- Самарцев І.Г. Євреї в Україні на поч. ХХ ст. // УІЖ. – 1994. – №4. – С.19–29.
- Сідак В.С. Діяльність спецслужб Російської імперії на українських землях Австро-Угорщини (кінець ХІХ – початку ХХ ст.) // УІЖ. – 1998. – №3. – С.84–92.
- Смоляр Л.О. Київське товариство оборони жінок: історія та створення (1905–1916 рр.) // УІЖ. – 1998. – №3. – С.92–100.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.263–272.
- Сухенко Т.В. Жіноча середня освіта в Україні (ХІХ – початку ХХ ст.) // УІЖ. – 1998. – №5. – С.63–74.
- Україна в ХХ столітті (1900–2000): Зб. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.7–22.
- Шморгун П.М. Україна в період першої російської революції 1905–1907 рр. – К., 1985.
- Щербак М.Г. Царська охранка у боротьбі проти революційного руху на Україні (1895–1917 рр.) // УІЖ. – 1990. – №2. – С.40–49.
- Якименко М.А. Становлення селянського (фермерського) господарства в Україні після скасування кріпосного права (1861–1918 рр.) // УІЖ. – 1996. – №1. – С.3–14.

Тема 2: Західноукраїнські землі в першій третині XX століття

1. Соціально-економічний і суспільно-політичний розвиток західноукраїнських земель напередодні Першої світової війни.
2. Західна Україна і український рух в роки війни (1914–1917 рр.)
3. Проголошення ЗУНР. Україно-польська війна.
4. Західноукраїнські землі в 20–30-х роках: соціально-економічний розвиток, суспільно-політичні рухи.

Література:

- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С.369–379.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996. – С.134–140, 186–202.
- Гунчак Т. Україна. Перша половина XX століття. – К., 1993. – С.204–221.
- Історія України. Курс лекцій. – Кн.2. – К., 1992. – С.292–301.
- Історія України: Документи. Матеріали. Посібник / Уклад., комент. В. Ю. Короля. – К., 2002. – С.288–318.
- Карпенко О.Ю. Листопадова (1918 р.) національно-демократична революція на західноукраїнських землях // УІЖ. – 1993. – № 1. – С.16–29.
- Коваль М.В., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України. – К., 1992. – С.174–185.
- Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К., 1992. – С.172–253.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожин та ін. – К., 2000. – С.134–146.
- Полонська-Василенко Н. Історія України. – К., 1992. – Т.2. – С.432–439, 508–510, 526–544.
- Сторінки історії України. – К., 1992. – С.318–334.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.296–300, 321–331.
- Україна в XX столітті (1900–2000): Зб. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.22–26.

Тема 3: УРСР в 1945–1964 рр.

1. Україна в роки повоєнної відбудови (1945–1953 рр.).
2. Лібералізація суспільно-політичного життя в другій половині 50-х років. «Контрольований автономізм» України в складі СРСР.
3. Спроби здійснення економічної реформи. Розширення економічної самостійності УРСР.
4. Суперечливі процеси у розвитку культури і науки в УРСР (1945–1964 рр.).

Література:

- Бойко О. Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 1999. – С. 418–455.
- Воронов І.О., Пилявець Ю.Г. Голод 1946–1947 рр. – К., 1991. – 47 с.
- Голод в Україні 1946–1947 років // УІЖ. – 1996. – №1. – С.129–142; №2. – С.116–132; 1995. – №6. – С.115–124.
- Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996. – С.266–284.

- Зубкова Е.Ю. После войны: Маленков, Хрущов и «оттепель» // История отечества: люди, идеи, решения. Очерки истории Советского государства. – М., 1991. – С.284–320.
- Історія України. Курс лекцій. – К., 1992. – Кн.2. – С.355–380.
- Коваль М.В. Українська РСР у період відбудови і розвитку народного господарства // УІЖ. – 1990. – №4. – С.80–88.
- Коваль М.В., Кульчицький В.Ф., Курносів Ю.О. Історія України. – К., 1992. – С.364–416.
- Кожукало І.П. Авторитарність замість політичного такту // Про минуле заради майбутнього. – К., 1989. – С.151–163.
- Кожукало І.П. Вплив культу особи Сталіна на ідеологічні процеси на Україні в 40-і – на початку 50-х рр. // УІЖ. – 1989. – №2. – С.14–25.
- Кожукало І.П., Шаповал Ю.І. М.С.Хрущов на Україні: сторінки історії // Про минуле заради майбутнього. – К., 1989. – С.356–370.
- Кожукало І.П., Шаповал Ю.І. У ті важкі повоєнні роки // Про минуле заради майбутнього. – К., 1989. – С.138–150.
- Кульчицький С.В. Новітня історія України (Післявоєнна відбудова, «Відлига») // УІЖ. – 1991. – №10,12.
- Кульчицький С.В. Спроби реформ (1956–1964) // УІЖ. – 1998. – №3. – С.120–129; 1998. – №4. – С.91–102.
- Курносів Ю.О. Соціально-політичний розвиток УРСР у 50-х – перша половина 60-х років // УІЖ. – 1990. – №5. – С.79–87.
- Маковійчук І.М., Пилявець Ю.Г. Голод на Україні у 1946–1947 рр. // УІЖ. – 1990. – №8. – С.14–33.
- Новітня історія України (1900–2000): Підручник / А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. П. Дрожжин та ін. – К., 2000. – С.339–421
- Савельєв В.Л. 50–80-ті: час пошуків і втрачених можливостей // Про минуле заради майбутнього. – К., 1989. – С.164–178.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.419–440.
- Україна в ХХ столітті (1900–2000): Зб. документів і матеріалів / Упоряд.: А. Г. Слюсаренко, В. І. Гусєв, В. Ю. Король та ін. – К., 2000. – С.137–160.
- Шаповал Ю.І. М.С.Хрущов і Україна // Час і суспільство. – 1990. – №7.

Тема 4: Українська діаспора: історія і сучасність

1. Еміграція українців: періодизація, причини, географія.
2. Суспільно-політичне і культурне життя діаспори.
3. Історичні зв'язки української еміграції з Україною.

Література:

- Васильєва Л.Д. Українська діаспора у Польщі // УІЖ. – 1992. – №10–11. – С.54–63.
- Вівчарик М.М. Українці в світі: східна і західна діаспора // УІЖ. – 1993. – №11–12. – С.57–68.
- Віднянський С.В. Заснування і діяльність Українського вільного університету – першої української високої школи за кордоном (1921–1945 рр.) // УІЖ. – 1993. – №11–12. – С.68–80.
- Евтух В.В., Ковальчук О.О. Українські канадці: проблеми соціально-демографічної інтеграції // УІЖ. – 1991. – №8–9.
- Енциклопедія українознавства: Загальна частина / Репринтне відтворення видання 1949 р. – К., 1994. – С.171–174.

- Ігнатов В. У пошуках щастя (До 100-річчя перших українських поселень у Канаді) // Політика і час. – 1991. – №2.
- Камінський Е. Українці в США // Політика і час. – 1991. – №12. – С.82–88.
- Лепша І. Еміграція: причини і наслідки // Наука і суспільство. – 1989. – №8. – С.33–37.
- Лендъел М.О. Участь американських українців у функціонуванні органів державної влади та політичних структур в США (1945–1991 рр.) // УІЖ. – 19998. – №4. – С.81–90.
- Наулко В. Скільки нас? // Україна. Наука і культура. – Вип.25. – К.,1991. –С.168–177.
- Рубанець М. Українці в Америці // Людина і світ. – 1994. – №5,6,7.
- Сергійчук В. Українці в імперії. – К., 1993.
- Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С.463–495.
- Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків: До 100-річчя прибуття перших українських поселенців до Канади: Збірник. – К., 1990.
- Українці в зарубіжному світі. – К., 1991.
- Уткін О.І. Релігійні центри та організації української діаспори в країнах Заходу // УІЖ. – 1992. – №9. – С.45–54.
- Юрченко В. Українці за межами України // КС. – 1992. – №4. – С.66–72.

КОНТРОЛЬНІ ТЕСТИ

1. Який термін вживається на означення стародавнього кам'яного віку?
1) мезоліт; 2) неоліт; 3) палеоліт; 4) енеоліт.
2. Неандерталець – це людина:
1) палеоліту; 2) неоліту; 3) мезоліту; 4) енеоліту; 5) залізного віку.
3. Визначте час, коли людина почала займатися землеробством? 1) від 10 тис. до 7 тис. рр. до н. е.; 2) від 10 тис. до 6 тис. рр. до н. е.; 3) від 7 тис. до 3 тис. рр. до н. е.; 4) від 6 тис. до 4 тис. рр. до н. е.; 5) від 4 тис. до 3 тис. рр. до н. е.
4. Визначте період, коли первісні люди почали займатись прядінням і ткацтвом?
1) в період палеоліту; 2) в період мезоліту; 3) в період неоліту; 4) в період енеоліту; 5) в період залізного віку.
5. Коли на території нашої держави тривав середній кам'яний вік?
1) від 25 тис. до 10 тис. р. до н.е.; 2) від 12 тис. до 7 тис. р. до н.е.; 3) від 10 тис. до 7 тис. р. до н. е.; 4) від 6 тис. до 4 тис. р. до н.е.; 5) від 4 тис. до 3 тис. р. до н.е.
6. Коли на території нашої держави тривав новий кам'яний вік?
1) від 6 тис. до 4 тис. р. до н.е.; 2) від 4 тис. до 3 тис. р. до н.е.; 3) 10 тис. – 7 тис. р. до н.е.; 4) 6 тис. р. – 3 тис. р. до н.е.; 5) 3 тис. до н.е. – 1 тис. до н.е.
7. Коли на території нашої держави тривав мідний вік?
1) від 5 тис. до 3 тис. р. до н.е.; 2) від 5 тис. до 2 тис. р. до н.е.; 3) від 4 тис. до 2 тис. р. до н.е.; 4) від 4 тис. до 1 тис. р. до н.е.; 5) від 4 тис. до 3 тис. р. до н.е.
8. Коли на території нашої держави тривав залізний вік?
1) від 3 тис. до 2 тис. р. до н. е.; 2) від 3 тис. до 1 тис. р. до н.е.; 3) 3 тис. – V ст. до н.е.; 4) 3 тис. до н.е. – V ст. н.е.; 5) 1 тис. до н.е. – V ст. н.е.
9. Назвіть першу суспільну форму об'єднання людей.
1) родова община; 2) сусідська община; 3) стадо; 4) первісне людське стадо; 5) територіальна община.
10. Коли відбулась "неолітична революція"?
1) 6-3 тис. р. до н.е.; 2) 6-4 тис. р. до н.е.; 3) 4-3 тис. р. до н.е.; 4) 3-1 тис. р. до н.е.; 5) 10-7 тис. р. до н.е.
11. Як називають період історії первісного суспільства, що йде за мезолітом?
1) палеоліт; 2) енеоліт; 3) неоліт; 4) епоха бронзи; 5) залізний вік.
12. Основним заняттям племен трипільської культури було:
1) збиральництво; 2) тваринництво; 3) землеробство; 4) полювання; 5) рибальство.
13. Назву якого найдавнішого народу на території України згадує Геродот?
1) авари; 2) сармати; 3) кіммерійці; 4) гуни; 5) хозари.
14. Проти кого воював перський цар Дарій на території України в 513 р. до н. е.?
1) сарматів; 2) кіммерійців; 3) скіфів; 4) готів; 5) гунів.
15. Яке з названих поселень було столицею Скіфської держави в V-III ст. н. е.?
1) Ольвія; 2) Трипілля; 3) Тіра; 4) Кам'янка; 5) Борисфеніда.
16. Коли під ударами сарматів розпалася Скіфія?
1) у IX ст. до н.е.; 2) у III ст. до н. е.; 3) у VII ст. до н. е.; 4) у IV ст. н. е.; 5) у II ст. н.е.
17. Під ударами яких народів загинула Скіфська держава?
1) гунів; 2) сарматів; 3) греків; 4) готів; 5) римлян.
18. В якому році скіфи перемогли македонське військо, яке напало на їхню країну?
1) 514 р. до н.е.; 2) 337 р. до н.е.; 3) 331 р. до н.е.; 4) 280 р. до н.е.; 5) 242 р. до н.е.
19. Вкажіть грецьке місто-державу, яке існувало на території України.
1) Синоп; 2) Фазіс; 3) Мілет; 4) Трапезунд; 5) Тіра.

20. Визначте, коли у Придніпров'ї, Придністров'ї та Побужжі припинив своє існування державний союз групи слов'янських племен антів?
1) III ст.; 2) IV ст.; 3) V-VI ст.; 4) V ст.; 5) VII ст.
21. Антський племінний союз на початку VII ст. розпався під ударами:
1) готів; 2) гунів; 3) аварів; 4) візантійців; 5) болгарів.
22. Епоха великого переселення народів тривала протягом:
1) IV-XI ст.; 2) IV-VII ст.; 3) II-VI ст.; 4) II-IX ст.; 5) IV-VIII ст.
23. Вкажіть східнослов'янські племена української групи:
1) поляни, дуліби; 2) волиняни, в'ятичі; 3) кривичі, уличі; 4) тиверці словени; 5) радимичі, волиняни.
24. Вкажіть язичницьких богів східних слов'ян:
1) Зевс, Сварог, Марс; 2) Афродіта, Дажьбог, Венера; 3) Дажьбог, Велес, Перун; 4) Юпітер, Венера, Сварог; 5) Юнона, Венера, Велес.
25. Дуліби, тиверці, білі хорвати – за яким принципом складено цей логічний ряд?
1) племена, які заселяли територію Київського князівства; 2) племена які заселяли східні передгір'я Карпат, верхів'я Дністра і Прута 3) племена, які заселяли Волинь; 4) племена, які заселяли Полісся 5) племена, які заселяли Новгород-Сіверську землю.
26. Хто з руських князів здійснив похід проти Візантії в 860 р.?
1) Олег; 2) Ольга; 3) Ігор; 4) Аскольд; 5) Святослав.
27. Про кого з руських князів автор "Слова о полку Ігоревім" писав: "Підпер гори Угорські своїми залізними полками", замкнув "Дунаю ворота"?
1) Данило Галицький; 2) Ярослав Осмомисл; 3) Мстислав Удатний; 4) Володимир Великий; 5) Ігор Старий.
28. Коли відбулося повстання киян проти князя Ізяслава?
1) у 945 р.; 2) у 1024 р.; 3) у 1068 р.; 4) у 1113 р.; 5) у 882 р.
29. Коли правив князь Ігор Рюрикович?
1) 912-945 рр.; 2) 922-945 рр.; 3) 912-969 рр.; 4) 945-969 рр.; 5) 912-955 рр.
30. Хто із київських князів першим прийняв християнство?
1) Олег; 2) Аскольд; 3) Дір; 4) Ольга; 5) Володимир.
31. Хто із названих князів правив у Києві під час повстання 1068 року?
1) Святослав Ярославович; 2) Святополк Ізяславович; 3) Ізяслав Ярославович; 4) Всеволод Ярославович; 5) Володимир Всеволодович.
32. Хозари були ... (вставте пропущене слово) сусідами слов'ян:
1) північними; 2) східними; 3) південними; 4) західними; 5) північно-східними.
33. Наприкінці IX ст. небезпекою для східних слов'ян були набіги:
1) печенігів; 2) половців; 3) хозарів; 4) варягів; 5) монголів.
34. Походи на Візантію здійснювали:
1) Олег; 2) Ігор; 3) Ольга; 4) Святослав; 5) Ярослав Мудрий; 6) Володимир Мономах.
35. Легенда про Кирила Кожум'яку пов'язана з боротьбою князя Володимира Великого проти:
1) половців; 2) печенігів; 3) хозарів; 4) готів; 5) монголів.
36. Коли відбувалася описана нижче подія?
"Аскольд посилає до Константинополя послів, які просили направити на Русь місіонерів здійснити святе хрещення населення держави. Через деякий час до Києва з Константинополя прибуває єпископ. Він розповів князю та старійшині про

християнське вірування і розповів про чудеса. Руси стали вимагати чуда. Тоді єпископ кидає у вогонь Євангеліє, і воно залишається непошкодженим".

1) 860 р.; 2) 912 р.; 3) 957 р.; 4) 980 р.; 5) 988 р.

37. Коли було закріплено поділ Київської Русі на удільні князівства?

1) 860 р.; 2) 980 р.; 3) 1097 р.; 4) 1113 р.; 5) 1125 р.

38. Коли було завершено об'єднання східнослов'янських держав в одну державу?

1) за князя Олега; 2) за князя Ігоря; 3) за князя Володимира Великого; 4) за князя Ярослава Мудрого; 5) за князя Володимира Мономаха.

39. У 1113 році повстало населення Києва, дізнавшись про смерть невинного князя. Повсталі кинулися громити будинки бояр, купців. Налякані розгулом грабунків і насилля, київські бояри та купці сховалися за стінами Софіївського собору, де і вирішили покликати до Києва нового князя:

1) чернігівського князя Мстислава Володимировича; новгородського князя Ярослава Володимировича; 2) переяславського князя Володимира Всеволодовича; 3) новгородського князя Мстислава Володимировича; 4) новгород-сіверського князя Ігоря Святославовича.

40. Князь Володимир Великий був сином князя: (вказіть ім'я).

1) Ігоря Рюриковича; 2) Олега Віщого; 3) Святослава Ігоревича;

4) Ярополка Святославовича; 5) Олега Святославовича.

41. Який регіон був осередком формування української народності?

1) Галичина; 2) Волинь; 3) Слобожанщина; 4) Середнє Подніпров'я; 5) Поділля.

42. У якому році відбувся з'їзд князів у Любечі?

1) 1068 р.; 2) 1097 р.; 3) 1100 р.; 4) 1113 р.; 5) 1125 р.

43. Вкажіть землі-князівства, які найбільше потерпали від вторгнень половців.

1) Волинь; 2) Берестейщина; 3) Переяславщина; 4) Київщина; 5) Чернігівщина.

44. Першими у Галичині правили ...(1) - нащадки онука Ярослава Мудрого. На Волині до влади прийшли ...(2), які вели свій родовід від Володимира Мономаха. (Вставте пропущені слова).

1) 1) Ярославичі; 2) Мстиславичі. 2) 1) Ростиславичі; 2) Володимировичі. 3) 1) Ростиславичі; 2) Мстиславичі. 4) 1) Володимировичі; 2) Ізяславичі. 5) 1) Ярославичі; 2) Ростиславичі.

45. Галичину об'єднав в одне князівство князь:

1) Володимирко; 2) Ярослав Осмомисл; 3) Ізяслав Мстиславович; 4) Володимир Ярославович; 5) Данило Галицький.

46. Вкажіть роки князювання Олега Віщого.

1) 860-882 рр.; 2) 882-912 рр.; 3) 912-945 рр.; 4) 945-964 рр.; 5) 964-972 рр.

47. Хто з волинських князів залишився у пам'яті нащадків "великим книжником та філософом"?

1) Василько Романович; 2) Володимир Василькович; 3) Мстислав Данилович; 4) Юрій І Львович; 5) Андрій Юрійович.

48. В якому році волинський князь Роман Мстиславович об'єднав Галичину і Волинь?

1) 1187 р.; 2) 1199 р.; 3) 1205 р.; 4) 1202 р.; 5) 1203 р.

49. Князем якої землі був Василько Романович?

1) Київської; 2) Чернігівської; 3) Галицької; 4) Переяславської; 5) Волинської.

50. Хто є зайвим у цьому переліку?

1) Данило Романович; 2) Лев Данилович; 3) Юрій І Львович; 4) Андрій Юрійович; 5) Юрій II Тройденівич; 6) Лев II Юрійович.

51. Ким доводилися останні галицько-волинські князі Андрій та Лев, представники роду Романовичів, Данилу Галицькому?
- 1) внуками; 2) синами; 3) правнуками; 4) братами; 5) небожами.
52. Роки 1199-1205 є роками:
- 1) правління князя Романа Мстиславовича; 2) боротьби проти половців; 3) боротьби з монголами; 4) правління князя Данила Галицького; 5) міжкнязівських чвар у Галицько-Волинській державі.
53. За якого князя Володимир-Волинський став столицею Галицько-Волинської держави?
- 1) Данила Галицького; 2) Мстислава Даниловича; 3) Юрія I Львовича; 4) Андрія Юрійовича; 5) Болеслава-Юрія II Тройденовича.
54. Останніми князями Галицько-Волинської держави, представниками роду Романовичів, були:
- 1) сини Данила Галицького – Лев, Мстислав і Шварно; 2) син Лева – Юрій I; 3) сини Юрія I – Андрій та Лев; 4) син сестри Андрія та Лева II Юрійовичів – Юрій II Тройденович.
55. Коли припинила своє існування Галицько-Волинська держава?
- 1) 1340 р.; 2) 1349 р.; 3) 1439 р.; 4) 1380 р.; 5) 1337 р.
56. Хто з галицьких князів домігся створення в Галичині митрополії?
- 1) Данило Романович; 2) Лев Данилович; 3) Юрій I Львович; 4) Юрій II Тройденович; 5) Роман Мстиславович.
57. Хто був союзником русичів у битві на Калці (1223 р.) проти монголо-татар?
- 1) печеніги; 2) хозари; 3) чорні клобуки; 4) литовці; 5) половці.
58. Назвіть автора відомого твору стародавньої руської літератури "Повчання дітям":
- 1) Іларіон; 2) Нестор; 3) Никон; 4) Володимир Мономах; 5) Ярослав Мудрий.
59. Як називається мальовниче зображення зі смальти, яким прикрашалися собори, церкви та князівські палаци?
- 1) фреска; 2) тампера; 3) мозаїка; 4) гравюра; 5) рельєф.
60. В якому році відбулося хрещення киян?
- 1) 860 р.; 2) 888 р.; 3) 988 р.; 4) 998 р.; 5) 1012 р.
61. "Слово о полку Ігоревім" написано:
- 1) між 1227 та 1242 рр.; 2) між 1185 та 1188 рр.; 3) в 1155 р.; 4) в X ст.; 5) дата невідома.
62. На одній із фресок Софіївського собору в Києві зображено сім'ю князя:
- 1) Ярослава Мудрого; 2) Володимира Мономаха; 3) Володимира Великого; 4) Романа Галицького; 5) Ярослава Осмомисла.
63. За яким принципом утворено цей логічний ряд: Кий, Щек, Хорив, Либідь?
- 1) літературні герої твору "Слово про закон і благодать"; 2) імена наближених до князя Володимира Великого дружинників; 3) легендарні засновники Києва і Київського князівства; 4) сини і донька київського князя Святослава Ігоревича; 5) герої "Слова о полку Ігоревім".
64. Який із вказаних творів є давньоруським літописом?
- 1) "Повість минулих літ"; 2) "Поучення"; 3) "Слово про закон і благодать"; 4) "Ізборник"; 5) "Остромирове Євангеліє".
65. У 1362 р. відбулась битва між українсько-литовськими і татарськими військами на...:
- 1) на Синіх Водах; 2) на Ворсклі; 3) під Грюнвальдом; 4) Куликовому полі; 5) на Угрі.

66. Після якої події Литовська держава розширила свої володіння до берегів Чорного моря?
1) взяття Києва; 2) битви на Синіх Водах; 3) битви на Ворсклі;
4) Грюнвальдської битви; 5) прийняття II Литовського Статуту.
67. За якого великого князя литовського руська мова стала офіційною мовою у Великому князівстві Литовському?
1) за Гедиміна; 2) за Ягайла; 3) за Ольгерда; 4) за Вітовта; 5) за Свидригайла.
68. Коли було підписано Кревську унію між Польським королівством і Великим князівством Литовським?
1) 1380 р.; 2) 1410 р.; 3) 1413 р.; 4) 1569 р.; 5) 1385 р.
69. У якому році було затверджено Судебник Казимира IV?
1) 1468 р.; 2) 1557 р.; 3) 1573 р.; 4) 1526 р.; 5) 1588 р.
70. Хто з литовських князів приєднав більшу частину українських земель до Литовської держави?
1) Міндовг; 2) Гедимін; 3) Ольгерд; 4) Ягайло; 5) Вітовт.
71. Коли Чернігово-Сіверщина вийшла зі складу Великого князівств Литовського?
1) 1501 р.; 2) 1502 р.; 3) 1503 р.; 4) 1504 р.; 5) 1505 р.
72. Внаслідок якої події Чернігово-Сіверщина відійшла до складу Московської держави?
1) Московсько-литовської війни 1500-1503 рр.; 2) "Вічного миру"
3) Переяславського договору 1659 р.; 4) Андрусівського договору 5) першого поділу Речі Посполитої.
73. Хто управляв містами, які були наділені магдебурзьким правом?
1) полковники; 2) сотники; 3) воєводи; 4) гетьмани; 5) магістрати на чолі з війтом.
74. В якому столітті розпочалися набіги кримських татар на Україну?
1) II ст.; 2) XIII ст.; 3) XIV ст.; 4) XV ст.; 5) XVI ст.
75. В якому році Київщина, Волинь і Брацлавщина увійшли до складу Речі Посполитої?
1) 1340 р.; 2) 1349 р.; 3) 1366 р.; 4) 1566 р.; 5) 1569 р.
76. Які з перерахованих міст мали магдебурзьке право?
1) Кам'янець-Подільський; 2) Бахчисарай; 3) Ольвія; 4) Севастополь; 5) Київ.
77. Коли остаточно оформилась держава Річ Посполита?
1) у 1564 р.; 2) у 1596 р.; 3) у 1385 р.; 4) у 1410 р.; 5) у 1654 р.
78. Вкажіть дати прийняття Другого Литовського статуту.
1) 1505 р.; 2) 1529 р.; 3) 1543 р.; 4) 1566 р.; 5) 1579 р.; 6) 1588 р.
79. Вкажіть дати прийняття Першого Литовського статутів.
1) 1505 р.; 2) 1529 р.; 3) 1543 р.; 4) 1566 р.; 5) 1579 р.; 6) 1588 р.
80. Вкажіть дати прийняття Третього Литовського статуту.
1) 1505 р.; 2) 1529 р.; 3) 1543 р.; 4) 1566 р.; 5) 1579 р.; 6) 1588 р.
81. Після якої події більшість українських земель увійшла до складу Речі Посполитої?
1) Люблінської унії; 2) Кревської унії; 3) Берестейської унії; 4) Грюнвальдської битви;
5) Андрусівського перемир'я.
82. Визначте документ, який сприяв розвитку фільваркового господарства.
1) "Закон Божий"; 2) "Руська Правда"; 3) укази "Правління гетьманського уряду";
4) "Устава на волоки"; 5) "Навіти".
83. Як називалися професійні об'єднання ремісників в українських середньовічних містах?
1) магістрати; 2) братства; 3) цехи; 4) курені; 5) товариства.
84. Хто був автором знаменитої слов'янської граматики, яка вийшла в Україні в першій половині XVII ст.?

- 1) І.Гізель; 2) М.Смотрицький; 3) І.Федоров; 4) П.Могила; 5) К.Острозький.
- 85.В яких українських містах друкував книги І.Федоров?
- 1) Київ, Львів; 2) Острог, Львів; 3) Луцьк, Острог; 4) Луцьк, Київ; 5) Зборів, Львів.
- 86.Коли було відкрито Острозьку школу?
- 1) в 1578 р.; 2) в 1632 р.; 3) в 1615 р.; 4) в 1701 р.; 5) в 1649 р.
- 87.Як називалася перша книга, видрукувана в Україні І.Федоровим?
- 1) Остромирове Євангеліє; 2) Апостол; 3) Острозька Біблія; 4) Буквар; 5) Псалтир.
- 88.Хто був першим ректором Острозької греко-слов'янської школи?
- 1) Іов Борецький; 2) Тарас Земка; 3) Мелетій Смотрицький; 4) Герасим Смотрицький; 5) Лаврентій Зизаній.
- 89.У якому місті виникло перше братство?
- 1) Києві; 2) Львові; 3) Луцьку; 4) Кам'янець-Подільському; 5) Кременці.
- 90.У якому році було засноване Київське братство?
- 1) 1586 р.; 2) 1596 р.; 3) 1615 р.; 4) 1620 р.; 5) 1631 р.
- 91.До якого братства вступив П.Сагайдачний разом із запорізьким військом?
- 1) Львівського; 2) Луцького; 3) Канівського; 4) Черкаського; 5) Київського.
- 92.Кого у 1620р. висвятив на митрополита київського та галицького патріарх Феофан?
- 1)Іова Борецького; 2) Петра Могили; 3) Кирила Ставровецького; 4) Мелетія Смотрицького; 5) Єлисея Плетенецького.
- 93.Назвіть видатного діяча греко-католицької церкви першої половини XVII ст.
- 1) Г.Балабан; 2) І.Борецький; 3) П.Могила; 4) Й.-В.Рутський; 5) К.Терлецький.
- 94.Коли з'явилися перші письмові згадки про козаків?
- 1)у середині XV ст.; 2) в кінці XV ст.; 3)на початку XVI ст.; 4) в середині XVI ст.; 5) в кінці XVI ст.
- 95.В якому році перших 300 козаків були прийняті на службу польським королем і вписані у реєстр?
- 1) 1649 р.; 2) 1651 р.; 3) 1572 р.; 4) 1648 р.; 5) 1638 р.
- 96.Як називалася перша військова організація запорозького козацтва?
- 1) курінь; 2) козача рада; 3) паланка; 4) полк; 5) сотня.
- 97.В якому році запорожці вперше перепливали Чорне море і штурмували Трапезунд?
- 1) 1620 р.; 2) 1635 р.; 3) 1616 р.; 4) 1614 р.; 5) 1648 р.
- 98.Яка важлива подія в історії запорозького війська відбулася в 1616 р.?
- 1) морський похід на Кафу; 2) повстання С.Наливайка; 3) битва під Хотиним; 4) битва під Цецорою; 5) повстання І.Сулими.
- 99.Де найраніше виникла козацька Січ?
- 1) на р.Кубань; 2) на острові Мала Хортиця; 3) на р.Підпільній; 4) на острові Чортомлик; 5) на р.Самарі.
100. Хто із запорозьких ватажків оспіваний у пісні про Байду?
- 1) П.Конашевич-Сагайдачний; 2) П.Дорошенко; 3) І.Сірко; 4) Б.Хмельницький; 5) Д.Вишневецький.
- 101.Назвіть найвищий орган влади в Запорізькій Січі?
- 1) козацька рада; 2) генеральний писар; 3) гетьман; 4) генеральний суддя; 5) генеральний осавул.
- 102.Який орган влади відав зовнішньою політикою козацької держави за часів Б. Хмельницького?
- 1) генеральний осавул; 2) генеральний писар; 3) генеральний обозний; 4) генеральний суддя; 5) генеральний бунчужний.

103. Вкажіть ватажка козацько-селянського повстання в 1591-1593 рр.
1) І.Сірко; 2) І.Сулима; 3) С.Наливайко; 4) К.Косинський; 5) П.Павлюк.
104. Хто очолював селянсько-козацьке повстання 1630 р.?
1) Т.Федорович-Трясило; 2) К.Косинський; 3) С.Наливайко; 4) І.Сулима; 5) І.Сірко.
105. Вкажіть сподвижників С.Наливайка - одного з ватажків козацько-селянського повстання першої половини XVII ст.
1) Григорій Лобода; 2) Яків Бородавка; 3) Матвій Шаула; 4) Марко Жмайло;
5) К.Косинський.
106. Хто з козацьких гетьманів підписав Вільшанську (1617 р.) та Роставицьку (1619 р.) угоди з польським урядом?
1) Я.Бородавка; 2) М.Дорошенко; 3) П.Конашевич-Сагайдачний; 4) Г.Лобода;
5) І.Сулима.
107. Коли було укладено Куруківську угоду між гетьманом М.Дорошенком і польським урядом?
1) 1617 р.; 2) 1619 р.; 3) 1625 р.; 4) 1630 р.
108. Результатом повстання на чолі з М.Жмайлом було підписання ... угоди.
1) Переяславської. 2) Куруківської. 3) Хотинської. 4) Вільшаницької. 6) Роставицької.
109. Відповідно до Куруківської угоди, укладеної між гетьманом М. Дорошенком і польським урядом, козацький реєстр збільшувався до....
1) 1 тис. козаків; 2) 4 тис. козаків; 3) 5 тис. козаків; 4) 6 тис. козаків; 5) 10 тис. козаків.
110. До якої кількості козаків збільшився козацький реєстр після повстання Т.Трясила відповідно до Переяславської угоди?
1) 8 тис.; 2) 10 тис.; 3) 12 тис.; 4) 14 тис.; 5) 15 тис.
111. У якому році польський сейм прийняв "Статті для заспокоєння руського народу"?
1) 1625 р.; 2) 1637 р.; 3) 1638 р.; 4) 1633 р.; 5) 1648 р.
112. У якому році було прийнято "Ординацію Війська Запорозького реєстрового, що перебуває на службі у Речі Посполитій"?
1) 1617 р.; 2) 1619 р.; 3) 1625 р.; 4) 1633 р.; 5) 1638 р.
113. Хто стояв на чолі козацького війська, що зруйнувало фортецю Кодаку 1635 році?
1) Марко Жмайло; 2) Іван Сулима; 3) Павло Бут; 4) Яків Остряниця; 5) Дмитро Гуня.
114. Хто із перерахованих осіб брав участь у зруйнуванні Кодаку, а через два роки став одним із керівників нового козацького повстання?
1) Павло Бут (Павлюк); 2) Карпо Скидан; 3) Дмитро Гуня; 4) Яків Остряниця;
5) Богдан Хмельницький.
115. У якому році відбулась битва між польським військом та повсталими козаками під Кумейками?
1) 1625 р.; 2) 1630 р.; 3) 1635 р.; 4) 1637 р.; 5) 1638 р.
116. Правильно вкажіть роки життя Б.Хмельницького:
1) 1595-1657 рр.; 2) 1595-1654 рр.; 3) 1590-1657 рр.; 4) 1591-1659 рр.; 5) 1595-1658 рр.
117. Де і коли Б.Хмельницького було обрано гетьманом?
1) у Чигирині; 2) у Переяславі; 3) на Запорізькій Січі; 4) у Києві; 5) в Суботові; 6) 1638 р.; 7) 1648 р.; 8) 1649 р.; 9) 1650 р.

118. Реєстр козаків у кількості 20 тис. чол. було встановлено:
- 1) Зборівською угодою; 2) Білоцерківським договором; 3) Гадяцьким трактатом; 4) Березневими статтями; 5) на Переяславській раді.
119. Київського митрополита часів гетьманування Б.Хмельницького звали:
- 1) Ісаяя Копинський; 2) Сильвестр Косів; 3) Михайло Рогоза; 4) Петро Могила; 5) Іов Борецький.
120. У травні 1648 р. відбулися такі битви Визвольної війни під керівництвом Б.Хмельницького:
- 1) під Корсунем, під Пилявцями; 2) під Жовтими Водами, під Корсунем; 3) під Жовтими Водами, під Пилявцями; 4) під Корсунем, під Берестечком; 5) під Жовтими Водами, під Берестечком.
121. Союзником Б.Хмельницького протягом 1648-1653 рр. був:
- 1) кримський хан; 2) турецький султан; 3) російський царі; 4) молдавський господар; 5) трансильванський князь.
122. Перша битва Визвольної війни під проводом Б.Хмельницького - це
- 1) битва під Корсунем; 2) битва під Жовтими Водами; 3) битва під Пилявцями; 4) битва під Берестечком; 5) битва під Збаражем.
123. В якому році Б.Хмельницький уклав союз з кримським ханом?
- 1) 1648 р.; 2) 1649 р.; 3) 1653 р.; 4) 1654 р.; 5) 1657 р.
124. Яка подія з історії Визвольної війни українського народу відбулася 15-16 травня 1648 р.?
- 1) Зборівська битва; 2) Корсунська битва; 3) битва під Берестечком; 4) битва під Пилявцями; 5) початок облоги Львова.
125. Де відбулася битва між українськими і польськими військами 13 вересня 1648 р.?
- 1) під Берестечком; 2) під Корсунем; 3) під Зборовом; 4) під Пилявцями; 5) під Батогом.
126. Яка битва в ході визвольної війни українського народу середини XVII ст. відкрила шлях козацькій армії на Галичину?
- 1) Жовтоводська; 2) Корсунська; 3) Пилявецька; 4) Берестецька; 5) Батозька.
127. Який договір було укладено між Україною і Польщею у 1649 р.?
- 1) Андрусівський; 2) Білоцерківський; 3) Гадяцький; 4) Зборівський; 5) Бучацький.
128. У період Визвольної війни українського народу середини XVII ст. союз із Росією існував протягом:
- 1) 1648-1654 рр.; 2) 1648-1657 рр.; 3) 1654-1657 рр.; 4) 1649-1657 рр.; 5) 1654-1656 рр.
129. Хто очолював російське посольство під час Переяславської ради 1654 р.?
- 1) цар Олексій Михайлович; 2) воєвода В.Бутурлін; 3) стольник В.Кикін; 4) царський посол Г.Неронов; 5) московський митрополит.
130. "Березневі статті" 1654 р. були підписані у місті:
- 1) Чигирині; 2) Переяславі; 3) Києві; 4) Москві; 5) Ніжині.
131. Коли відбулася битва під Пилявцями?
- 1) 21 січня 1648 р.; 2) 6-8 травня 1648 р.; 3) 13 вересня 1648 р.; 4) 13 вересня 1649 р.; 5) 8-9 жовтня 1649 р.
132. Після яких подій було відновлено умови Зборівського договору?
- 1) після поразки українського війська під Берестечком; 2) після другого молдавського походу; 3) після битви під Батогом; 4) після Переяславської угоди; 5) у результаті підписання Березневих статей.

133. Українське посольство до Москви у березні 1654 року очолили:
1) Б.Хмельницький; 2) І.Виговський; 3) П.Тетеря; 4) С.Богданович-Зарудний; 5) І.Богун.
134. Рушійними силами Визвольної війни українського народу середини XVII ст. були:
1) селяни, міщани; 2) селяни, українська шляхта, магнати; 3) селяни, міщани, українська шляхта, магнати; 4) селяни, міщани, українська шляхта, козацтво, православне духовенство; 5) селяни, міщани, козаки.
135. Як називалася держава часів Б.Хмельницького?
1) Козацька українська держава; 2) Гетьманська держава Б.Хмельницького; 3) Велике князівство Руське; 4) Україна; 5) Військо Запорозьке.
136. Згідно з яким договором кордони Війська Запорозького охоплювали межі Київського воєводства?
1) Зборівським 1648 р.; 2) Білоцерківським 1651 р.; 3) Переяславським 1654 р.; 4) Гадяцьким 1658 р.; 5) Слободищенським 1660 р.
137. Генеральний писар в уряді держави Б.Хмельницького виконував:
1) судові функції; 2) очолював гетьманську канцелярію; 3) видав зовнішньою політикою; 4) функції головнокомандуючого українським військом; 5) видав господарським життям.
138. Коли відбулася Переяславська рада?
1) 8 січня 1654 р.; 2) 8 січня 1564 р.; 3) 8 січня 1645 р.; 4) 4 січня 1657 р.; 5) 8 січня 1656 р.
139. За яким документом державі Б.Хмельницького заборонялися зовнішні зносини з Річчю Посполитою і Туреччиною?
1) Зборівським договором; 2) Білоцерківською угодою; 3) Переяславською угодою; 4) Березневими статтями.
140. Яка територія була підвладна Б.Хмельницькому за Білоцерківський миром?
1) Чернігівське воєводство; 2) Київське і Брацлавське воєводства; 3) Волинь і Галичина; 4) Київське воєводство; 5) Київську Чернігівське і Брацлавське воєводства.
141. Хто з українських гетьманів уклав "Березневі статті" з московським царем?
1) І.Виговський; 2) І.Брюховецький; 3) Ю.Хмельницький; 4) І.Самойлович; 5) Б.Хмельницький.
142. Яка держава надавала військову допомогу Б.Хмельницькому у війні проти Польщі?
1) Кримське ханство; 2) Московська держава; 3) Австрія; 4) Франції; 5) Швеція.
143. На які адміністративні одиниці було поділено Українську державу за часів Б.Хмельницького?
1) воєводства, повіти; 2) полки, сотні; 3) губернії, провінції; 4) волості; 5) намісництва.
144. Яку посаду обіймав І.Виговський до обрання його гетьманом?
1) генерального писаря; 2) генерального судді; 3) генерального осавула; 4) переяславського полковника; 5) чернігівського полковника.
145. Коли і де було укладено договір між Швецією та Гетьманщиною?
1) у 1658 р. в Гадячі; 2) у 1657 р. в Конотопі; 3) у 1658 р. в Полтаві; 4) у 1659 р. в Ніжині; 5) у 1659 р. в Конотопі.
146. Хто очолив заколот проти гетьмана І.Виговського у 1658 році?
1) І.Богун; 2) І.Сірко; 3) М.Пушкар; 4) Я.Барабаш; 5) Ю.Хмельницький; 6) І.Брюховецький; 7) П.Тетеря.

147. Чиї війська брали участь у битві під Конотопом у 1659 р.?
1) українські, російські; 2) українські, російські, польські; 3) українські, російські, польські, татарські; 4) російські, польські; 5) російські, польські, татарські.
148. Повстання, очолюване полковником Паволоцького полку Іваном Поповичем, спрямовувалось проти політики гетьмана:
1) Б.Хмельницького; 2) І.Виговського; 3) Ю.Хмельницького; 4) П.Тетері; 5) І.Брюховецького.
149. Коли українська церква перейшла у відання Московського патріархату?
1) 1420 р.; 2) 1448 р.; 3) 1589 р.; 4) 1596 р.; 5) 1686 р.
150. Правильно вкажіть роки гетьманування П.Тетері:
1) 1659-1663; 2) 1663-1665; 3) 1663-1668; 4) 1665-1676; 5) 1676-1672.
151. Кого було обрано гетьманом Правобережної України після Ю.Хмельницького?
1) І.Брюховецького; 2) П.Тетерю; 3) П.Дорошенка; 4) І.Виговського; 5) Я.Сомка.
152. Повстання, очолюване полтавським полковником М.Пушкарем і запорозьким отаманом Я.Барабашем спрямовувалось проти гетьмана:
1) Б.Хмельницького; 2) Ю.Хмельницького; 3) П.Тетері; 4) І.Виговського; 5) І.Самойловича.
153. Між якими державами було укладено Гадяцький договір?
1) між Україною і Росією; 2) між Україною і Річчю Посполитою; 3) між Україною і Туреччиною; 4) між Україною і Кримським ханством; 5) між Україною і Великим князівством Литовським.
154. За якою угодою російські війська отримали право перебувати в усіх найбільших містах України, а козаки без схвалення Москви не могли обирати гетьманів, генеральну старшину і полковників?
1) Переяславською 1654 р.; 2) Гадяцькою 1658 р.; 3) Переяславською 1659 р.; 4) Андрусівською 1667 р.; 5) Зборівською 1649 р.
155. В якому році Запорозька Січ потрапила під подвійний російське польський контроль?
1) 1654 р.; 2) 1667 р.; 3) 1686 р.; 4) 1773 р.; 5) 1775 р.
156. Яка з названих територій України відходила до Туреччини за Бахчисарайським миром?
1) Волинь; 2) Галичина; 3) Запоріжжя; 4) Київщина; 5) Поділля.
157. За яким договором Запорозька Січ повністю переходила під контроль Росії?
1) Зборівським 1649 р.; 2) "Вічним миром" 1686 р.; 3) Гадяцьким 1658 р.; 4) Віленським 1656 р.; 5) Березневими статтями 1654 р.
158. Союзниками козаків у боротьбі з Польщею були:
1) мадяри; 2) болгари; 3) татари; 4) росіяни; 5) шведи.
159. Між якими державами був підписаний "Вічний мир" у 1686 р.?
1) між Росією і Річчю Посполитою; 2) між Росією і Туреччиною; 3) між Росією і Україною; 4) між Україною і Польщею; 5) між Україною і Туреччиною.
160. Хто очолював запорозьке козацтво в період Руїни?
1) І.Сірко; 2) С.Палій; 3) П.Сагайдачний; 4) М.Ханенко; 5) І.Самойлович.
161. 28-29 червня 1659 р. московська армія була розбита. Загинуло 30 тисяч росіян. Кілька воєвод потрапили в полон, серед них і князь Пожарський, якому за зухвалі слова на адресу хана кримські татари відрубали голову. Про цю битву російський історик Соловйов писав: "...цвіт московської кінноти, що відбував щасливі походи 1654 і 1655 років, загинув у один день, і ніколи вже після того цар

московський не був у силі вивести в поле такого блискучого війська". Про яку битву йде мова?

1) про битву під Конотопом; 2) про битву під Охматовом; 3) про битву під Городком; 4) про битву під Чигирином; 5) про битву під Полтавою.

162. За яким договором, укладеним між Туреччиною, Кримських ханством і Московською державою, до Туреччини приєднувались частин Київщини, Брацлавщина і Поділля?

1) Батуринські статті 1663 р.; 2) Бучацький договір 1672 р.; 3) "Вічний мир" 1686 р.; 4) Бахчисарайський договір 1681 р.; 5) Глухівські статті 1669 р.

163. Хто з українських гетьманів уклав з Польщею Гадяцьку угоду?

1) І.Виговський; 2) І.Брюховецький; 3) П.Дорошенко; 4) І.Мазепа 5) П.Тетеря.

164. Який період в історії Правобережної України називають Руїною?

1) 40-60-ті рр. XVII ст.; 2) 60-80-ті рр. XVII ст.; 3) 60-80-ті рр. XV ст.; 4) перша половина XVIII ст.; 5) середина XVIII ст.

165. Вкажіть роки гетьманування П.Дорошенка.

1) 1672-1687 рр.; 2) 1687-1709 рр.; 3) 1663-1665 рр.; 4) 1665-1676 рр.; 5) 1657-1659 рр.

166. Хто був гетьманом на Лівобережній Україні в 1668-1672 рр.?

1) І.Брюховецький; 2) І.Виговський; 3) Ю.Хмельницький; 4) Д.Многогрішний; 5) П.Полуботок.

167. Про кого з гетьманів йде мова? Рік і місце народження точно встановлені. Навчався у Мінській уніатській школі. В кінці 40-х роках XVII ст. розпочав канцелярську кар'єру: служив підписком у луцькому гродському суді. У Луцьку познайомився з Іваном Виговським, незабаром одружився з його сестрою. Активний учасник дипломатичних заходів уряду Б.Хмельницького. У березні 1654 р. разом із генеральним суддею Богдановичем-Зарудним вів переговори з російським урядом, затверджував Березневі статті. Брав участь у виробленні Гадяцького договору 1658р. Гетьманом його було обрано на Чигиринській раді, після того як Ю.Хмельницький зрікся булави і став ченцем.

1) Б.Хмельницький; 2) І.Виговський; 3) Д.Многогрішний; 4) П.Тетеря; 5) П.Дорошенко.

168. "Чорна рада" в м. Ніжині відбулася у:

1) червні 1659 р.; 2) липні 1660 р.; 3) червні 1663 р.; 4) липні 1664 р.; 5) червні 1665 р.

172. Гетьманом Лівобережної України у 1663 р. було обрано:

1) Ю.Хмельницького; 2) П.Тетерю; 3) П.Дорошенка; 4) І.Брюховецького; 5) І.Мазепу.

169. Хто з гетьманів у 1665 році поїхав у Москву на поклон до царя?

1) Б.Хмельницький; 2) Ю.Хмельницький; 3) І.Брюховецький; 4) І.Самойлович; 5) І.Мазепа.

170. У січні 1663 р. гетьманом Правобережної України було обрано:

1) І.Брюховецького; 2) Ю.Хмельницького; 3) П.Дорошенка; 4) П.Тетерю; 5) Д.Многогрішного.

171. Коли П.Дорошенко став гетьманом обох боків Дніпра?

1) 1668 р.; 2) 1670 р.; 3) 1671 р.; 4) 1672 р.; 5) 1669 р.

172. Як називався документ, на основі якого регулювалися відносини між Гетьманщиною і Росією за гетьмана І.Скоропадського?

- 1) Московські статті; 2) Конотопські статті; 3) Решетилівські статті; 4) Березневі статті; 5) Глухівські статті.
173. Гетьманування І.Самойловича припадає на:
- 1) 1672-1687 рр.; 2) 1669-1672 рр.; 3) 1687-1708 рр.; 4) 1727-1734 рр.; 5) 1750-1764рр.
174. Бахчисарайський мирний договір 1681 р. був підписаний між:
- 1) Росією і Туреччиною; 2) Росією і Туреччиною та Кримським ханством; 3) Польщею і Туреччиною; 4) Польщею і Кримським ханством; 5) Росією і Польщею.
175. Договір між Росією і Польщею 1686 р. називався:
- 1) Зборівський; 2) Білоцерківський; 3) Віленський; 4) Слободищенський; 5) "Вічний мир".
176. Українські частини, які увійшли до складу об'єднаних військ у Поході на Польщу в грудні 1656 р., очолив:
- 1) А. Жданович; 2) Б. Хмельницький; 3) І. Золотаренко; 4) І. Богун; 5) І.Виговський.
177. За яким договором передбачалося створення Великого князівства Руського, яке на рівних умовах з Польщею і Литвою входило б до Речі Посполитої?
- 1) Переяславським 1654 р.; 2) Переяславським 1659 р.; 3) Андрусівським 1667 р.; 4) Зборівським 1649 р.; 5) Гадяцьким 1658 р.
178. Вкажіть роки гетьманування Д.Многogrішного:
- 1) 1657-1659; 2) 1659-1663; 3) 1663-1668; 4) 1668-1672; 5) 1672-1687.
179. Гетьманування І.Брюховецького припадає на ... роки:
- 1) 1659-1663; 2) 1663-1668; 3) 1665-1668; 4) 1669-1672; 5) 1663-1676.
180. Яка територія України відходила до Туреччини за Бучацьким миром?
- 1) Волинь; 2) Галичина; 3) Запоріжжя; 4) Київщина; 5) Поділля.
181. Проти якої держави вів постійну боротьбу кошовий отаман Запорозької Січі І.Сірко?
- 1) Росії; 2) Туреччини; 3) Молдавії; 4) Польщі; 5) Австрії.
182. Хто з українських гетьманів найдовше тримав гетьманську булаву?
- 1) І.Самойлович; 2) І.Мазепа; 3) П.Дорошенко; 4) К.Розумовський; 5) Д.Апостол.
183. До складу яких держав входили українські землі в кінці XVII ст.?
- 1) Росії, Австрії; 2) Росії, Туреччини, Речі Посполитої; 3) Туреччини, Речі Посполитої, Австрії; 4) Австрії, Росії, Туреччини; 5) Австрії, Росії, Туреччини, Молдови.
184. Хто з українських гетьманів уклав з царським урядом Коломацькі статті?
- 1) І.Мазепа; 2) П.Дорошенко; 3) І.Брюховецький; 4) Б.Хмельницький; 5) І.Виговський.
185. Кого було обрано гетьманом замість І.Мазепи?
- 1) П.Полуботка; 2) Д.Апостола; 3) І.Скоропадського; 4) І.Самойловича; 5) Д.Многogrішного.
186. В якому році виникла Нова Січ?
- 1) 1711 р.; 2) 1734 р.; 3) 1738 р.; 4) 1742 р.; 5) 1756 р.
187. Коли в Гетьманщині було проведено реформу, внаслідок якої козаків було поділено на виборних та підпомічників?
- 1) у 1735 р. за указом "Правління гетьманського уряду"; 2) у 1710 р. з розпорядженням гетьмана І.Скоропадського; 3) у 1722 р. з розпорядженням

- Малоросійської колегії; 4) у 1704 р. з розпорядженням Малоросійського приказу; 5) у 1751 р. за вказівкою гетьмана К.Розумовського.
188. За правління якого гетьмана полковників українського козацького війська почали призначати з росіян і наділяти останніх землями Лівобережної України?
- 1) І.Брюховецького; 2) Д.Многогрішного; 3) І.Самойловича; 4) І.Мазепи; 5) І.Скоропадського.
189. Автором якого з названих документів був П.Орлик?
- 1) Березневі статті; 2) Переяславські статті; 3) Гадяцький договір; "Пакт і Конституція прав і вольностей Запорозького війська"; Решетилівські статті.
190. Як по-іншому називають Нову Січ, беручи до уваги її місцезнаходження?
- 1) Підпільненська; 2) Базавлуцька; 3) Чортомлицька; 4) Хортицька; 5) Олешківська.
191. Коли почалось гетьманське правління Кирила Розумовського?
- 1) 1756 р.; 2) 1748 р.; 3) 1764 р.; 4) 1752 р.; 5) 1750 р.
192. Яка подія відбулася на Правобережній Україні в 1768 році?
- 1) запровадження кріпосного права; 2) другий поділ Польщі; 3) повстання під проводом Мухи; 4) повстання гайдамаків "Коліїщина"; 5) повстання під проводом С.Палія.
193. Коли до Австрії відійшла частина Галичини?
- 1) 1763 р.; 2) 1767 р.; 3) 1772 р.; 4) 1793 р.; 5) 1795 р.
194. У Королівстві Галиції і Лодомерії вся повнота влади належала:
- 1) сеймові краю; 2) губернаторові; 3) маршалкові; 4) голові Львівського магістрату; 5) місцевим землевласникам.
195. Коли відбувся третій поділ Речі Посполитої?
- 1) 1772 р.; 2) 1794 р.; 3) 1795 р.; 4) 1798 р.; 5) 1780 р.
196. В якому році до складу Росії увійшла Західна Волинь?
- 1) 1800 р.; 2) 1795 р.; 3) 1772 р.; 4) 1831 р.; 5) 1825 р.
197. Яка територія України відійшла до Росії за третім поділом Речі Посполитої?
- 1) Східна Галичина; 2) Східна Волинь; 3) Західна Волинь; 4) Південна Київщина; 5) Брацлавщина.
198. За правління якого царя Правобережну Україну було приєднано до складу Росії?
- 1) Петра І; 2) Катерини ІІ; 3) Павла І; 4) Олександра І; 5) Миколи І.
199. Задунайська Січ існувала протягом:
- 1) 1775-1828 рр.; 2) 1775-1796 рр.; 3) 1709-1734 рр.; 4) 1709-1775 рр.; 5) 1775-1803 рр.
200. В якому році українську козацьку старшину було зрівняно в правах з російським дворянством?
- 1) 1764; 2) 1785; 3) 1787; 4) 1796; 5) 1800.
201. Вкажіть прізвище відомого українського художника-портретиста XVIII ст.
- 1) Д.Левицький; 2) Д.Васильківський; 3) І.Рєпін; 4) І.Труц; 5) О.Новаківський.
202. В якій галузі української культури працювали такі її представники як М.Березовський та А.Ведель?
- 1) образотворче мистецтво; 2) архітектура; 3) музика; 4) театральне мистецтво; 5) література.
203. Назвіть прізвище українського композитора XVIII ст., автора опери "Демофонт".
- 1) М. Березовський; 2) Д.Левицький; 3) Г.Сковорода; 4) С.Величко; 5) І.Котляревський.
204. В якій галузі української культури XVIII ст. працював Й.Кондзелевич?

- 1) архітектура; 2) музика; 3) скульптура; 4) живопис; 5) література.
205. В якій галузі української культури XVIII ст. працювали І.Григорович-Барський і С.Ковнір?
- 1) архітектура; 2) музика; 3) скульптура; 4) живопис; 5) література.
206. Вставте пропущене слово: І.Григорович-Барський – видатний український ... XVIII ст.
- 1) музикант; 2) художник; 3) скульптор; 4) письменник; 5) архітектор.
207. Хто започаткував добу української літературної мови? Яким твором?
- 1) Т.Шевченко своїми поетичними творами; 2) Г.Сковорода своїми філософськими творами; 3) І.Котляревський "Енеїдою"; 4) Д.Туптало "Книгою житій святих"; 5) Є.Гребінка "Малоросійськими приказками".
208. Коли до Росії відійшло узбережжя Чорного моря від Південного Бугу до Дністра?
- 1) 1791 р.; 2) 1812 р.; 3) 1789 р.; 4) 1805 р.; 5) 1807 р.
209. Опришківський загін Олекси Довбуша діяв головним чином на території:
- 1) Прикарпаття; 2) Закарпаття; 3) Західної Волині; 4) Північної Буковини; 5) Слобідської України.
210. Коли Росія приєднала Крим до свого складу?
- 1) 1768 р.; 2) 1774 р.; 3) 1775 р.; 4) 1781 р.; 5) 1783 р.
211. Коли царські війська зруйнували Запорозьку Січ?
- 1) 1764 р.; 2) 1774 р.; 3) 1775 р.; 4) 1781 р.; 5) 1783 р.
212. На Кубань запорожці переселилися:
- 1) на початку XVIII ст.; 2) в середині XVIII ст.; 3) наприкінці XVIII ст.; 4) на початку XIX ст.; 5) наприкінці XIX ст.
213. До складу яких держав входили українські землі в першій половині XIX ст.?
- 1) Росії, Австрії, Речі Посполитої; 2) Росії, Речі Посполитої; 3) Росії, Австрії; 4) Росії, Австрії, Угорського королівства, Туреччини; 5) Росії, Австрії, Туреччини.
214. На початок XIX ст. до складу Росії входили такі українські землі:
- 1) Лівобережжя, Правобережжя, Південь; 2) Лівобережжя, Правобережжя, Слобожанщина, Південь; 3) Лівобережжя, Слобожанщина, Правобережжя, Східна Галичина; 4) Лівобережжя, Слобожанщина, Південь; 5) Слобожанщина, Правобережжя, Південь.
215. Коли відбулося повстання Чернігівського полку, яким командував Сергій Муравйов-Апостол?
- 1) 15 грудня 1825 р. - 25 грудня 1825 р.; 2) 3 січня 1826 р. - 13 січня 1826 р.; 3) 29 грудня 1825 р. - 3 січня 1826 р.; 4) 3 січня 1826 р. - 25 січня 1826 р.; 5) 29 грудня 1825 р. - 25 січня 1826 р.
216. Заповніть пропуски у реченні. В 1821р. декабристи здійснили реорганізацію своїх об'єднань і створили дві організації – ...з центром в Петербурзі та ... з центром у Тульчині.
- 1) Союз порятунку; 2) Південне товариство; 3) Союз благоденства; 4) Північне товариство; 5) Малоросійське товариство.
217. Коли на українських землях, які перебували у складі Російській імперії, виникли перші військові поселення?
- 1) 1815 р. 2) 1817 р. 3) 1819 р. 4) 1821 р. 5) 1825 р.
218. Визначте правильно авторів програмних документів Кирило-Мефодіївського товариства: "Книга буття українського народу", "Статут слов'янського суспільства св. Кирила та Мефодія".

- 1) М.Костомаров; 2) Т.Шевченко; 3) П.Куліш; 4) В.Білозерський; 5) М.Гулак;
6) О.Маркович; 7) І.Посяда; 8) М.Савич.
219. Як називається один із програмних документів Кирило-Мефодіївського товариства?
1) "Історія Русів"; 2) "Руська Правда"; 3) "Літопис Самовидця 4) "Книга буття українського народу"; 5) "Вивід прав України".
220. До якої з перелічених організацій входив видатний український історик М.Костомаров?
1) "Руська трійця"; 2) "Південне товариство"; 3) "Громада; 4) "Кирило-Мефодіївське товариство"; 5) Радикальна партія.
221. Який стиль був панівним в українській архітектурі першої половини ХІХ ст.?
1) романтизм; 2) класицизм; 3) бароко; 4) еклектизм; 5) неокласицизм
222. Коли було видано альманах "Русалка Дністровая"?
1) 1835 р.; 2) 1836 р.; 3) 1837 р.; 4) 1848 р.; 5) 1849 р.
223. Хто є автором першого українського історичного роману "Чорна рада"?
1) Д.Мордовець; 2) П.Куліш; 3) М.Костомаров; 4) М.Коцюбинський; 5) І.Котляревський.
224. Хто був автором першої української опери?
1) М. Глінка; 2) С.Гулак-Артемівський; 3) М.Лисенко; 4) М.Леонтович;
5) Д.Бортнянський.
225. В якому році було вперше видано "Кобзар" Т.Шевченка?
1) 1840 р.; 2) 1842 р.; 3) 1848 р.; 4) 1860 р.; 5) 1861р.
226. Перший український часопис, який почав виходити у Східній Галичині, носив назву:
1) "Зоря"; 2) "Зоря Галицька"; 3) "Русалка Дністровая"; 4) "Слово"; 5) "Діло".
227. В якому місті України у 1805 р. було відкрито університет?
1) Києві; 2) Харкові; 3) Одесі; 4) Чернігові; 5) Москві.
228. В якому році в Галичині виникла перша українська політична організація?
1) 1843; 2) 1844; 3) 1845; 4) 1847; 5) 1848.
229. Назвіть прізвище українського художника, автора картин "Селянська родина", "Катерина", "На пасіці", "Циганка-ворожка", а також серії графічних робіт "Живописна Україна".
1) Т.Шевченко; 2) С.Васильківський; 3) І.Сошенко; 4) В.Боровиковський; 5) Д.Левицький.
230. В якому році було створено Київську Археографічну комісію?
1) 1840; 2) 1843; 3) 1841; 4) 1844; 5) 1846.
231. Хто був першим ректором Київського університету?
1) М.Максимович; 2) М.Костомаров; 3) В.Антонович; 4) М.Іванищев; 5) І.Каманін.
232. Щоб послабити гостроту селянської боротьби й піднести платоспроможність казенного села, царський уряд у 1837-1841 рр.:
1) видав указ про "вільних хліборобів"; 2) провів реформу управління державними селянами; 3) видав указ про зобов'язаних селян; 4) провів інвентарну реформу; 5) відмінив кріпосне право.
233. Яке з українських міст і коли було останнім позбавлене магдебурзького права?
1) Київ у 1835 р.; 2) Луцьк у 1840 р.; 3) Львів у 1800 р.; 4) Кам'янець-Подільський у 1836 р.; 5) Острог у 1832 р.
234. Протягом 1812-1835 рр. в Україні проходили:

- 1) селянські виступи на чолі з О.Довбушем; 2) селянські виступи , керівництвом У.Кармелюка; 3) діяльність Кирило-Мефодіївське товариства; 4) повстання під проводом Л.Кобилиці; 5) рух "Київська козащина".
- 239.Хто очолював повстання селян Північної Буковини в 1848-1850 рр.?
1) О.Довбуш; 2) Л.Кобилиця; 3) У.Кармелюк; 4) М.Залізняк 5) І.Гонта.
- 235.Які українські землі входили до складу Австрійської імперії у першій половині XIX ст.?
1) Східна Галичина; 2) Правобережна Україна; 3) Лівобережна Україна; 4) Північна Буковина; 5) Закарпаття; 6) Південна, Степова, Україна.
- 236.Які дві галузі промисловості були найбільш розвинуті в Україні, першій половині XIX ст.?
1) металургійна; 2) суконна; 3) цукрова; 4) машинобудування; 5) військова; 6) вугільна.
- 237.Вкажіть прізвища членів "Руської трійці":
1) І.Могильницький; 2) Т.Шевченко; 3) І.Франко; 4) М.Шашкевич; 5) І.Вагилевич; 6) М.Костомаров; 7) П.Куліш; 8) Я.Головацький; 9) І.Снігурський.
- 238.Головою "Головної руської ради" був:
1)І.Могильницький; 2) М.Шашкевич; 3) Г.Яхимович; 4) Я.Головацький; 5) І.Вагилевич.
- 239.В якому році на українських землях, які входили до складу Австрійської імперії, було ліквідовано панщину?
1) 1848 р.; 2) 1849 р.; 3) 1851 р.; 4) 1858 р.; 5) 1861 р.
- 240.У середині XIX ст. в ... році Південь України охопив селянський рух під назвою
1) 1863 р., 2) 1856 р., 3) 1857 р., 4) 1859 р., 5) "Київська козащина", 6) "костянтинівська легенда", 7) "в Таврію за волею", 8) повстання Кармелюка.
- 241.У Російській імперії маніфест про скасування особистої залежності селянина від поміщика було видано:
1) 5 лютого 1861 р; 2) 19 лютого 1861 р; 3) 4 березня 1861 р; 4) 9 березня 1861 р; 5) 15 березня 1861 р.
- 242.Хто був ідеологом "хлопоманства"?
1) Тадей Рильський; 2) Володимир Антонович; 3) Михайло Драгоманов; 4) Михайло Грушевський; 5) Михайло Старицький.
- 243.Продовжіть речення: "Ходіння в народ" здійснили:
1) "хлопомани"; 2) народники; 3) народовці; 4) марксисты; 5) соціалісти.
- 244."Ходіння в народ" народники здійснили в період :
1) 1859-1861 рр.; 2) 1860-1861 рр.; 3) 1859-1862 рр.; 4) 1861-1863 рр.; 5) 1864-1865рр.
- 245.В якій галузі працював Д.Багалій?
1) математика; 2) історія; 3) фізика; 4) філологія; 5) хімія.
- 246.В якому місті було відкрито перший професійний театр на Україні?
1) Харків; 2) Київ; 3) Львів; 4) Кам'янець-Подільський; 5) Єлизаветград.
- 247.Хто був засновником українського професійного театру?
1) І.Карпенко-Карий; 2) М.Садовський; 3) М.Кропивницький; 4) М.Старицький; 5) М.Заньковецька.
- 248.Становище робітників нафтових промислів зобразив у своєму творі а... український письменник б... .

- 1) а) М.Коцюбинський, б) "Борислав сміється"; 2) а) І.Нечуй-Левицький, б) "Кайдашева сім'я"; 3) а) І.Франко, б) "Борислав сміється"; 4) а) П.Мирний, б) "Хіба ревуть воли, як ясла повні" 5) а) Леся Українка, б) "Досвітні вогні".
249. Вкажіть першу українську газету, що почали видавати народовці 1880 року у Львові:
- 1) "Вісник Головної Руської Ради"; 2) "Діло"; 3) "Русалка Дністровая"; 4) "Руська трійця"; 5) "Зоря Галицька".
250. В XIX столітті до складу Австро-Угорської імперії входили:
- 1) Галичина, Волинь, Закарпаття; 2) Галичина, Буковина і Закарпаття; 3) Східна Галичина, Західна Волинь, Буковина і Закарпаття.
251. Виборні губернські і повітові органи місцевого самоврядування у під російській Україні після реформи 1864 р. називали:
- 1) гмінами; 2) управами; 3) земствами.
252. Автором мелодії національного гімну "Ще не вмерла Україна" є композитор:
- 1) Михайло Гайворонський; 2) Михайло Вербицький; 3) Микола Лисенко.
253. Переважна більшість українців Наддніпрянщини у XIX ст. за віросповіданням були:
- 1) римо-католики; 2) православні; 3) греко-католики.
254. В якому програмному документі декабристів передбачалося створення двох «українських держав» у складі конфедеративної Росії:
- 1) «Руська правда» П.Пестеля; 2) Конституція М.Муравйова-Апостола; 3) «Православний катехізис».
255. Панщина на українських землях, які перебували у складі Російської імперії, була скасована в:
- 1) 1848 р.; 2) 1861 р.; 3) 1866 р.
256. Автором тексту національного гімну «Ще не вмерла Україна» є:
- 1) Павло Житецький; 2) Михайло Вербицький; 3) Павло Чубинський.
257. Переважна більшість українців-галичан у XIX ст. за віросповіданням були:
- 1) римо-католики; 2) православні; 3) греко-католики.
258. Перший університет європейського зразка на українських землях, які перебували у складі Російської імперії було відкрито в:
- 1) Києві; 2) Харкові; 3) Одесі.
259. Поділ Галичини на Східну (українську) та Західну (польську) автономні частини у 1848 р. був головною вимогою:
- 1) Головної Руської Ради; 2) Центральної Ради Народової; 3) Руського собору.
260. Євреї становили до 50% населення міст та містечок:
- 1) Лівобережної України; 2) Правобережної України; 3) Південної України.
261. В XIX столітті до складу Російської імперії входили:
- 1) Галичина, Закарпаття, Правобережна та Південна Україна; 2) Галичина, Буковина, Закарпаття, Правобережна Україна; 3) Правобережна, Південна, Слобідська та Лівобережна Україна.
262. Перший університет на українських землях, які перебували у складі Російської імперії було відкрито в:
- 1) 1805 р.; 2) 1834 р.; 3) 1864 р.
263. До 90% акціонерних капіталів у Східній Україні на початку XX ст. належало:
- 1) євреям; 2) українцям; 3) європейцям: німцям, англійцям, французам та ін.
264. Яка з названих нижче організацій займалася поширенням української книги та преси, створенням сільських читалень, «народних домів», організацією хорових

колективів і театральних гуртків, створенням громадських крамниць, позичкових товариств, кооперативів:

1) товариство ім. Т.Г.Шевченка; 2) «Просвіта»; 3) Головна Руська Рада.

265. В XIX столітті українські землі, що входили до складу Російської імперії, поділялися на:

1) генерал-губернаторства, губернії та повіти; 2) генерал-губернаторства, дистрикти та жупи (комітати); 3) губернії, дистрикти та повіти.

266. Університет на південноукраїнських землях, які перебували у складі Російської імперії було відкрито в:

1) Одесі; 2) Херсоні; 3) Миколаєві.

267. Із західноукраїнських земель наприкінці XIX - на початку XX ст. в пошуках кращої долі українці емігрували:

1) на Кубань і Далекий Схід; 2) в Північну і Південну Америку; 3) в країни Центральної та Південної Азії.

268. Виберіть з-поміж наведених нижче положення Емського указу Олександра II, який забороняв:

1) видання та ввезення з-за кордону літератури українською мовою; 2) закриття українських шкіл та гімназій; 3) друкування підручників російською мовою.

269. В XIX столітті Київська, Подільська та Волинська губернії утворювали:

1) Київське генерал-губернаторство; 2) Київський дистрикт; 3) Київський округ.

270. Селянський рух проти визиску і кріпацтва у XIX ст. набув найбільшого розмаху на:

1) Лівобережній Україні; 2) Правобережній Україні; 3) Півдні України.

271. Виберіть серед нижченазваних прізвищ організаторів «Руської трійці»:

1) М.Левицький, І.Вагилевич, І.Могилянський; 2) Я.Головацький, В.Барвінський, А.Вахнянин; 3) М.Шашкевич, Я. Головацький, І. Вагилевич.

272. Емський указ, який містив заборони щодо української мови, Олександр II підписав у:

1) 1876 р.; 2) 1866 р.; 3) 1863 р.

273. В XIX столітті до складу Київського генерал-губернаторства входили губернії:

1) Київська, Подільська, Волинська; 2) Київська, Волинська, Полтавська; 3) Київська, Полтавська, Подільська.

274. Інвентарну реформу на Правобережній Україні було проведено в:

1) 1847-1848 рр.; 2) 1846-1847 рр.; 3) 1848-1849 рр.

275. Виберіть серед нижченазваних прізвищ членів «Слов'янського товариства святих Кирила та Мефодія»:

1) М.Костомаров, П. Куліш, Т. Шевченко; 2) Я.Головацький, В.Барвінський, Т. Шевченко; 3) М.Шашкевич, Я. Головацький, І. Вагилевич.

276. Валуєвський циркуляр, який містив заборони щодо української мови, було видано у:

1) 1876 р.; 2) 1866 р.; 3) 1863 р.

277. У XIX столітті до складу Малоросійського генерал-губернаторства входили губернії:

1) Харківська, Чернігівська, Полтавська; 2) Київська, Чернігівська, Полтавська; 3) Київська, Полтавська, Подільська.

278. Найбільше повстання проти режиму військових поселень на українських землях вибухнуло в Чугуєві:

1) 1815 р.; 2) 1827 р.; 3) 1819 р.

279. Як називався альманах, виданий «Руською трійцею» у 1837 р.?

- 1) «Карпатська рапсодія»; 2) «Русалка Дністровая»; 3) «Маніфест Галичан».
280. Коли була заснована перша легальна українська політична партія (РУРП)?
1) 1876 р.; 2) 1896 р.; 3) 1900 р.; 4) 1890 р.
281. Який з морських портів загальноімперського значення на південних українських землях був оголошений вільним портом (порто-франко)?
1) Херсон; 2) Миколаїв; 3) Одеса.
282. Коли відбулося Бузьке повстання?
1) 1817 р.; 2) 1827 р.; 3) 1819 р.
283. Як називався основний програмний документ Кирило-Мефодіївського братства?
1) «Книга буття українського народу»; 2) «Русалка Дністрова»; 3) «Руська правда».
284. Що таке «громади»?
1) суспільно-політичні організації демократичної інтелігенції; 2) органи самоврядування у містах; 3) військовий підрозділ у козаків; 4) політична партія.
285. Основне місце в експорті з українських земель, що перебували у складі Росії займав: 1) хліб; 2) мед; 3) віск.
286. Селянський рух під назвою «Київська козаччина» розпочався у:
1) 1855 р.; 2) 1856 р.; 3) 1854 р.
287. Як називалася масонська ложа, яка діяла у Полтаві в 1818-1819 рр.?
1) «Любов до істини»; 2) «Понт Евксинський»; 3) «Трьох царства природи».
288. Коли було утворено «Братство тарасівців»?
1) 1892 р.; 2) 1862 р.; 3) 1872 р.; 4) 1882 р.
289. Промисловий переворот на українських землях розпочався в:
1) 30-х роках XIX ст.; 2) 40-х роках XIX ст.; 3) 20-х роках XIX ст.
290. Селянський рух під назвою «У Таврію за волею» розпочався у:
1) 1855 р.; 2) 1856 р.; 3) 1854 р.
291. Як називалася організація, яка діяла у Києві в 1846-1847 рр.?
1) «Південне товариство»; 2) «Руська трійця»; 3) «Слов'янське товариство святих Кирила і Мефодія».
292. Лідером «хлопоманів» був:
1) В. Антонович; 2) Т. Шевченко; 3) А. Красовський; 4) М. Драгоманов.
293. Перша залізниця на українських землях, що була збудована у 60-х роках XIX століття, з'єднала міста: 1) Катеринослав – Київ; 2) Київ – Одесу; 3) Балту – Одесу.
294. Селянський рух на Поділлі у XIX столітті, що тривав понад 20 років, очолював:
1) Іван Карпалюк; 2) Устим Кармалюк; 3) Іван Зарманюк.
295. Як називалася організація, яка діяла у 30-х роках XIX століття на західноукраїнських землях?
1) «Південне товариство»; 2) «Руська трійця»; 3) «Слов'янське товариство святих Кирила і Мефодія».
296. Український часопис, що видавався у Петербурзі у 1861-1862 рр.:
1) «Основа»; 2) «Старина»; 3) «Громада».
297. Яка галузь була візитною карткою української промисловості у першій половині XIX століття? 1) кам'яновугільна; 2) цукроварна; 3) металургійна.
298. Селянський рух на Буковині у першій половині XIX століття очолював:
1) Л. Кобилиця; 2) У. Кармалюк; 3) П. Сагайдачний.
299. Два основні напрями в українському національному русі на західноукраїнських землях у другій половині XIX століття:

- 1) «москвофіли» і «народовці»; 2) «народники» і «хлопомани»; 3) «декабристи» і «народовці».
300. Коли видався «Киевский телеграф», що був друкованим органом Київської громади? 1) 1874-1876 рр.; 2) 1864-1872 рр.; 3) 1866-1868 рр.
301. Промисловий переворот в економіці українських земель завершився в: 1) 80-90-ті рр. XIX ст.; 2) 70-80-ті рр. XIX ст.; 3) 60-80-ті рр. XIX ст.
302. Хто очолював «Товариство об'єднаних слов'ян», яке діяло у Новоград-Волинському? 1) Павло Пестель і Микита Муравйов; 2) Андрій і Петро Борисови; 3) Андрій Борисов і Павло Пестель.
303. Коли було створене Літературне товариство ім. Т. Шевченка (Львів)? 1) 1873 р.; 2) 1863 р.; 3) 1883 р.
304. Як називалась перша українська політична партія, утворена у 1890 році? 1) РУРП; 2) РУП; 3) УНДП.
305. Провідну роль у національному відродженні на західноукраїнських землях у першій половині XIX століття відіграли: 1) греко-католицькі священики; 2) селяни; 3) шляхта.
306. Яка з реформ 60-70-х років XIX століття не була проведена на Правобережній Україні? 1) судова; 2) земська; 3) військова.
307. Перша недільна школа була заснована в Києві у: 1) 1859 р.; 2) 1861 р.; 3) 1862 р.
308. У 1821-1825 рр. декабристи в Україні мали управи: 1) Київську, Кам'янську, Тульчинську; 2) Київську, Слов'янську в Новограді-Волинському, Васильківську; 3) Васильківську, Тульчинську, Кам'янську.
309. Лідером у громадському житті Буковини перед початком Першої світової війни був: 1) М. Грушевський; 2) С. Смаль-Стоцький; 3) А. Волошин; 4) А. Шептицький; 5) Ю. Хаткович.
310. Робітнича організація "Південноросійський союз робітники виникла в... році. 1) 1870; 2) 1875; 3) 1880; 4) 1890; 5) 1895.
311. Наприкінці XIX ст. розпочалась наукова діяльність видатного українського історика, етнографа, археолога, фольклориста ... (вказіть прізвище) - автора "Історії запорозьких козаків". 1) М. П. Драгоманова; 2) В. Б. Антоновича; 3) М. В. Довнар-Запольського; 4) О. М. Лазаревського; 5) Д. І. Яворницького.
312. Автором оповідань "Козачка", "Одарка", "Горпина", повісті "Інститутка", казки "Дев'ять братів і десята сестриця Галя" є ... (вказіть псевдонім і справжнє прізвище). 1) Леся Українка; 2) В. Стефаник; 3) Марко Вовчок; 4) Л. Мартович; 5) Лариса Косач; 6) Панас Мирний; 7) І. Нечуй-Левицький; 8) Панас Руденко; 9) Іван Левицький; 10) Марія Вілінська.
313. Коли і в якому місті було створено літературне товариство імені Т. Шевченка? 1) 1871 р., м. Львів; 2) 1873 р., м. Львів; 3) 1873 р., м. Київ; 4) 1884 р., м. Харків; 5) 1892 р., м. Чернігів.
314. Коли виникла перша українська партія у Східній Галичині? 1) 1890 р.; 2) 1899 р.; 3) 1900 р.; 4) 1901 р.; 5) 1905 р.
315. Перша "Просвіта" в Східній Галичині виникла у:

- 1) 1868 р. у Галичі; 2) 1868 р. у Львові; 3) 1870 р. у Львові; 4) 1871 р. у Перемишлі; 5) 1870 р. у Тернополі.
316. Хто з українських композиторів є автором опери "Тарас Бульба"?
1) К.Стеценко; 2) М.Лисенко; 3) М.Леонтович; 4) М.Аркас; 5) М.Березовський.
317. За "Положенням", затвердженим царем 14 липня 1864 р., всі початкові школи в Росії дістали назву:
1) початкові школи; 2) початкові училища; 3) початкові народні училища; 4) реальні школи; 5) гімназії.
318. Перший постійний російський театр у Києві було організовано у:
1) 1891 р.; 2) 1892 р.; 3) 1893 р.; 4) 1895 р.; 5) 1900 р.
319. Коли було засновано перший український професійний театр на західноукраїнських землях?
1) у 1848 р.; 2) у 1860 р.; 3) у 1864 р.; 4) у 1868 р.; 5) у 1873 р.
320. Автором картин "Українська хата", "Гопак запорожців", "Запорожці пишуть листа турецькому султанові" є:
1) І.М.Крамської; 2) В.С.Маковський; 3) І.Ю.Рєпін; 4) К.К.Костанді; 5) О.О.Мурашко.
321. Журнал "Основа", який редагували М.І.Костомаров, П.О.Куліш, В.М.Березовський, виходив у 1861-1862 рр. у місті:
1) Києві; 2) Петербурзі; 3) Москві; 4) Харкові; 5) Львові.
322. За своїми політичними поглядами Іван Франко належав до:
1) москвофілів; 2) народовців; 3) соціал-демократії; 4) революціонерів-демократів; 5) поступовців.
323. Хто був головою Наукового товариства імені Тараса Шевченка 1897-1913 рр.?
1) В.Антонович; 2) М.Грушевський; 3) Д.Багалій; 4) М.Аркас.
324. Напередодні Першої світової війни інтереси українства на західно-українських землях відстоювала
1) українська греко-католицька церква; 2) православна церква; 3) протестантська церква; 4) римо-католицька церква; 5) релігійні секти.
325. У Наддніпрянській Україні на початку XX ст. ліберальне демократичний рух був представлений:
1) земствами; 2) громадами; 3) братствами; 4) культурно-просвітницькими організаціями; 5) літературними гуртками.
326. "Відродження нації" - хто так характеризував початок XX ст. в Україні?
1) М.Міхновський; 2) І.Франко; 3) С.Єфремов; 4) В.Винниченко; 5) С.Петлюра.
327. Коли відбувся судовий процес над М.Бейлісом у Києві?
1) 1907 р.; 2) 1910 р.; 3) 1911 р.; 4) 1912 р.; 5) 1913 р.
328. Як називалася перша політична партія, створена у Наддніпрянській Україні на початку XX ст.?
1) Революційна українська партія; 2) Українська народна партія; 3) Українська соціал-демократична робітничка партія; 4) Українська радикальна партія; 5) Товариство українських поступовців.
329. Засновниками Революційної української партії були:
1) Д.Антонович, С.Петлюра; 2) М.Русов, В.Винниченко; 3) Д.Антонович, М.Русов; 4) С.Петлюра, В.Винниченко; 5) Д.Антонович, М.Грушевський.
330. Поява перших "Просвіт" у Наддніпрянській Україні припадає на:
1) 1905 р.; 2) 1911 р.; 3) 1906 р.; 4) 1912 р.; 5) 1900 р.

331. В якому році утворилося Товариство українських поступовців?
1) 1905 р.; 2) 1906 р.; 3) 1907 р.; 4) 1908 р.; 5) 1911 р.
332. 14-25 червня 1905р. відбулося:
1) повстання на крейсері "Очаків"; 2) повстання саперів у Києві; 3) повстання панцерника "Потьомкін"; 4) політична демонстрація в Києві; 5) виступи селян с. Великі Сорочинці на Полтавщині.
333. Коли почали діяти земства у Правобережній Україні?
1) 1863 р.; 2) 1870 р.; 3) 1893 р.; 4) 1905 р.; 5) 1911 р.
334. Політичні вимоги українства були висловлені на початку XX ст. ...
/вказіть прізвище/ у брошурі... /вказіть назву/.
1) І.Франком, "Катехізм"; 2) С.Єфремовим, "Самостійна Україна";
3) В.Винниченком, "Відродження нації"; 4) М.Міхновським, "Самостійна Україна"; 5) Є.Чикаленком, "Відродження нації".
335. У складі війська якої держави в період Першої світової війни було сформовано підрозділи січових стрільців?
1) Австро-Угорщини; 2) Німеччини; 3) Росії; 4) Польщі; 5) Румунії.
336. Початок формування легіону українських січових стрільців розпочався в:
1) серпні 1914 р.; 2) вересні 1914 р.; 3) серпні 1915 р.; 4) листопаді 1915 р.; 5) серпні 1916 р.
337. Коли російські війська захопили Східну Галичину і Північну Буковину в ході Першої світової війни?
1) 1914 р.; 2) 1915 р.; 3) 1916 р.; 4) 1917 р.; 5) 1918 р.
338. Брусилівський прорив - це ... (продовжіть речення).
1) військові дії на території Галичини у 1914 р.; 2) відступ російських військ з Галичини у 1915 р.; 3) успішний наступ російських військ, 1916 р. на Південно-Західному фронті; 4) репресії і переслідування українства Галичини у 1916 р.; 5) наступ австрійських військ у 1915 р.
339. Через два дні після створення у Петрограді Тимчасового уряду Києві за ініціативою Товариства українських поступовців (ТУП), Українського наукового товариства було створено Всеукраїнську громадську організацію, яка називалася:
1) Український військовий клуб ім. гетьмана П.Полуботка;
2) Український генеральний військовий комітет; 3) Українська Центральна Рада;
4) Український національний конгрес; 5) Генеральний секретаріат.
337. Яка політична партія чи організація була ініціатором створення Центральної Ради?
1) Товариство українських поступовців; 2) Українська соціал-демократична робітничая партія; 3) Українська партія соціалістів-революціонерів; 4) Російська соціал-демократична партія (більшовики); 5) Радикальна українська партія.
338. Хто очолив перший у XX ст. український уряд – Генеральний секретаріат?
1) С.Єфремов; 2) С.Петлюра; 3) К.Левицький; 4) В.Винниченко; 5) А.Волошин.
339. Перший радянський уряд України називався:
1) Раднарком; 2) Народний секретаріат; 3) Генеральний секретаріат; 4) Рада міністрів; 5) Кабінет міністрів.
340. Яким універсалом Центральної ради було проголошено Українську Народну Республіку у складі Російської Федеративної Республіки?
1) Першим універсалом; 2) Другим універсалом; 3) Третім універсалом; 4) Четвертим універсалом.
341. Назвіть дату прийняття Четвертого універсалу УНР.

- 1) 30 листопада 1917 р.; 2) 10 червня 1917 р.; 3) 17 січня 1918 р.; 4) 22 січня 1918 р.; 5) 20 січня 1918 р.
342. Коли і де відбувся I Всеукраїнський з'їзд Рад, скликаний більшовиками?
1) у жовтні 1917 р. у Києві; 2) у грудні 1917 р. у Києві; 3) у грудні 1917 р. у Харкові; 4) у січні 1918 р. у Харкові; 5) у березні 1918 р. у Києві.
343. Хто з названих діячів очолював кабінет міністрів гетьмана П. Скоропадського?
1) В. Винниченко; 2) Д. Дорошенко; 3) С. Петлюра; 4) В. Голубович;
5) Ф. Лизогуб.
344. Центральну Раду було утворено:
1) у січні 1917 р.; 2) у березні 1917 р.; 3) у червні 1917 р.; 4) у березні 1918 р.; 5) у червні 1918 р.
345. Яка подія відбулася в Україні 22 січня 1918 р.?
1) утворено Центральну Раду; 2) проголошено Перший універсал Центральної Ради; 3) проголошено УНР; 4) проголошено Четвертий універсал Центральної Ради; 5) проголошення злуки ЗУНР і УНР у Києві.
346. Яка подія відбулася в історії України 13 листопада 1918 р.?
1) Буковинське народне віче у Чернівцях; 2) проголошено утворення ЗУНР; 3) проголошено Перший універсал Центральної Ради; 4) повстання українського населення на Хотинщині проти румунської окупації;
5) проголошено Четвертий універсал Центральної Ради.
347. Законодавчий орган Західноукраїнської Народної Республіки називався:
1) Українська Центральна рада; 2) Головна Руска рада; 3) Українська національна рада; 4) Українська парламентар репрезентація; 5) Державний секретаріат.
348. Яка держава завдала військово-політичної поразки ЗУНР?
1) Росія; 2) Польща; 3) Австрія; 4) Німеччина; 5) Угорщина.
349. Урочисте проголошення злуки ЗУНР і УНР у Києві відбулося:
1) 22 січня 1918 р.; 2) 3 листопада 1918 р.; 3) 13 листопада 1918 р.;
4) 22 січня 1919 р.; 5) 28 січня 1919 р.
350. Повстання робітників заводу "Арсенал" у Києві відбулося:
1) 16 січня 1918 р.; 2) 13 січня 1918 р.; 3) 22 січня 1918 р.; 4) 22 січня 1919 р.;
5) 21 січня 1918 р.
351. Назвіть прізвище голови Директорії і Головного отамана УНР.
1) В. Винниченко; 2) В. Голубович; 3) В. Сальський; 4) С. Петлюра; 5) М. Міхновський.
362. Коли було проголошено ЗУНР?
1) 13 листопада 1918 р.; 2) 14 грудня 1918 р.; 3) 22 січня 1919 р. 4) 22 січня 1918 р.; 5) 13 листопада 1919 р.
363. Коли відбувся об'єднаний похід петлюрівської і галицької армій на Київ?
1) серпень 1919 р.; 2) грудень 1918 р.; 3) січень 1919 р.; 4) березень 1917 р.;
5) листопад 1919 р.
364. Коли відбувся бій під Крутами між українськими і більшовицькими військами?
1) 16 січня 1918 р.; 2) 1 березня 1918 р.; 3) 5 лютого 1919 р.; 4) 29 березня 1918 р.; 5) 5 лютого 1918 р.
365. Українську академію наук було засновано:
1) у 1918 р. за Центральної ради; 2) у 1918 р. за Української держави гетьмана П. Скоропадського; 3) у 1919 р. за Директорії; 4) у 1919 р. за радянської влади в Україні; 5) у 1921 р. за радянської влади в Україні.

366. У якому державному утворенні на українських землях пісня "Ще не вмерла Україна" вперше набула статусу державного гімну?
- 1) Українській Народній Республіці; 2) Західноукраїнській Народній Республіці; 3) Карпатській Україні; 4) Гетьманській державі П. Скоропадського; 5) Україні (1991 р.).
367. Назвіть хронологічні межі діяльності Центральної Ради:
- 1) 3-4 березня 1917 р. - 29 квітня 1918 р.; 2) середина березня 1917 р. - кінець січня 1918 р.; 3) 3-4 квітня 1917 р. - 23 квітня 1918 р.; 4) 20 листопада 1917 р. - 29 квітня 1918 р.; 5) червень 1917 р. - початок квітня 1918 р.
368. Яким універсалом Центральної Ради було проголошено Українську Народну Республіку?
- 1) Першим; 2) Другим; 3) Третім; 4) Четвертим; 5) така не проголошувалась.
369. Коли відбувся перший зимовий похід військ УНР?
- 1) грудень 1919 р. - травень 1920 р.; 2) лютий - травень 1920 р.; 3) грудень 1919 р.; 4) січень - травень 1920 р.; 5) грудень 1919 р. - серпень 1920 р.
370. Назвіть дату другого зимового походу військ УНР.
- 1) листопад 1921 р.; 2) жовтень 1920 р.; 3) листопад 1920 р.; 4) вересень 1921 р.; 5) грудень 1921 р.
371. Хто з перелічених політичних діячів був Головою Раднаркому УСРР 1919-1923 рр.?
- 1) Х. Раковський; 2) Й. Сталін; 3) М. Скрипник; 4) С. Косіор; 5) Л. Каганович.
372. В якому році було ліквідовано дипломатичні представництва УРСР у зарубіжних країнах?
- 1) 1921 р.; 2) 1922 р.; 3) 1923 р.; 4) 1924 р.; 5) 1925 р.
373. Голод 1921-1922 рр. охопив:
- 1) Південь України; 2) всю Україну; 3) Лівобережну Україну; 4) Правобережну Україну; 5) Західну Україну.
374. Вкажіть роки існування Української комуністичної партії (УКП).
- 1) 1920-1925 рр.; 2) 1918-1939 рр.; 3) 1918-1991 рр.; 4) 1917-1937 рр.; 5) 1905-1921 рр.
375. Протягом якого часу в Україні існували комнезами як органи більшовицької влади на селі?
- 1) 1920-1921 рр.; 2) 1920-1925 рр.; 3) 1920-1928 рр.; 4) 1920-1933 рр.; 5) 1920-1941 рр.
376. Вкажіть прізвища державних діячів України, які брали активну участь у проведенні політики українізації і були звинувачені "націоналістичному ухилі".
- 1) Г. Петровський, Д. Мануїльський; 2) М. Скрипник, О. Шумський; 3) В. Чубар, В. Затонський; 4) В. Винниченко, С. Петлюра; 5) М. Грушевський, С. Єфремов.
377. В якому році в радянській Україні було створено Українські автокефальну православну церкву (УАПЦ)?
- 1) 1921 р.; 2) 1926 р.; 3) 1925 р.; 4) 1923 р.; 5) 1922 р.
378. Коли відбулося рукоположення Василя Липківського на першого єпископа УАПЦ і митрополита Київського і всієї України?
- 1) 1917 р.; 2) 1920 р.; 3) 1921 р.; 4) 1923 р.; 5) 1930 р.
379. Столицю Радянської України було перенесено з Харкова до Києва
- 1) квітні 1919 р.; 2) вересні 1929 р.; 3) червні 1934 р.; 4) грудні 1934 р.; 5) грудні 1939 р.
380. Хто був Генеральним секретарем ЦК КП(2)У в роки колективізації?
- 1) Л. Каганович; 2) С. Косіор; 3) В. Чубар; 4) Х. Раковський; 5) В. Молотов.

381. У чому, на вашу думку, головна причина хлібозаготівельних 1928-1929, 1932 рр.?
1) неврожай; 2) "куркульський саботаж"; 3) нееквівалентний обмін між містом і селом; 4) недосконала система хлібо заготівель; 5) низька свідомість селянства як "дрібнобуржуазного елемента".
382. У 20-х роках в УРСР М.Хвильовий, П.Тичина, М.Куліш та інші створили літературну організацію під назвою:
1) "Гарт"; 2) "ВАПЛІТЕ"; 3) "Плуг"; 4) "Просвіта"; 5) "Горно".
383. Яку відому літературну течію представляли М.Зеров, М.Рильський, П.Філіпович?
1) неокласики; 2) неоромантики; 3) символісти; 4) футуристи;
5) критичний реалізм.
384. Вкажіть видатного українського театрального діяча, засновника театру "Березіль".
1) М.Куліш; 2) Л.Курбас; 3) М.Зеров; 4) М.Хвильовий; 5) О.Довженко.
385. Який рік увійшов в історію як рік "великого перелому"?
1) 1925; 2) 1927; 3) 1929; 4) 1930; 5) 1937.
386. На який рік припадають наймасовіші політичні репресії в УРСР проти інтелігенції, партійно-державних керівників?
1) 1930; 2) 1934; 3) 1935; 4) 1936; 5) 1937.
387. Хто був ідеологом українського інтегрального націоналізму?
1) А.Мельник; 2) С.Бандера; 3) Д.Донцов; 4) Я.Стецько; 5) Є.Коновалець.
388. Західна Волинь у 1921-1939 рр. входила до складу:
1) Білорусії; 2) Литви; 3) Польщі; 4) Радянського Союзу; 5) іншої держави.
389. Вкажіть діячів ОУН..
1) О.Шумський, А.Мельник; 2) В.Винниченко, С.Петлюра; 3) М.Грушевський, Я.Стецько; 4) Х.Раковський, П.Скоропадський; 5) А.Мельник, Я.Стецько.
390. Вкажіть рік масової пацифікації західноукраїнських земель польськими властями.
1) 1925 р.; 2) 1930 р.; 3) 1934 р.; 4) 1938 р.
391. Коли було розпущено за рішенням Комінтерну Компартію Польщі, а разом з нею - Компартію Західної України як складову частину КПП?
1) 1927 р.; 2) 1933 р.; 3) 1937 р.; 4) 1938 р.; 5) 1939 р.
392. Коли було утворено Організацію українських націоналістів?
1) 1925 р.; 2) 1929 р.; 3) 1934 р.; 4) 1938 р.; 5) 1939 р.
393. Назвіть західноукраїнські землі (відповідно до сучасне територіального поділу), які ввійшли восени 1939 році до складу УРСР:
1) Волинська обл., Житомирська обл., Закарпатська обл.; 2) Іван Франківська обл., Львівська обл., Рівненська обл.; 3) Тернопільська обл., Хмельницька обл., Чернівецька обл.; 4) Житомирська обл., Закарпатська обл., Львівська обл.; 5) Рівненська обл., Чернівецька обл., Львівська обл.
394. Коли було проголошено незалежну Карпатську Україну?
1) вересень 1838 р.; 2) березень 1939 р.; 3) серпень 1939 р.; 4) червень 1941 р.; 5) липень 1941 р.
395. Кого було обрано президентом Карпатської України на сеймі березні 1939 р.?
1) В.Винниченка; 2) А.Волошина; 3) Я.Стецька; 4) О.Добрянського; 5) О.Духновича.
396. Коли хортистська Угорщина окупувала Прикарпатську Україну?
1) у вересні 1938 р.; 2) у вересні 1939 р.; 3) у березні 1939 р.; 4) у листопаді 1938 р.; 5) у лютому 1939 р.

397. Коли війська Червоної армії вступили на територію Західної України та Західної Білорусії?
1) жовтень 1938 р.; 2) вересень 1939 р.; 3) грудень 1939 р.; 4) липень 1940 р.; 5) листопад 1939 р.
398. Хто очолював партійне керівництво України напередодні нападу Німеччини на СРСР?
1) С.Косіор; 2) Л.Каганович; 3) М.Хрущов; 4) В.Чубар; 5) Ю.Медведєв.
399. Коли Радянський Союз анексував Бессарабію та Північну Буковину?
1) вересень 1939 р.; 2) травень 1940 р.; 3) червень 1940 р.; 4) березень 1941 р.; 5) жовтень 1944 р.
400. З якого по який час тривала оборона Києва в ході Другої світової війни?
1) 6 липня - 16 жовтня 1941 р.; 2) 11 липня - 19 вересня 1941 р.; 3) 3 жовтня 1941 - 3 липня 1942 р.; 4) 5 серпня - 16 жовтня 1941 р.; 5) 6 липня - 3 жовтня 1941 р.
401. Коли було створено Український штаб партизанського руху (УШПР)?
1) червень 1941 р.; 2) грудень 1941 р.; 3) червень 1942 р.; 4) вересень 1942 р.; 5) листопад 1942 р.
402. Коли з Києва було вигнано нацистів?
1) 6 жовтня 1942 р.; 2) 6 жовтня 1943 р.; 3) 6 листопада 1943 р.; 4) 6 грудня 1943 р.; 5) 6 січня 1943 р.
403. Коли гітлерівські війська окупували всю територію Української РСР?
1) у липні 1942 р.; 2) у серпні 1942 р.; 3) у вересні 1942 р.; 4) у листопаді 1942 р.; 5) у грудні 1942 р.
404. Коли радянські війська вступили у межі України і почали визволення її території від німецько-фашистських загарбників?
1) грудень 1941 р.; 2) грудень 1942 р.; 3) лютий 1943 р.; 4) листопад 1943 р.; 5) грудень 1943 р.
405. Коли було створено Українську повстанську армію (УПА)?
1) вересень 1939 р.; 2) вересень 1940 р.; 3) липень 1942 р.; 4) жовтень 1942 р.; 5) жовтень 1943 р.
406. Хто з перелічених осіб був головнокомандуючим Української повстанської армії (УПА)?
1) Т.Бульба-Боровець; 2) Р.Шухевич; 3) С.Бандера; 4) Є.Коновалець; 5) А.Мельник.
407. Коли було репресовано і заборонено греко-католицьку церкву Україні?
1) 1945 р.; 2) 1946 р.; 3) 1953 р.; 4) 1956 р.; 5) 1960 р.
408. Коли Україна стала членом ООН?
1) 1945 р.; 2) 1956 р.; 3) 1985 р.; 4) 1991 р.; 5) 1992 р.
409. Територія України була повністю звільнена від німецько-фашистських окупантів:
1) у грудні 1943 р.; 2) у січні 1944 р.; 3) у жовтні 1944 р.; 4) у січні 1945 р.; 5) у листопаді 1944 р.
410. Коли Закарпаття увійшло до складу Радянської України?
1) 1939 р.; 2) 1940 р.; 3) 1941 р.; 4) 1944 р.; 5) 1945 р.
411. Операція "Вісла" (примусова депортація українців з Лемківщини, Холмщини, Підляшшя і Надсяння) почалася у квітні:
1) 1947 р.; 2) 1948 р.; 3) 1949 р.; 4) 1950 р.; 5) 1951 р.
412. Повоєнний голод в Україні тривав протягом:
1) 1945 р.; 2) 1946-1947 рр.; 3) 1947-1948 рр.; 4) 1948-1949 рр.

413. Коли завершився процес формування сучасної території України?
1) 1953 р.; 2) 1954 р.; 3) 1950 р.; 4) 1946 р.; 5) 1945 р.
414. З ім'ям якого партійного діяча пов'язують боротьбу з українством у 1949-1952 рр.?
1) А. Жданова; 2) М. Хрущова; 3) Л. Кагановича; 4) Л. Мельников; 5) Й. Сталіна.
415. Основним методом боротьби радянського режиму з національним, визвольним рухом на західноукраїнських землях у другій половині 40-х – на початку 50-х років були:
1) пропаганда переваг соціалізму; 2) широке фінансування соціальним, програм; 3) толерантна національна політика; 4) терор та репресії; 5) демократизація суспільного життя.
418. Коли відбувся XX з'їзд КПРС?
1) 1953 р.; 2) 1956 р.; 3) 1957 р.; 4) 1961 р.; 5) 1964 р.
419. Хто з представників дисидентського руху написав працю "Інтернаціоналізм чи русифікація"?
1) І. Драч; 2) І. Дзюба; 3) В. Стус; 4) І. Калинець; 5) В. Чорновіл.
420. Хто з названих діячів очолював Українську Гельсінську групу?
1) І. Дзюба; 2) В. Яворівський; 3) М. Руденко; 4) Д. Павличко; 5) І. Драч.
421. В Україні період хрущовської "відлиги" охоплював:
1) 1956-1959 рр.; 2) 1956-1961 рр.; 3) 1956-1964 рр.; 4) 1960-1964 рр.; 5) 1953-1964 рр.
422. Коли відбувся суд над членами дисидентської організації – Української робітничо-селянської спілки?
1) у січні 1960 р.; 2) у серпні 1961 р.; 3) у лютому 1960 р.; 4) у лютому 1961 р.; 5) у березні 1961 р.
423. У якому місті відбувався суд над членами дисидентської організації – Української робітничо-селянської спілки?
1) у Москві; 2) у Києві; 3) у Львові; 4) у Ленінграді; 5) в Івано-Франківську.
424. Коли Україна підписала Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі та під водою?
1) у вересні 1961 р.; 2) у жовтні 1962 р.; 3) у жовтні 1963 р.; 4) у листопаді 1963 р.; 5) у жовтні 1964 р.
423. Автором збірника матеріалів про арешти в Україні "Лихо з розуму", підготовленого у квітні 1967 р., був:
1) Д. Павличко; 2) В. Чорновіл; 3) В. Яворівський; 4) Л. Лук'яненко; 5) Ю. Щербак.
424. Коли зародився дисидентський рух в УРСР?
1) кінець 50-х - початок 60-х рр.; 2) середина 60-х рр.; 3) кінець 60-х - початок 70-х рр.; 4) середина 70-х рр.; 5) кінець 70-х рр.
425. Автором твору "Правда кличе" є:
1) Л. Лук'яненко; 2) Д. Павличко; 3) І. Дзюба; 4) В. Стус; 5) В. Симоненко.
426. Автором твору "Сповідь у камері смертників" є:
1) Л. Лук'яненко; 2) Д. Павличко; 3) І. Дзюба; 4) В. Стус; 5) В. Симоненко.
427. Автором твору "Марія з полином у кінці століття" є:
1) Л. Лук'яненко; 2) В. Яворівський; 3) Ю. Щербак; 4) В. Симоненко; 5) Д. Павличко.
428. Автором віршованого роману "Маруся Чурай" є:
1) Ліна Костенко; 2) Олесь Гончар; 3) Володимир Сосюра; 4) Олександр Довженко; 5) Юрій Щербак.

- 429.Автором твору "Чорнобиль" є:
1) Д.Павличко; 2) В.Яворівський; 3) Ю.Щербак; 4) І.Дзюба; 5) В.Чорновіл.
- 430.Автором твору "Третя рота" є:
1) В.Сосюра; 2) В.Яворівський; 3) І.Дзюба; 4) В.Стус; 5) Д.Павличко.
- 431.Автором твору "Курдському братові" є:
1) В.Сосюра; 2) Д.Павличко; 3) І.Дзюба; 4) В.Симоненко; 5) В.Чорновіл.
432. Яке головне звинувачення було висунуто брежнєвським керівництвом першому секретареві ЦК КПУ П.Шелесту?
1) недоліки в роботі КПУ; 2) невиконання господарських планів; 3) місництво і сепаратизм; 4) неактивна зовнішня політика; 5) недостатній соціальний захист населення республіки.
- 433.Коли було засновано Товариство української мови ім. Т. Шевченка?
1) 1985 р. ; 2) 1989 р.; 3) 1991 р.; 4) 1992 р.; 5) 1993 р.
- 434.Коли було прийнято Декларацію про державний суверенітет України?
1) квітень 1985 р.; 2) 16 липня 1990 р.; 3) 24 серпня 1991 р.; 4) 1 грудня 1992 р.; 5) 1 грудня 1994 р.
- 435.Коли було прийнято Акт проголошення незалежності України?
1) 16 липня 1990 р.; 2) 24 серпня 1991 р.; 3) 1 грудня 1991 р.; 4) 22 січня 1992 р.; 5) 24 серпня 1992 р.
- 436.Коли відбулося організаційне оформлення Української православної церкви Київського патріархату?
1) 1992 р.; 2) 1991 р.; 3) 1993 р.; 4) 1990 р.; 5) 1994 р.
- 437.Коли новообраний Президент України Л. Кучма виступив у Верховній Раді із Зверненням про головні напрями нової соціально-економічної стратегії?
1) липень 1994 р.; 2) жовтень 1994 р.; 3) січень 1995 р.; 4) грудень 1994 р.; 5) жовтень 1995 р.
- 438.Хто з названих діячів був президентом УНР в еміграції?
1) М.Воскобойников; 2) І.Самійленко; 3) В. Мороз; 4) М.Плав'юк; 5) С.Бандера.
- 439.Розкол у Народному русі України відбувся:
1) влітку 1991 р.; 2) влітку 1992 р.; 3) восени 1992 р.; 4) влітку 1993 р.
- 440.Коли в Україні було прийнято Закон про мови?
1) 1988 р.; 2) 1989 р.; 3) 1994 р.; 4) 1992 р.; 5) 1990 р.
- 441.Всеукраїнський референдум у грудні 1991 р. проводився:
1) у зв'язку з прийняттям нової Конституції України; 2) у зв'язку з запровадженням президентства в Україні; 3) у зв'язку з визнанням незалежності України; 4) у зв'язку з утворенням Співдружності Незалежних Держав; 5) у зв'язку із внесенням змін і доповнень Конституції УРСР.
- 442.Коли Верховною Радою України було прийнято Конституцій договір?
1) 1991 р. 2) 1993 р. 3) 1994 р. 4) 1995 р. 5) 1996 р.
- 443.Коли було прийнято Конституцію України?
1) 24 серпня 1991 р.; 2) 16 липня 1990 р.; 3) 7 червня 1995 4) 28 червня 1995 р.; 5) 28 червня 1996 р.
- 444.Коли Україна стала постійним членом Ради Європи?
1) 1949 р.; 2) 1956 р.; 3) 1975 р.; 4) 1992 р.; 5) 1995 р.
445. Коли Міністерство юстиції України зареєструвало Рух як політичну партію?
1) 2 лютого 1991 р.; 2) 2 лютого 1992 р.; 3) 1 лютого 1993 р.; 4) 5 лютого 1995 р.; 5) 5 лютого 1994 р.
- 446.Яка держава першою визнала незалежну Україну?

1) Угорщина; 2) Польща; 3) Росія; 4) США; 5) Франція.

447. Коли було підписано широкомасштабний Договір про дружбу і співробітництво між Україною і Росією?

1) травень 1997 р.; 2) квітень 1995 р.; 3) травень 1997 р.; 4) червень 1997 р.; 5) вересень 1997 р.

448. Головою Верховної Ради України тринадцятого скликання було обрано лідера (вказіть назву партії).

1) Селянської партії; 2) Комуністичної партії; 3) Аграрної партії; 4) Народно-демократичної партії; 5) Соціалістичної партії.

449. Коли Україна приєдналася до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї?

1) 1992 р.; 2) 1994 р.; 3) 1995 р.; 4) 1996 р.; 5) 1997 р.

450. Який логічний ряд розташування Президентів України є правильним?

1) Л. Кравчук, В. Ющенко, Л. Кучма; 2) Л. Кучма, В. Ющенко, Л. Кравчук; 3) Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Ющенко.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОВТОРЕННЯ КУРСУ “ІСТОРІЯ УКРАЇНИ” ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОГО ВІДДІЛЕННЯ

1. Антифеодальні та національно-визвольні рухи на українських землях у XVIII ст.
2. Біографія В. Б. Антоновича
3. Біографія В. В. Щербицького.
4. Біографія В. К. Винниченка.
5. Біографія В. М. Чорновола.
6. Біографія гетьмана Б. Хмельницького.
7. Біографія гетьмана І. Мазепи.
8. Біографія гетьмана П. Орлика.
9. Біографія гетьмана П. Сагайдачного.
10. Біографія Є. Петрушевича.
11. Біографія князя Володимира Великого.
12. Біографія князя Данила Романовича (Галицького).
13. Біографія князя Дмитра Вишневецького.
14. Біографія князя Ярослава Мудрого.
15. Біографія М. О. Скрипника.
16. Біографія М. П. Драгоманова.
17. Біографія М. С. Грушевського.
18. Біографія Н. І. Махна.
19. Біографія О. Я. Шумського.
20. Біографія С. В. Петлюри.
21. Визволення українських земель від військ гітлерівської Німеччини та її союзників.
22. Виникнення українського козацтва: теорії, передумови, територія.
23. Встановлення радянської влади в Україні: політичний та соціально-економічний аспект.
24. Галицько-Волинське князівство в системі міжнародних відносин (XII – перша половина XIV ст.).
25. Громадівський рух.
26. Директорія УНР.
27. Діяльність “Руської трійці”.
28. Експансія монголів на руські землі.
29. Експансія Польщі на українські землі. Кревська унія та її наслідки для українських земель.
30. Запорозька Січ – козацька християнська республіка.
31. Західноукраїнські землі під владою Австрійської (Австро-Угорської) імперії наприкінці XVIII – початку XX ст.
32. Західноукраїнські землі у 20–30-х роках XX століття.
33. Києво-Могилянський колегіум (академія).
34. Київська Русь в системі міжнародних відносин (IX–XII століття).
35. Кирило-Мефодіївське братство.
36. Козацтво в другій половині XVI століття.
37. Козацтво в першій половині XVII століття (до 1648 року).
38. Колективізація сільського господарства в УСРР: причини, хід та методи, наслідки.
39. Культурна спадщина Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
40. Ліквідація Запорозької Січі та подальша доля українського козацтва.
41. Національна символіка України: історія і сучасність.

42. Німецький окупаційний режим в Україні.
43. Організація українських націоналістів (ОУН).
44. Особливості розвитку української культури другої половини ХХ століття.
45. Остаточна ліквідація української козацької державності (1708–1783).
46. Острозька академія.
47. Первіснообщинний лад на території сучасної України.
48. Передумови утворення Давньоруської держави.
49. Перші державні утворення на території сучасної України.
50. Підсумки та уроки української революції 1917–1920 рр.
51. Події національно-визвольної революції (1648–1657).
52. Події національно-визвольної революції (1657–1676).
53. Політичний і соціально-економічний розвиток України на сучасному етапі (від 1991 року).
54. Початок українського національного відродження (перша половина ХІХ ст.).
55. Правобережне козацтво в останній чверті ХVІІ – початку ХVІІІ ст.
56. Проголошення ЗУНР. Акт злуки УНР і ЗУНР.
57. Розвиток культури на українських землях у складі Речі Посполитої (друга половина ХVІ – перша половина ХVІІ ст.).
58. Розквіт Київської Русі (друга половина Х–ХІ ст.): соціально-економічний та політичний аспект.
59. Російські та польські революційні рухи на українських землях у ХІХ столітті.
60. Рух Опору на українських землях у роки Другої світової війни.
61. Соціально-економічне та політичне становище українських земель в складі Речі Посполитої (друга половина ХVІ – перша половина ХVІІ ст.).
62. Соціально-економічний розвиток українських земель в другій половині ХVІІ–ХVІІІ ст.
63. Соціально-економічний розвиток українських земель напередодні Першої світової війни.
64. Соціально-економічні перетворення в УСРР у 20–30-х роках ХХ ст.
65. Суспільно-політичне та культурне життя в радянській Україні (20–30-ті рр. ХХ ст.).
66. Східні слов'яни: теорії походження, прабатьківщина, розселення.
67. Товариство українських поступовців (ТУП).
68. Україна в системі міжнародних відносин у добу революції (1917–1920).
69. Україна в системі міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.
70. Україна і створення СРСР.
71. Українізація, її суть та наслідки.
72. Українська козацька держава середини ХVІІ – початку ХVІІІ ст.: територія, державний лад, внутрішня та зовнішня політика.
73. Українська Гельсинська (Хельсинський) Спілка (Груп1).
74. Українська державність в умовах австро-німецької окупації: гетьманська держава Павла Скоропадського.
75. Українська діаспора: причини еміграції, особливості розселення і соціально-економічного, культурно-духовного життя українців за кордоном.
76. Українська культура на зламі ХІХ–ХХ ст.
77. Українська національно-визвольна революція ХVІІ ст.: причини, періодизація, характер, результати.
78. Українська парламентська громада в російських Державних Думах.

79. Українська Центральна Рада: другий етап (листопад 1917 – квітень 1918 рр.).
80. Українська Центральна Рада: перший етап (березень – листопад 1917 року).
81. Українське питання у Другій світовій війні. Оборонні бої на Україні (1941–1942).
82. Український рух в умовах лібералізації російського суспільно-політичного та економічного життя (друга половина XIX століття).
83. Українські землі в добу російської революції 1905–1907 років.
84. Українські землі в роки Першої світової війни.
85. Українські землі у складі Великого князівства Литовського (Литовсько-Руської держави): політичне, соціально-економічне та культурне становище.
86. Українські Січові Стрільці.
87. Умови розвитку культури на українських землях у другій половині XVII–XVIII ст.
88. УРСР у 60–80-х роках XX століття: суспільно-політичний і соціально-економічний розвиток.
89. Утворення українських політичних партій наприкінці XIX – початку XX ст.
90. Характер Переяславської угоди 1654 р. “Березневі статті”: умови та правове значення.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОВТОРЕННЯ КУРСУ “ІСТОРІЯ УКРАЇНИ” ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОГО ВІДДІЛЕННЯ

1. Антифеодальні та національно-визвольні рухи на українських землях у XVIII столітті.
2. Визволення українських земель від військ гітлерівської Німеччини та її союзників.
3. Виникнення українського козацтва: теорії, передумови, територія.
4. Встановлення радянської влади в Україні: політичний та соціально-економічний аспект.
5. Галицько-Волинське князівство в системі міжнародних відносин (XII – перша половина XIV ст.).
6. Гіпотези етногенезу слов'ян. Писемні джерела про слов'ян.
7. Директорія УНР.
8. Експансія монголів на руські землі.
9. Експансія Польщі на українські землі. Кревська унія та її наслідки для українських земель.
10. Запорізька Січ – козацька християнська республіка.
11. Західноукраїнські землі під владою Австрійської (Австро–Угорської) імперії наприкінці XVIII – початку XX ст.
12. Західноукраїнські землі у 20–30-х роках XX століття.
13. Київська Русь в системі міжнародних відносин (IX – XII століття)
14. Козацтво в другій половині XVI століття.
15. Козацтво в першій половині XVII століття (до 1648 року).
16. Колективізація сільського господарства в УСРР: причини, хід, методи, наслідки.
17. Культурна спадщина Київської Русі та Галицько–Волинського князівства.
18. Ліквідація Запорізької Січі та подальша доля українського козацтва.
19. Німецький окупаційний режим в Україні (1941-1944 рр.).
20. Особливості розвитку української культури другої половини XX століття.

21. Остаточна ліквідація української козацької державності (1708–1783 рр.).
22. Первіснообщинний лад на території сучасної України.
23. Передумови утворення Давньоруської держави.
24. Перші державні утворення на території сучасної України.
25. Підсумки та уроки української революції 1917-1920 рр.
26. Події національно-визвольної революції (1648-1657 рр.).
27. Події національно-визвольної революції (1657-1676 рр.).
28. Політичний і соціально-економічний розвиток України на сучасному етапі (від 1991 року).
29. Початок українського національного відродження (перша половина XIX ст.).
30. Правобережне козацтво в останній чверті XVII – початку XVIII ст.
31. Проголошення ЗУНР. Акт злуки УНР і ЗУНР.
32. Розвиток культури на українських землях в складі Речі Посполитої (друга половина XVI– перша половина XVII ст.).
33. Розквіт Київської Русі (друга половина X–XI ст.): соціально-економічний та політичний аспект.
34. Російські та польські революційні рухи на українських землях у XIX століття.
35. Рух Опору на українських землях в роки Другої світової війни.
36. Соціально-економічне та політичне становище українських земель у складі Речі Посполитої (друга половина XVI–перша половина XVII ст.).
37. Соціально-економічний розвиток українських земель в другій половині XVII–XVIII ст.
38. Соціально-економічний розвиток українських земель напередодні першої світової війни.
39. Соціально-економічні перетворення в УСРР у 20–30–х роках XX ст.
40. Суспільно-політичне та культурне життя в УСРР (20-30-ті рр. XX ст.).
41. Україна в системі міжнародних відносин у добу революції (1917–1920 рр.).
42. Україна в системі міжнародних відносин у другій половині XX ст.
43. Україна і створення СРСР.
44. Суть та наслідки українізації.
45. Українська козацька держава середини XVII – початку XVIII ст.: територія, державний лад, внутрішня та зовнішня політика.
46. Українська державність в умовах австро-німецької окупації: Українська держава Павла Скоропадського.
47. Українська діаспора: причини еміграції, особливості розселення, соціально-економічного і культурно-духовного життя українців за кордоном.
48. Українська культура на зламі XIX-XX ст.
49. Українська національно-визвольна революція XVII ст.: причини, періодизація, характер, результати.
50. Українська Центральна Рада: другий етап (листопад 1917 – квітень 1918 рр.).
51. Українська Центральна Рада: перший етап (березень – листопад 1917 року).
52. Українське питання у Другій світовій війні. Оборонні бої в Україні (1941–1942 рр.).
53. Український рух в умовах лібералізації російського суспільно-політичного та економічного життя (друга половина XIX століття).
54. Українські землі в роки російської революції 1905-1907 років.
55. Українські землі в роки Першої світової війни.

56. Українські землі у складі Великого князівства Литовського (Литовсько–Руської держави): політичне, соціально-економічне та культурне становище.
57. Умови розвитку культури на українських землях у другій половині XVII–XVIII ст.
58. УРСР у 60–80-х роках: суспільно-політичний і соціально-економічний розвиток.
59. Утворення українських політичних партій наприкінці XIX – початку XX ст.
60. Характер Переяславської угоди 1654 р. “Березневі статті”: умови та правове значення.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ) ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

1. Трипільська культура: походження, географія, пам'ятки.
2. Язичництво давніх слов'ян.
3. Запровадження християнства на Русі: міфи та історичні реалії
4. Культурна спадщина Галицько-Волинського князівства.
5. Братства як засіб самозбереження українців в XV-XVII ст.
6. Берестейська церковна унія: історичні наміри та результати
7. Реєстрове козацьке військо (остання третина XVI - перша половина XVII ст.).
8. Козацька держава і Православна Церква в середині XVII ст.
9. Запорозька Січ на зламі XVII - XVIII ст.
10. Соціальна структура населення Гетьманщини (XVIII ст.).
11. Гайдамацький рух у XVIII ст.
12. Масони на українських землях.
13. Поширення марксизму на українських землях.
14. Становлення професійного українського театру (XIX ст.)
15. Діяльність Наукового товариства ім. Т.Шевченка
16. Зовнішня політика Центральної Ради.
17. Причини краху української монархічної ідеї і падіння гетьманської влади.
18. Українські січові стрільці.
19. Організація українських націоналістів (ОУН)
20. Голодомор 1932-1933 років на українських землях (регіональні аспекти)
21. Україна в планах гітлерівської Німеччини
22. Українська повстанська армія (УПА)
23. Суперечливі процеси у розвитку української культури і науки в 60-80-х роках XX ст.
24. Українська Гельсінська Група (УГГ) 25. Проблема депортованих народів в Україні.

ТЕМИ РЕФЕРАТИВ ДЛЯ СТУДЕНТИВ ФАКУЛЬТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

1. Трипільська культура: походження, географія, пам'ятки.
2. Слов'янська держава - Київська Русь.
3. Культурна спадщина Галицько-Волинського князівства.
4. Українські землі в складі Великого князівства Литовського.
5. Реєстрове козацьке військо (остання третина XVI - перша половина XVII ст.).
6. Політичний портрет Богдана Хмельницького.
7. Козацька держава і Православна Церква в середині XVII ст.
8. Запорозька Січ на зламі XVII - XVIII ст.
9. Політичний портрет Івана Мазепи.
10. „Пакти й Конституція прав і вольностей Війська Запорозького”.
11. Соціальна структура населення Гетьманщини (XVIII ст.).
12. Гайдамацький рух у XVIII ст.
13. Українська культура XVIII ст.
14. Західноукраїнські землі в першій половині XIX ст.
15. Поширення марксизму на українських землях.
16. Реформи 60 — 70-х рр. XIX ст.. в Україні.
17. Кирило-Мефодіївське братство.
18. Політичний рух на західноукраїнських землях.
19. Столипінська аграрна реформа та реалізація її в Україні.
20. Українські політичні партії на зламі XIX - XX ст.
21. Україна та українці в Першій світовій війні.
22. Універсали Центральної Ради.
23. Зовнішня політика Центральної Ради.
24. Постать М.С.Грушевського на тлі епохи.
25. Причини краху української монархічної ідеї і падіння гетьманської влади.
26. Українські січові стрільці.
27. Геноцид українського народу 1932-1933 років.
28. Україна в планах гітлерівської Німеччини.
29. Проблема депортованих народів в Україні.
30. „Помаранчевий” зрив: кроки до свободи чи у забуття?

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

від найдавніших часів до початку ХХІ

століття

(за вимогами кредитно-модульної системи)
для студентів філологічних факультетів

Підписано до друку 10.09.2007. Формат 60х90 1/16
Тираж 300. Зам. № 146.

Віддруковано з оригінал-макета
РВЦ “СОФІЯ”
20300, м. Умань вул. Садова, 28
(УДПУ, навчальний корпус № 3, кімн. 112, 327, 328)
Тел. 8 067 77 30 197

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК, № 2444 від 22.03.2006 р.

Віддруковано на цифровому дублюаторі Ricoh